Selma

LAGERLÖF

PREMIUL NOBEL PENTRU LITERATURĂ 1909

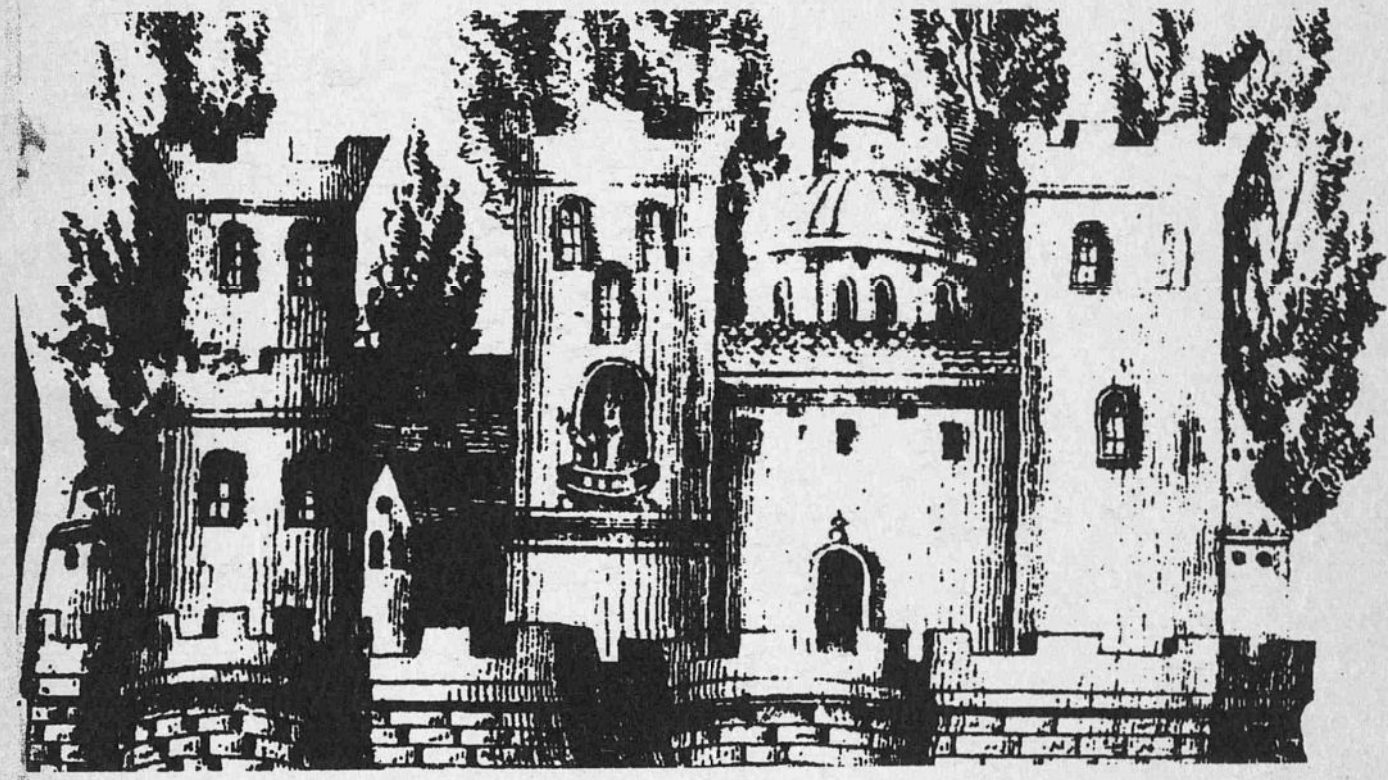

IERUSALIM

Selma

LAGERLÖF

IERUSALIM

La Ingmarsgard

INGMAR INGMARSSON

Un om tânăr, într-o dimineață de vară, își ară ogorul. Căldura soarelui e dulce și iarba umezită de rouă. Caii alergau sprinteni în aerul proaspăt al zorilor, trăgând plugul, de parcă ar fi fost o jucărie. Mersul lor neobișnuit de sălbatic îl silea pe omul de la coarnele plugului aproape să alerge, ca să le țină pasul.

Pământul răscolit și reavăn, negru-cafeniu, strălucea de umezeală și fecunditate, iar tînărul se bucura că va putea semăna curând secară. „La ce bun îmi fac atâta inimă rea și mă necăjesc că e greu de trăit. La urma urmelor, nu-ți trebuie decât soare bun și ploaie la timp, ca să fii fericit ca un prunc". În curând, valea aceasta largă și cuprinzătoare, va fi străbătută de o întindere galbenă cu holde de secară, de verdele unei tarlare cu trifoi, de ogoare cu cartofi și va fi smălțuită cu pete involte de in peste care alunecă șiraguri de fluturi. În mijlocul văii, se ridica o fermă impunătoare și veche, împodobită cu un conac mare încondeiat cu linii roșii, având de jur-împrejur locuințele servitorilor vopsite într-un gri-cenușiu. Doi peri sfrijiți își urcă vârfurile până în streașina casei, străjuită în față de câțiva mesteceni tineri. În spatele curții se odihneau niște butuci de pomi bătrâni, iar în dosul hambarelor câteva stoguri mari de fân.

Priveliștea acestui conac gospodăresc așezat în mijlocul șesurilor, îți făcea plăcere și te bucura asemeni vederii unei corăbii cu pânze ce s-ar ridica maiestoasă pe întinderea mării.

„Am gospodărie sănătoasă", gândea plugarul. Casa era îndestulată și curată, cu odăi spațioase și grajd bun pentru vite, cai sprinteni și slugi credincioase. „Sunt atât de bogat că n-aș putea sărăci vreodată". „De altfel, nici nu mi-e dor de sărăcie", își răspunse el gândurilor sale. „Sunt mulțumit să știu că sunt un om de treabă, cum a fost și bunicul și părintele meu. Am făcut rău că m-am înfundat în gânduri", își spuse el „Uite mi-a pierit bucuria. Dar vezi, când stai să te gândești, pe vremea când trăia tatăl meu, toți țăranii îl imitau și tot ce făcea el era

sfânt pentru ei. În dimineața, în care începea el să adune recolta, începeau și ei, în ziua când noi băgam plugul în ogor, aici la Ingmarsgard, în aceeași zi porneau și ei la lucru. Ori, acum, iată, eu sunt la arat de câteva ceasuri și nu se arată nici un picior de om. Cred, totuși, că eu îngrijesc de ferma mea cum nici unul din fiii Ingmarilor n-ar fi îngrijit-o. Eu am obținut fân mai mult față de ce ar fi putut obține tatăl meu și am astupat toate băltoacele ce nămoleau câmpul nostru. Și apoi, un lucru este sigur: pădurea este acum mai îngrijită decât era sub tatăl meu. Pe vremea bunicului și a tatălui meu se spunea că Ingmarii sălășuiesc de atâta vreme pe aici, că știu ce place inimii bunului Dumnezeu și se străduiesc să facă întocmai. Erau fruntea enoriașilor. Ingmarilor le revenea sarcina să aleagă parohul și paraclisierul, ei hotărau când trebuie curățat și îndrumat cursul râului, precum și în ce loc trebuia clădită școala cea nouă. Pe mine însă nu mă întreabă nimeni ce gândesc, iar eu nu hotărăsc asupra niciunui lucru". În aerul limpede al dimineții se suportă mai ușor grijile cele mari. „Dar la urma urmelor nici nu-mi pasă. Pot să trec cu un zâmbet peste toate. Mă tem însă că la ceea ce mi-am pus în gând, atunci, desigur că nici preotul și nici judecătorul nu o să-mi mai întindă mâna, când ne-om vedea, duminică, în fața bisericii. Nici nu mă vor mai alege printre epitropii bisericii".

Nicăieri nu se gândește mai bine ca în urma plugului. Tragi brazda în sus, apoi în jos. Ești singur și în jur nu-i nimic ce te-ar putea stânjeni, în afara ciorilor ce saltă pe brazdele răscolite de plug, ciugulind viermișorii albi.

Omului de lângă plug i se părea că gândurile îi vin așa de lesne de parcă cineva de alături le-ar murmura. Și cum niciodată nu gândea așa de ușor și de limpede ca astăzi, se simți deodată tare bine și inundat de o bucurie mare. Sfârși prin a fi de părere că își face griji de pomană. La urma urmei, nu-i cerea nimeni să se arunce în vârtejul nenorocirii.

Dacă tatăl lui ar fi trăit, tânărul l-ar fi consultat, așa cum obișnuia adeseori în împrejurări mai grele, cerându-i sfatul. Se neliniști deodată, gândindu-se că nu-l mai are pe bătrân alături.

„Dacă aș ști drumul către el, aș pleca imediat să-l întâlnesc. Ce ar spune marele Ingmar dacă m-ar zări venind într-o bună zi? Mi-l închipui șezând pe un jilț în mijlocul unui conac mare, împrejmuit de ogoare și lunci, de lanuri mari de grâu și de o cireadă mare de vaci roșcate. Când voi intra în casa aceea"...

Omul din spatele plugului se oprește deodată în câmp și râde. A fost cel mult un gând desfătător, ce i-a intrat în cap, ridicându-l nițeluș de pe pământ, în așa fel că se crezuse chiar în cer, alături de părinte. „Când voi intra în casa aceea", continuă el, „voi vedea băncile de-a lungul pereților, pline de bătrânii din sat. Toți au părul cărunțit, sprâncenele albe, buza de jos mare și răsfrântă și seamănă toți ca o picătură de apă.

Văzând atâta lume, aș rămâne jenat în dosul ușii. Tata însă șade tocmai sus, în capul mesei și de cum mă vede, spune: — „Bine ai venit, micule Ingmar Ingmarsson". Se scoală și vine către mine.

—„ Aș dori mult să-ți spun câteva cuvinte, dar aici sunt prea mulți străini".

—„Ah, e numai familia, răspunde tata. Toți țăranii aceștia venerabili au trăit la curtea strămoșească a Ingmarului, iar cel mai bătrân dintre ei descinde tocmai de pe timpul păgânilor".

—„Da, însă aș dori să-ți spun numai dumitale câteva vorbe".

Tata se uită în jur, chibzuiește dacă să mă invite în odaia de primire, dar fiindcă sunt numai eu, mă poftește în bucătărie. Acolo, tata se așează pe o piatră, lângă vatră, iar eu pe un butuc.

—„Frumoasă fermă aveți aici, tată", zic eu.

—„Da, frumoasă", răspunde tata. „Dar la voi la Ingmar, cum merg lucrurile?"

—„Toate-s bune", răspund eu. „Anul trecut am căpătat 12 taleri pe o încărcătură de fân".

—"E adevărat?, spune tata. „Doar nu ai venit aici sus, să-ți bați joc de mine, micule Ingmar?"

—„Mie însă nu-mi merge tocmai strălucit. Într-una trebuie să aud că: tatăl dumitale a fost deștept cum numai bunul Dumnezeu este. Pe mine însă nu mă pomenește nimeni".

—„Cum, nu te-au ales încă în consiliul comunal?", întrebă atunci bătrânul.

—„Nici în consiliul comunal, nici în comitetul școlar".

—„Bine dar ce rău le-ai făcut, micule Ingmar?"

—„Ei spun că acela care vrea să gospodărească pe alții, să arate întâi că știe să se gospodărească pe sine".

—„Atunci mă gândesc că"... Bătrânul închide ochii o clipă, șade puțin pe gânduri și continuă: „trebuie să te îngrijești de o soție harnică și credincioasă".

—„E tocmai ceea ce nu sunt în stare să fac. N-ai să găsești un singur om în obștea noastră, un țăran cât de sărac, care să accepte să-mi dea fiica de nevastă".

—„Explică-mi pe îndelete cum de s-au întâmplat astea, micule Ingmar", spune tata și mă învălui cu o privire blajină.

—„Ei bine tată, cu patru ani în urmă, în același an în care am preluat gospodăria fermei, i-am cerut mâna Britei din Bergskog".

—„Ia lasă-mă să văd, locuiește cineva din familia noastră la Bergskog". Bătrânul pierduse puțin memoria faptelor și a cunoștințelor de aici, de jos, și căuta să se reculeagă ca să-și dea mai bine seama, despre ce este vorba.

—„A, nu, sunt oameni foarte onorabili și cred că îți mai amintești, tată, că tatăl Britei a fost deputat".

—„Da, da, dar mai bine te-ai căsători cu una din familia noastră, dintre acelea care cunosc tradiția și obiceiurile bătrânești".

—„Aici ai dreptate, tată, la asta trebuia să mă gândesc și eu".

Apoi tata și cu mine stăm amândoi și nu spunem nimic. Tata reîncepe: „Era plăcută la înfățișare?"

—„Da", răspund eu, „avea părul întunecat, ochii limpezi și trandafiri în obraji. Era și foarte iscusită, încât și mama se arăta mulțumită. Și toate ar fi mers bine. Nenorocirea însă era, că ea nu mă vroia".

—„Nu prea interesează ce vrea o fată de vârsta ei".

—„De aceea și părinții ei au silit-o să spună da".

—„De unde știi că a fost silită? Ar fi trebuit să fie bucuroasă că se căsătorește cu tine, un bărbat așa de bogat, micule Ingmar Ingmarsson".

—„Ah, nu era de loc bucuroasă, însă noi am pus totul la cale, ne-am logodit, am fixat ziua nunții și Brita veni să locuiască la noi la fermă, pentru a ajuta mamei, căci știi, mama începea să îmbătrânească".

—„Bine, dar toate câte le-ai spus tu până acum nu sunt atât de grave", îmi spune tata ca să mă îmbărbăteze.

—„Dar recolta a fost foarte proastă în anul acela. Cartofi nu s-au făcut și vacile se îmbolnăviră, încât, în înțelegere cu mama hotărârăm să amânăm nunta cu un an. Gândeam că nu trebuie să ne grăbim cu nunta de vreme ce toate erau aranjate. Probabil însă că am fost cam de modă veche când am judecat astfel".

—„Dacă ai fi luat pe una din familia noastră, ar fi avut răbdare și ar fi așteptat".

—„Ei da, am observat că amânarea nu-i plăcuse Britei. Dar vezi, gândeam că nu aveam mijloace suficiente spre a mă putea căsători. Știi doar, în primăvară am cheltuit cu înmormântarea, iar de banii de la bancă nu voiam să mă ating".

—„A fost foarte cuminte și trebuia să aștepți", spune tata.

—„Dar mă temeam că Britei n-o să-i cam placă să facă un botez înaintea nunții".

—„Cum, dar întâi trebuie să vezi dacă te ajută punga".

—„Însă, pe zi ce trecea Brita devenea mai tăcută și mai ciudată, iar eu nu puteam înțelege ce se petrece cu ea. Credeam că îi este dor de cei de acasă, fiindcă ea întodeauna se simțise alipită de părinții ei. Când s-o mai obișnui cu noi, o să-i treacă, gândeam eu. După o vreme, întrebai pe mama de ce a pălit Brita și de ce părea așa de chinuită. Mama îmi răspunse că Brita așteaptă un copil, iar după ce o să nască, o să revină la sentimente mai bune.

Simțeam nemulțumirea Britei pentru că amânasem cununia, dar mă temeam să vorbesc cu ea.

Îți amintești, tată, cum promisesem că în anul când mă voi căsători, voi vopsi conacul în roșu. Mi-au lipsit însă banii. Ei, găsesc eu bani în anul viitor, mi-am zis".

Omul mergea în urma plugului murmurând. Era atât de mult cufundat în gânduri de parcă vedea aievea pe tatăl său înaintea ochilor.

Trebuie să-i povestesc întâmplările cu amănuntul și cât se poate de limpede, ca el să-mi poată da un sfat.

—„Așa trecu iarna și eu mă gândeam că dacă tristețea Britei va dăinui, am s-o trimit acasă la Bergskog. Dar era prea târziu.

În mai, într-o noapte observarăm că Brita dispăruse. O căutarăm toată noaptea și de abia în zori o găsi una din slugi".

Acum mă odihnesc puțin, fiindcă o să-mi fie greu să spun cele ce urmează. Tata însă întrebă:

—„Pentru numele lui Dumnezeu, nu cumva ați găsit-o moartă?"

—„Nu, ea nu", spun eu și tata aude cum tremura glasul meu. „Născuse copilul?", întrebă tata.

—„Da", răspund eu. Și îl gâtuise. Zăcea mort lângă ea".

—„Poate nu era în toate mințile!"

—„Ba era în toate mințile". „Făcuse toate astea ca să se răzbune, fiindcă o silisem... Dacă m-aș fi căsătorit cu ea, n-ar fi făcut-o. Și acum ai putea spune, că dacă n-am vrut să am copilul pe calea cinstită și frumoasă, atunci nici nu-mi trebuie".

Tata a amuțit de durere. „Și te-ai bucurat de nașterea copilului?", întrebă el în cele din urmă.

—„Da", răspund eu.

—„E păcat de tine, băiatule, că ți-a fost dat să te însoțești cu o astfel de femeie! Și acum e arestată, nu?"

—„Da, e la închisoare. Au condamnat-o la trei ani".

—„Și din pricina asta nu mai vrea nimeni să-ți dea fiica de soție?"

—„Da, din pricina asta. De altfel, nici nu am încercat să mai cer vreuna din fete".

—„Ei! Și de aceea n-ai nici o trecere în consiliul comunal?"

—„Da, ei găsesc că lucrurile nu ar fi trebuit să se întâmple astfel cu Brita. Spun că dacă aș fi fost un bărbat deștept și înțelegător, așa ca dumneata, aș fi descusut-o pe Brita să văd ce dureri îi rodeau inima".

—„Nu e tocmai așa de lesne să te înțelegi cu o fată așa de rea", spune tata.

Când am văzut că tata ținea partea mea, am continuat:

—„Mi s-a mai zic că ar fi trebuit să fac în așa fel încât să se creadă că copilul s-a născut mort".

—„Dar de ce să nu-și primească ea pedeapsa?", spune tata.

—„Alții mai zic că dacă erai dumneata ai fi tăcut și ai fi silit-o să tacă și pe servitoarea care o găsise".

—„Apoi, tu te-ai fi căsătorit cu ea?"

—„Nu, trebuia după câteva săptămâni să rup logodna și s-o trimit acasă deoarece era vădit că nu se simțea bine la noi".

—„Da, n-ar fi fost rău să faci așa, dar nimeni nu poate să-ți ceară să fii atât de isteț și de iscusit ca un bătrân".

—„Vasăzică, găsești că nu am făcut rău lăsând-o să intre la pușcărie?"

—„Nu, cred că șade acolo unde i se cuvine".

—„Așadar, găsești că n-ar trebui să fac nimic pentru ea, la toamnă, când o ieși din închisoare?"

—„Ce să faci? Să te însori cu ea?"

—„Da, ar trebui s-o fac".

Tata mă privește îngândurat și întrebă: „O iubești?"

—„Nu, ea a omorât dragostea din mine".

Tata închide iar ochii și se gândește:

—„Vezi, tată, nu mă pot dezobișnui de gândul că eu am provocat nenorocirea".

Bătrânul șade tăcut și nu răspunde nimic.

—„Ultima dată când am văzut-o la tribunal, era atât de nefericită încât plângea de ți se rupea inima, din cauza copilului pierdut. Pentru mine nu a avut nici o singură vorbă rea. A luat totul asupra ei.

Multă lume plângea, chiar judecătorul avea lacrimi în ochi. I-a și dat numai trei ani".

Tata nu scotea nici o vorbă.

—„O să-i fie tare greu, la toamnă, când o ieși de acolo și o să se întoarcă acasă. La Bergskog nu o să se bucure prea mult de întoarcerea ei, deoarece socot că fata i-a făcut de rușine și sunt dintre oameni aceia care nu se împacă cu asemenea situații. Și ea va trebui să stea tot timpul în casă, doar la biserică dacă s-o arăta din când în când. O să-i fie greu în toate privințele".

Dar tata tăcea mereu.

—„La tribunal am căutat, pe cât am putut, s-o ajut. I-am spus judecătorului că toată vina o port eu. I-am spus că o consider atât de nevinovată, încât dacă ar vrea să-și schimbe sentimentele față de mine, aș fi gata s-o iau în căsătorie chiar așa cum se găsește. Asta am spus-o ca să-i ușurez pedeapsa. Dar, deși mi-a scris de două ori, simt că nu și-a schimbat sentimentele față de mine".

Tata continua să tacă.

—„Totuși nu e așa de lesne să mă însor cu ea. Nu e plăcut deloc să știi că stăpâna casei și-a averei tale nu prea este respectată de slugile din curte. Nici mamei nu o să-i placă. Nu o să putem primi niciodată musafiri, nu o să putem merge nici la nunți, nici la înmormântări".

Tata stătea mai departe îngândurat.

—„Cred că m-am purtat omenește cu ea, deși noi, aceștia din Ingmar suntem obișnuiți să trăim în bună înțelegere cu Dumnezeu.

Desigur că Lui i-ar fi plăcut cinstea ce i-o făcusem unei asasine, tot așa cum nici sătenii nu găseau îndrituită comportarea asta".

Tata tace. Atunci plânsul mi se urcă în gâtlej și îi spun:

„Vezi, sunt un băiat tânăr și aș pierde mult în ochii tuturor dacă ne-am căsători. Ei găsesc că nu m-am purtat frumos cu ea până acum, iar dacă m-aș însura cu ea, tot eu aș fi acela care ar trage ponosul".

Dar tata e neînduplecat. Nu-l poți face să scoată o vorbă.

„Și atunci mă gândesc că noi, Ingmarii, care totdeauna am urmat calea înțeleaptă a Domnului, n-ar trebui să ne neliniștim de ce spun oamenii".

Atunci bătrânul ridică ochii și spune:

—„E o întrebare grea, Ingmar. Să intru să mă mai consult cu ceilalți".

Tata intră în casa aceea minunată, iar eu am rămas locului. Aștept, dar tata nu mai vine. În cele din urmă, după câteva ceasuri, pierzându-mi răbdarea am intrat la tata.

—„Ai răbdare și așteaptă, micule Ingmar", îmi spune tata. „E o întrebare tare grea".

Și toți bătrânii de acolo stau cu ochii închiși, meditând, iar eu aștept, aștept, aștept..."

II.

Tânărul mergea zâmbind în urma plugului domolit. Caii obosiseră. Ajuns în marginea ogorului, opri caii și stătu locului. Se îngândurase de tot.

„E curios. De câte ori ceri sfatul cuiva te luminezi singur înainte de a căpăta răspunsul. Ceea ce ți s-a părut trei ani de zile încurcat, ți se lipezește deodată, minunat. La urma urmei, cum o vrea Dumnezeu..."

Ingmar Ingmarsson nu era totuși singur pe câmp. În acest ceas timpuriu de dimineață, pe drumul care șerpuia printre coline, venea un bătrân. Nu era greu să-i ghicești meseria după uneltele de zugrav ce-i atârnau în spate, iar din creștet până în tălpi era mânjit de vopsea roșie. Își căuta de lucru umblând de colo până colo. În cele din urmă, se opri pe o moviliță și zări deodată conacul Ingmarilor, impunător, ce răsărea în mijlocul văii. „Doamne", exclamă el tare și rămase locului, bucuros. E o casă care n-a fost zugrăvită din secolul trecut. E neagră de veche ce e. Și căsuțele ce se grămădesc lângă ea... Aici am de lucru până la toamnă".

Mai făcu câțiva pași și dete peste țăranul care ara.

„A, iată și un om de pe aici, care cunoaște desigur locurile. El o să-mi dea toate relațiile de care am nevoie".

Părăsi drumul, îndreptându-se către ogorul unde era Ingmar și-l întrebă a cui era curtea mare ce se zărea acolo, în vale, și dacă l-ar lăsa cumva proprietarii să o zugrăvească.

Ingmar Ingmarsson tresări și se uită înmărmurit la omul care-i sta în față de parcă ar fi fost o stafie. Își aminti clar că, ori de câte ori îi spusese cineva bătrânului Ingmar să mai schimbe zugrăveala urâtă a fațadei conacului, acesta răspundea mereu la fel: asta am s-o fac în anul când s-o însura Ingmar.

Zugravul mai întrebă odată și încă odată. Ingmar însă sta tăcut de parcă n-ar fi înțeles o vorbă. Gândi: „Am terminat oare cu răspunsul acolo în cer? Nu cumva este bătrânul ăsta o solie din partea tatei? Nu cumva a hotărât tata să mă însor în anul ăsta?" Fu deodată așa de copleșit de gândul ăsta, încât promise bătrânului că îi va da de lucru.

Porni mișcat și aproape fericit în urma plugului. „Ai să vezi, o să meargă toate bine acum, când ești convins că e voia tatei la mijloc", își spuse el.

Câteva săptămâni mai târziu Ingmar sta în curte și își lustruia căruța. Era indispus și treaba mergea încet. „Dacă aș fi eu bunul Dumnezeu, atunci aș face în așa fel ca atunci când un om a luat o hotărâre, aceasta să i se împlinească. N-aș lăsa oamenilor răgaz de a se gândi și a se răsgândi împiedicându-se de tot ce le stă în cale".

Auzi pe drum huruitul unei trăsuri și în aceeași clipă recunoscu calul și trăsura.

—„Vine deputatul din Bergskog", strigă el înspre bucătărie, unde se afla maică-sa. În aceeași clipă o auzi azvârlind lemne pe foc și mașina de râșnit cafea intră în funcțiune. Deputatul trecu pragul porții și intră cu trăsura în curte, însă nu coborî.

—„Nu, mulțumesc, nu doresc să intru", zise el. „Voiam numai să schimb cu tine câteva cuvinte, tinere Ingmar. N-am prea mult timp, mă duceam tocmai la primărie".

—„Mama a și făcut cafeaua".

—„Mulțumesc, dar timpul meu e măsurat".

—„E mult de când n-a mai dat pe la noi domnul deputat", zise Ingmar.

Maică-sa apăru în pragul ușii și întări și ea invitația:

—„Domnul deputat, doar nu o să plece înainte de a fi gustat o ceșcuță de cafea".

Ingmar deschise portiera trăsurii și deputatul coborî: „Mă rog, atunci când invitația o face chiar mama Marta, trebuie să mă supun". Era un om mare și frumos, cu mișcări încete, dintr-o cu totul altă rasă decât aceea a lui Ingmar și a mamei sale, care arătau urâți, cu fețele somnoroase și trupurile greoaie. Cu toate acestea Ingmarii erau foarte stimați de către deputat și ar fi schimbat bucuros situația lui strălucită cu bunăstarea acestor țărani chiaburi. În convorbirile cu fiică-sa luase totdeauna parte Ingmarilor și acum se simțea măgulit de primirea prietenoasă ce i se făcea.

Bătrâna intră în cameră aducând pe tavă ceașca cu cafea. După aceea, în scurt timp, el își anunță scopul vizitei.

„Doream" spuse el, făcând un efort, „doream să vă comunicăm și Dumneavoastră hotărârile ce le-am luat în privința Britei".

Tava din mâna bătrânei începu să tremure, auzindu-se clinchetul linguriței. Se lăsă o tăcere grea.

—„Ne-am gândit că cel mai bun lucru ar fi să o trimitem pe Brita în America".

Apoi, se așternu aceeași tăcere grea. Oftă.

—„I-am și luat biletul de vapor".

—„Dar vine întâi acasă, nu?"

—„Ce să facă acasă?"

Ingmar tăcu. Pleoapele îi erau aproape închise. Stătea tăcut de parcă dormea. În locul lui, bătrâna Marta începu să întrebe: „Bine, dar nu-i trebuie haine?"

—„E totul aranjat. La negustorul Löfberg, cel de la care târguim regulat, așteaptă o ladă plină".

—„Cum, dar mama ei nu vrea s-o mai vadă?"

—„Ba da, ea dorește s-o vadă, dar părerea mea este că-i mai bine să nu se întâlnească".

—„Poate că e mai bine așa!"

—„La Löfberg o așteaptă biletul de vapor și banii. Astfel are tot ce-i trebuie".

—„Am fost de părere să-i aduc la cunoștință și lui Ingmar toate acestea pentru ca să-i iasă din cap întreaga poveste".

Acum tăcea și bătrâna. Fișiul îi alunecase de pe cap și rămase cu ochii ațintiți în șorț.

—„Acum Ingmar ar trebui să se însoare din nou", spuse deputatul. „Maica Marta are nevoie de ajutor și ar trebui să-i îndulcești bătrânețele".

Deputatul amuțise și se gândea: „oare, înțeleg ei ce le spun eu?" În cele din urmă adăugă: „Și eu și nevată-mea am vrea să facem totul cum e mai bine".

Ingmar fu cuprins de o mare bucurie. Așadar, Brita o să plece în America. Nu mai e silit s-o ia în căsătorie. Nici n-ar fi fost nimerit ca o asasina să devină stăpâna moșiei Ingmarilor. Stătea tăcut fiindcă își dădea seama că nu era frumos să-și arate bucuria.

Deputatul nu mai vorbea nici el, înțelegând că trebuia să dea Ingmarilor un răgaz ca să chibzuiască.

În cele din urmă bătrâna se auzi vorbind: „Ei, acum Brita și-a ispășit pedeapsa. E rândul nostru să ne dăm tainul". Voia să spună că dacă părinții fetei au vreo pretenție, ei nu se dau în lături. Ingmar însă tălmăci altfel vorbele mamei sale, tresări și i se păru că se deșteaptă dintr-un somn.

„Ce va zice tata când am să-i povestesc toată întâmplarea asta?"

Ingmar se ridică, turnă cognac în cafea și spuse: „Domnule deputat, vă mulțumim că ne-ați făcut plăcerea să ne vizitați".

*
* *

Toată dimineața Ingmar curățase mestecenii din fața casei și apoi încercase să-i înconvoaie unul peste altul în forma unui arc de triumf. Pomii însă se lăsau anevoie îndoiți și deodată se îndreptară ca lumânările, în sus.

—„Ce faci aici, Ingmar?", îl întrebă maică-sa.

—„Găsesc că n-ar fi rău să mai crească puțin și așa".

*
* *

După amiază slugile s-au dus să se culce. Ingmar sta culcat în odaia de primire. Numai stăpâna casei nu dormea.

Ușa de la antreu se deschise încetișor și în cameră păși o femeie cu două cobilițe pe umeri. Dădu încet bună ziua, se așeză pe un scaun lângă ușă și fără să spună o vorbă dezveli coșurile. Unul era plin cu chifle și covrigi, celălalt cu pâine proaspătă și strălucitoare. Stăpâna casei își alese cele necesare din coșuri. Deși era strânsă la mână, la chiflele dulci pentru cafea nu putea renunța. În timp ce își alegea pâinuțele, căuta să lege o vorbă cu vânzătoarea care, făcând naveta de la o casă la alta, știa multe.

—„Ești o femeie înțeleaptă și pe care te poți bizui, Kaisa".

—„Dacă aș fi altfel și n-aș ști să ascund tot ce îmi aud urechile, desigur că din pricina mea, mulți s-ar lua de păr".

—„Câteodată, însă, taci prea mult, Kaisa".

Bătrâna o privi câteva clipe și înțelegând la ce făcea aluzie, spuse: „Da, Dumnezeu să mă ierte", și ochii i se umplură de lacrimi.

—„Am vorbit cu doamna deputat din Bergskog, dar n-am îndrăznit să vă spun".

—„Așadar ai vorbit cu doamna deputat?"

Ingmar se trezi din somn și auzi cum se deschide ușa de la odaia cea mare. Dar nu intră nimeni. Somnoros cum era, nu-și dădu seama dacă ușa se deschisese de la sine sau dacă intrase cineva. Rămase culcat și auzi tot ce se discuta în cealaltă cameră.

—„Spune-mi, Kaisa, cum ați ajuns la concluzia că Brita nu l-a iubit pe Ingmar".

—„O, încă de la început spunea lumea că părinții au silit-o să-l ia".

—„Spune deschis tot ce vrei, nu trebuie să-mi faci complimente, vreau să știu numai adevărul".

—„Se întâmpla că de câte ori veneam la Bergskog, o găseam pe Brita cu ochii roșii de plâns. Odată, pe când ne găseam singure în bucătărie i-am zis: „Te măriți cu un bărbat frumos, Brita". Ea mă privi cu aerul că îmi bat joc de ea.

—„Da, desigur e frumos"..., zise ea batjocoritor.

Nu m-am putut opri să nu surâd. Brita mă privi îmi și spuse încă o dată: „Da, e frumos!". Îmi întoarse spatele și ieși din cameră. Apoi, am auzit-o cum începuse să plângă".

Ingmar ședea pe pat și asculta: „Mama face asta dintr-adins, gândi el. Ea crede că mâine am intenția, când am să plec de acasă să mă duc la Brita. Încă nu știe că eu sunt un laș mizerabil".

—„Ultima dată când am văzut-o pe Brita, a fost aici la Ingmar. N-am putut să o întreb imediat cum îi merge, fiindcă erau prea mulți oameni în cameră. Dar, abia ce mă depărtasem până la buturugile din curte, când ea mă și ajunse: „Kaisa ai fost acum de curând la Bergskog?"

—„Am fost alăltăieri acolo".

—„Tu ai fost alaltăieri, iar mie mi se pare că lipsesc de ani de zile de acolo". Părea că plânge.

—„Bine, dar tu poți să te duci acasă când vrei".

—„Ah nu, cred că n-am să mă mai întorc acasă niciodată!"

—„Du-te, maică, acasă! E foarte frumos acolo sus. Toată pădurea e plină de mure, iar sus de tot e plină de merișoară".

—„Doamne", spuse ea și ochii umeziți i se măriră: „s-a făcut și merișoară?"

—„Da, du-te într-o zi acolo și satură-te de mure".

—„Nu cred că am să mai ajung, să fac una ca asta. Iar în caz că am să trec pe acasă, atunci am să mă duc ca să nu mă mai întorc aici".

—„Bine, dar am auzit că Ingmarii sunt oameni de treabă".

—„Da, sunt oameni cumsecade".

—„Sunt oamenii cei mai cumsecade din tot satul".

—„Da, foarte cumsecade, numai că au găsit de cuviință să siluiască voința unei femei".

Voiam să plec, dar tocmai atunci îmi veni să întreb: „Nunta o să se facă aici, sau la voi acasă?"

—„O să se facă aici, deoarece este mai mult loc".

—„Ei atunci trebuie să te îngrijești să nu se amâne prea mult".

—„O să se facă peste o lună".

Dar tocmai când să mă despart de Brita, mi-am amintit că Ingmarii avuseseră o recoltă proastă și îi spusei că nu cred ca nunta să poată avea loc în anul acela.

—„Atunci trebuie să mă înec".

O lună mai târziu, auzii că nunta s-a amânat și m-am temut să nu se întâmple ceva rău. M-am dus la Bergskog și i-am spus doamnei deputat: „Pare-se că la Igmar s-au schimbat lucrurile".

—„Da, pare-se, dar noi trebuie să fim mulțumiți că fata noastră a intrat într-o casă atât de înstărită".

„Mama n-ar trebui să se ostenească", gândi Ingmar, „deoarece eu nu am deloc intenția de a o aduce pe Brita aici".

—„Ultima dată când m-a văzut Brita", continuă Kaisa, "era în toiul iernii. Zăpada era mare. Mergeam pe o pârtie îngustă, în mijlocul pădurii, greu de urcat. Deodată o întâlnii pe Brita. Stătea jos în zăpadă".

—„Cum te încumeți aici, singură în codru?"

—„Da, am ieșit să mă plimb puțin."

Am rămas locului privind-o. Nu mi-am dat seama ce putea să caute acolo.

—„Doamne, Dumnezeule, doar n-oi fi vrând să te arunci de pe stâncă!"

—„Da, dacă aș găsi un povârniș, m-aș arunca de sus..."

—„Ar trebui să-ți cam fie rușine, dacă vorbești așa, tu care o duci așa de bine".

—„Da, vezi tu, Kaisa, sunt rea".

—„Da, cam așa se pare".

—„Sunt convinsă că fac ceva rău, de aceea ar fi mai bine dacă m-aș omorî".

—„Ce fel de prostii sunt astea, copilule?"

—„Da, m-am făcut rea de când am venit la Ingmar".

Se apropie mult de mine. Mă învălui într-o căutătură sălbatică și zise: „Ei se gândesc cum mă pot chinui mai mult, iar eu mă gândesc cum să-i chinuiesc eu pe ei mai mult".

—„Prostii, Brita, sunt oameni de treabă".

—„Nu, ei chibzuiesc cum să mă facă de rușine".

—„Le-ai spus-o?"

—„Nu vorbesc niciodată cu ei. Mă gândesc numai cum să le fac rău. Mă întreb chiar dacă n-ar fi bine să le aprind casa sau să otrăvesc vitele care sunt și așa bătrâne și urâte de parcă ar fi din aceeași familie".

—„Câinele care latră, nu mușcă".

—„Trebuie să le fac ceva rău. Altfel inima mea nu își va mai găsi odihnă".

—„Nici tu singură nu știi ce spui".

Începu deodată să plângă. Se înmuie. Apoi, îmi spuse că se simte foarte rău în iureșul de gânduri rele ce o năpădesc mereu.

Am condus-o acasă și la despărțire mi-a promis că n-o să facă nici o prostie".

Am chibzuit mult cu cine aș putea vorbi.

Mi-a venit greu să ajung la oameni ca dumneavoastră.

În aceeași clipă clopotul din curte sună. Odihna amiezei se sfârșise.

Bătrâna o întrerupse pe Kaisa cu vioiciune:

—„Spune-mi, te rog, Kaisa, crezi oare că legăturile dintre Ingmar și Brita se vor îmbunătăți?

—„Cum?", exclamă Kaisa uimită.

—„Vream să te întreb dacă crezi că, Brita, în cazul în care n-ar pleca în America, s-ar putea întâmpla să-l mai ia?"

—„De unde să știu eu? Dar nu cred s-o facă".

Ingmar ședea în camera de alături cu picioarele atârnate pe speteaza patului.

—„Ei, Ingmar, ai căpătat ce ți-a lipsit, și ridică pumnul. Numai mama își mai închipuie că mă poate reține acasă, arătându-mi că Brita nu mă iubește". Lovi de câteva ori cu palma muchia patului.

„Ei și acum vreau să încerc încă o dată. Noi Ingmarii, când un lucru începe să meargă prost, o luăm de la început". Niciodată nu se simțise mai adânc umilit. Ardea de dorul revanșei.

„Să mă ia dracu dacă n-am să-i arăt Britei că poate fi fericită și la Ingmarsgard".

Mai lovi odată cu pumnul în muchia patului și se sculă.

„Eu sunt convins că bătrânul Ingmar, din cer, a trimis-o pe Kaisa ca să mă facă să merg la oraș".

*

* *

Ingmar Ingmarsson a venit la oraș și urca drumul către închisoarea ridicată pe o mică colină din spatele parcului comunal. Mergea fără să se uite în jur, târându-și picioarele ca un moșneag. Lepădase portul tradițional înlocuindu-l cu un rând de haine negre și cu o cămașă scrobită, boțită toată. Deși avea o bună dispoziție, simțea totuși o neliniște. Ajuns în fața porții, întrebă pe paznic dacă Brita din Bergskog va ieși astăzi din închisoare.

—„Da, cred că iese una pe care o cheamă așa".

—„E o femeie care a fost închisă pentru pruncucidere".

—„Da, pe asta o eliberează astăzi, înainte de amiază".

Ingmar rămase locului, se rezemă de un copac și așteptă.

—„Vasăzică tot m-a adus bătrânul Ingmar încoace să-mi iau logodnica la ieșirea din închisoare", își zise el. Însă n-aș putea spune că sunt peste măsură de bucuros. A, dacă ar fi ieșit sub un arc frumos de flori, la brațul logodnicului... și după aceea ar fi intrat în biserică la brațul mamei sale, pe cap cu o coroniță de lămâiță...

Poarta se deschise de câteva ori. Ieși un popă, apoi soția și servitoarele directorului.

În sfârșit ieși și Brita.

Când se deschise poarta, inima lui Ingmar era liniștită: „acum vine ea"... Pleoapele i se închiseră, era ca înlemnit.

Când puterile îi reveniră, o văzu. Ea stătea pe scări, înaintea porții. Se oprise pentru o clipă. Își ridică broboada și cuprinse cu privirea toată întinderea zării. Închisoarea rămăsese sus, agățată de colină. Dincolo de oraș și peste pădurea apropiată, se vedeau departe meleagurile ei. Deodată se încovoie ca sub o povară nevăzută. Își prinse obrajii în mâini și se așeză pe treptele de piatră. Suspinele ei se auzeau până la el.

Ingmar traversă aleea pietruită și se apropie de ea. Se opri intimidat. Ea plângea atât de tare încât nu îl auzi venind.

—„Nu trebuie să plângi așa, Brita!".

Ea își ridică privirea.

—„Vai, Doamne, erai aici?"

Și în aceeași clipă ea revăzu tot ceea ce făcuse, aievea, dinaintea ei. Scoase un strigăt cald de bucurie, i se aruncă de gât și începu iarăși să plângă.

—„Ce mult te-am dorit".

Inima lui Ingmar îi izbea pieptul de fericire. Se înfăptuise o minune: Brita îl iubea.

—„Și zi așa, Brita, ți-a fost dor?"

—„Mai ales pentru că simțeam nevoia să-ți cer iertare".

Ingmar rămase, așa mare cum era, stană de piatră.

—„Pentru asta mai e timp. Până atunci cred că n-ar trebui să mai rămânem mult timp aici".

—„Nu, nu e loc potrivit", spuse ea sfioasă.

—„Am tras la Löfberg", îi răspunse Ingmar.

—„Și cufărul meu este tot acolo".

—„L-am văzut. E prea mare ca să-l ducem cu careta. Putem să-l luăm altădată".

Brita ridică nedumerită ochii către Ingmar. Era pentru prima dată când el își exprima dorința de a o lua acasă.

—„Am primit astăzi o scrisoare de la tata în care îmi spunea că și tu ai fost de părere ca eu să plec în America".

—Eu nu știam dacă vei consimți să vii cu mine acasă și atunci numai tu erai în măsură să alegi.

Merseră o bucată de drum. În sufletul Britei se dădea o mare luptă. Nu era sigură dacă Ingmar dorește din toată inima s-o ia la el și apoi, în situația ei, nici nu ar fi fost atât de ușor. Pe de altă parte, nu se simțea destul de tare ca să se decidă să plece în America. Se rezemă de un zid:

—„Mă copleșesc oamenii și zgomotul ăsta al străzii..."

El îi întinse mâna. Așa, mână în mână, porniră de-a lungul străzii.

—„Acum parcă am fi o pereche de logodnici", se gândi el. Dar tot timpul se frământă gândindu-se ce o să se întâmple când vor ajunge acasă și când o să fie iar împreună cu maică-sa și cu toți ceilalți.

Când sosiră la negustorul Löfberg, Ingmar îi spuse Britei că dacă vrea pot pleca chiar în seara aceea. Calul era odihnit.

—„Acum e momentul", gândi ea, „să-i mulțumesc și să-i spun că nu vreau".

Nedumerită, Brita implora cerul să o lumineze și să înțeleagă dacă Ingmar n-a venit cumva din milă. Între timp, Ingmar scoase trăsura din șopron. Era proaspăt vopsită și burduful sclipea, iar pe pernele retapițate ale trăsurii, strălucea un buchet de flori de câmp. Brita observă toate atențiile acestea și rămase uimită. Ingmar aduse calul din grajd și-l înhămă. Florile îi dovedeau că Ingmar o iubea. Acum se temea să nu pară nerecunoscătoare. Emoția îi sugrumă glasul.

Plecară. Ca să întrerupă tăcerea ce se lăsase, ea întrebă ba de una, ba de alta. Fiecare întrebare o rănea, amintindu-i de cineva din sat.

—„Ce au să spună despre mine? Au să-și bată joc..."

Ingmar răspundea monosilabic întrebărilor. El nu observa, dar ea tremura și își înăbușea mereu dorința de a-l ruga să întoarcă trăsura. Când făcură întîiul popas, la hanul unde descinseră, pe o masă plină de flori, erau așezate prăjiturile și cafelele.

„Oare asta tot milă era? Oare el se gândise la ea. Sau poate, ziua de astăzi l-a întristat, văzându-o cum ieșise din închisoare. Petrecură noaptea la han, dar plecară de cu noapte și pe la ora 10 dimineața zăriră turnurile bisericii din satul lor.

Când trecură pe acolo, biserica era plină de lume și clopotele sunau.

—„Doamne, Dumnezeule, e duminică", strigă Brita și își împreună mâinile. Uită de toate și se simți fericită la gândul că va putea mulțumi Domnului cu rugăciuni fierbinți. Viața nouă ce o trăia acum, dorea s-o înceapă cu o rugăciune către Dumnezeu.

—„Vreau să mă duc la biserică".

Nu se mai gândea că lui, poate, îi vine greu.

Ingmar fu tentat să refuze, știind că nu poate suporta privirile pătrunzătoare și piezișe, ca și limbile ascuțite ale oamenilor.

Dar își zise că, de vreme ce odată și odată tot trebuia să se întâmple, mai bine să înceapă de pe acum, și luă drumul către biserică.

O mulțime de oameni așteptau în curte să înceapă slujba. Când îi văzură trăsura, începură să șușotească și să-și dea ghionturi unul altuia arătând spre Brita și Ingmar.

Brita ședea cu mâinile împreunate, străină de tot ce se întâmpla în juru-i. Ingmar însă observa tot. Vedea o grămadă de oameni adunați în preajma trăsurii. Ei nu se puteau dumiri cum venise aici, la biserică, împreună cu aceea care își omorâse copilul.

—„E prea mult. „Nu mai pot suporta".

—„Ar fi bine să intri numaidecât în biserică, Brita".

—„Da, intrăm. N-am venit pentru lume, am venit pentru biserică".

Ingmar deshămă fără grabă calul, îi dădu tainul în timp ce privirile multora se ațintau asupra lui. Niciunul nu îndrăzni însă să-i vorbească. Când isprăvi și intră în biserică, cei mai mulți erau la locurile lor și corul începuse.

Locurile din preajma Britei erau toate goale. Femeile o ocoliseră. Ingmar făcu câțiva pași, se îndreptă către partea rezervată femeilor și luă loc lângă Brita. În clipa când se așeză pe scaun, Brita îl văzu și făcu ochii mari. De abia acum își dădu seama că era izolată. Sentimentului de sfințenie și evlavie ce o anima, fu înlăturat de o mare amărăciune. Ca să nu i se observe lacrimile luă o carte de rugăciuni, simulând că citește. Răsfoia evanghelia și epistolele, dar literele îi jucau înaintea ochilor, rostogolite de lacrimi.

Părăsiră biserica și Ingmar înhămă îndată calul. În scurt timp erau pe drum. Amândoi erau copleșiți de aceeași întrebare: „Cine a făptuit o astfel de crimă, nu se mai poate aduna cu oamenii laolaltă?"

Simțiseră amândoi cum la biserică, au stat de fapt pe banca acuzaților.

În mijlocul durerii sale, Brita zări Ingmarul și aproape nu-l mai recunoscu sub culoarea roșie, strălucitoare, ce îl împodobea. Când intrară în curte, oamenii erau tocmai la masă.

—„Vine boierul", spuse una dintre slugi. Mama Marta de abia ridică ochii somnoroși.

—„Rămâneți aici cu toții, nimeni nu părăsește masa". Bătrâna traversă anevoie odaia. Slugile observară că ea se gătise și își pusese o broboadă de mătase pe umeri. Stătea în pragul ușii când intră trăsura cu cei doi. Ingmar sări îndată, dar Brita rămase în trăsură.

—„Nu cobori?"

—„Nu, nu vreau!" O podidi un plâns hohotitor și își acoperi ochii cu mâinile.

—„Nu trebuia să mă mai întorc niciodată aici", spuse ea printre suspine.

—„Hai, coboară!..."

—„Lasă-mă să mă întorc la oraș, nu sunt demnă de tine".

Ingmar aștepta lângă trăsură.

—„Ce spune?", interveni mama Marta din pragul ușii.

—„Spune că ea nu este vrednică de noi".

—„Și de ce plânge?"

—„Fiindcă sunt o biată păcătoasă", spuse Brita apăsându-și mâinile pe piept.

—„Ce spune?", întrebă iar bătrâna.

—„Sunt o biată păcătoasă", repetă Ingmar.

Brita îl auzi cum repeta cu vocea calmă și nepăsătoare cuvintele ei.

Nu, dacă m-ar fi iubit, nu ar fi putut relua în fața maică-sii toate vorbele mele.

—„De ce nu coboară?", întrebă din nou bătrâna.

Brita își reținu plânsul și răspunse: „Fiindcă nu vreau să-l nenorocesc pe Ingmar".

—„Socot că are dreptate, las-o să plece, Ingmar. Altminteri plec eu. N-am să rămân o singură noapte sub același acoperiș cu această femeie".

—„Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă să plec", gemu Brita.

Ingmar întoarse calul cu înjurătură și sări în trăsură. Se plictisise de atâta vorbărie. Când reveniră în drum, întâlniră zecile de priviri ale celor care se întorceau de la biserică. Jenat, Ingmar cârmi într-o pădurice. Tocmai atunci auzi că-l strigă cineva. Poștașul îi dădu o scrisoare. Când a vrut s-o deschidă, mâna Britei se așeză pe umărul lui.

—„Nu o citi! E ceva care nu merită să citești".

—„De unde știi?"

—„Scrisoarea este de la mine".

—„Atunci poți să-mi spui chiar tu ce conține".

—„Nu, nu pot".

El o privi. Brita deveni stacojie și ochii i se înspăimântă.

—„Vreau totuși să citesc scrisoarea". Încercă s-o deschidă, dar ea căută să i-o ia din mâini.

—„Ah, Doamne, nimic nu-mi este cruțat!"

„Ingmar, se rugă ea, citește-o peste câteva zile!"

El însă o deschise și a început să citească.

—„Ascultă, Ingmar, pastorul m-a îndemnat s-o scriu și mi-a promis că o va trimite în clipa când voi fi pe bordul vasului, înspre America. A trimis-o prea devreme. Încă nu trebuie s-o citești".

Ingmar îi aruncă o privire furioasă și sări de pe trăsură ca să poată citi scrisoarea în tihnă.

Brita fu cuprinsă de revolta de altădată, când voința ei întâlnea obstacole.

—„Nu e adevărat ce scrie în scrisoare. Pastorul m-a făcut s-o scriu. Nu te iubesc, Ingmar. Ingmar înminunat ridică ochii de pe scrisoare. Brita tăcu, copleșită de umilința pe care o învățase în închisoare.

Ingmar, rămas cu scrisoarea în mâini, se frământa.

—„Nu înțeleg nimic, toate îmi joacă înaintea ochilor", strigă Ingmar în timp ce o prinse zdravăn de braț.

—„E adevărat ce scrie aici, în scrisoare? Mă iubești?"

—„Da", răspunse ea fără putere.

El îi scutură cu putere brațele.

—„Cum știi să minți", și râse.

—„Dumnezeu știe cât de fierbinte m-am rugat să te mai pot vedea măcar o dată înaintea plecării în America".

Ingmar nu se mai putea stăpâni și era gata să izbucnească în plâns. Merse o bucată de drum prin pădure. Brita îl urma. La un moment dat se așezară. Acum, parcă pentru prima dată în viață era bucuroasă. Îi venea mereu să zâmbească.

—„Ingmar, dragule Ingmar", îl chemă ea cu alintare: „vreau să-ți povestesc totul".

—„Spune".

—„Mai ții minte ce ai spus în urmă cu trei ani, la tribunal: „Că dacă am să-mi schimb sentimentele față de tine, ai să te căsătorești cu mine?"

—„Da".

—„Din clipa aceea am început să te iubesc".

Nu mi-aș fi închipuit vreodată că un om poate să spună ceva așa de frumos, după cele ce făptuisem". Atunci, mi-am dat seama că ești singurul om cu care aș fi putut trăi împreună și am simțit că îmi aparții, tot așa cum îți aparțin și eu. La început mi s-a părut firesc gândul că ai să vii să mă iei. Dar apoi n-am mai îndrăznit să mă mai gândesc la asta".

Ingmar ridică capul.

—„De ce nu mi-ai scris?"

—„Ți-am scris".

—„Ca să-mi ceri iertare?"

—„Ce puteam să-ți scriu altceva? Nu îndrăzneam să-ți pomenesc de celelalte. De abia în ultima zi, la închisoare am îndrăznit, după îndemnul pastorului, să-ți scriu cele ce simțeam".

Ingmar îi luă mâna.

—„Ce chef aș avea să te bat".

—„Fă cu mine ce vrei, Ingmar".

Suferința dădea obrazului ei o iluminare și o frumusețe nouă. Îndurerată, Brita se alipi de el.

—„Eram cât pe ce să te las să pleci în America".

—„Știu, mi-a scris tata".

—Când mă uitam la mama, îmi venea greu să mă gândesc că am să-i aduc o noră ca tine".

—„Da, nu se putea".

—„Am suferit atât de mult din pricina ta, Brita. Nimeni nu mai vrea să se uite la mine".

Apoi o rugă să-i spună de câte ori se gândise la el. Din ce în ce mai mult se simțea cuprins de o duioșie și o căldură pentru ea.

—„Și când mă gândesc că te-aș fi putut lăsa să pleci"...

—„Nu mă mai iubeai, Ingmar".

—„Nu, chiar îmi erai nesuferită ".

—„Și când s-a întors dragostea?"

—„În clipa când am citit scrisoarea".

—„Am observat că tu nu mă mai iubeai și de aceea nu te-am lăsat să deschizi scrisoarea, ca să nu vezi că eu încă te mai iubesc ".

Pe măsură ce vorbea, ea vedea cum în ochii lui revenea vechea dragoste și se simțea atât de fericită.

Ingmar începu să râdă încetișor.

—„Ce ai, Ingmar?"

—„Mă gândesc că am fost alungați din Ingmar".

—„Și îți vine să râzi?"

—„Lasă, că n-o să se întâmple nimic. Mai vrei să pleci?"

—„Nu, acum rămân cu drag".

—„Atunci ne întoarcem acasă?"

—„Nu, nu îndrăznesc".

—„Mama nu e așa de rea dacă vede că știi ce vrei. Și apoi mai este cineva care ne ține partea", șopti Ingmar, tainic, „este tata. O să aranjeze el totul, ai să vezi".

Dinspre pădure venea Kaisa, dar ei nu o recunoscură, așa cum era fără panere.

—„Bună ziua, bună ziua. Voi stați aici fără habar, în timp ce servitorii de la Ingmarsgard vă caută în toate părțile. Ați plecat așa de repede de la biserică și n-am putut să-i urez bun venit Britei, așa că m-am dus într-un suflet la Ingmarsgrad. Odată cu mine a venit și preotul.

A chemat-o pe mama Marta și i-a spus: „Ei acuma o să vă veseliți la Ingmar". Mama Marta nu răspunse. Sta acolo și își trăgea în sus și în jos broboada de pe cap. „Ce spune preotul?", întrebă ea în cele din urmă.

„A luat-o pe Brita acasă", spuse preotul. Pentru fapta asta o să-l cinstim toată viața și pentru înțelepciunea de care a dat dovadă, îi vom zice de aici înainte Marele Ingmar. Când i-am văzut în biserică, mi-am pierdut șirul predicii. Ingmar ne va servi nouă tuturor drept pildă, tot așa cum ne-a servit drept pildă bătrânul Ingmar".

„Astea sunt vești foarte plăcute", a răspuns maica Marta.

„Cum, încă nu au venit acasă?", întrebă preotul.

„Nu, s-au dus probabil întâi pe la Bergskog", răspunse mama.

—„A răspuns mama așa?"

—„Și în timp ce așteptam să veniți, mama a trimis argații în toate părțile să vă caute".

Kaisa vorbea într-una, însă Ingmar n-o mai asculta. Gândurile lui o luaseră razna, departe...

„Acum intru în salonul cel mare, la bătrânul Ingmar. — „Bună ziua, tată". „Bună ziua, Mare Ingmar", răspunse bătrânul,

întâmpinându-l. „Bună ziua, tată, și îți mulțumesc pentru ajutorul dat". „Ai făcut o alegere bună".

„Acum după ce te-ai însurat, restul o să vină de la sine". — „N-aș fi reușit dacă nu mi-ai fi dat ajutor". — „N-a fost lucru greu. Noi, Ingmarii nu facem altceva decât să umblăm pe calea înțeleaptă a Domnului".

LA ÎNVĂȚĂTORUL SATULUI

De 80 de ani, de când viețuiau Ingmarii în comună, nu se pomenise acolo un om căruia să-i fi dat în gând să înnoiască religia care era mama oblăduitoare a tuturor. Auziseră sătenii că ici și colo se formaseră secte religioase: baptiști și alții, dar spuneau, râzând, că parascovenii de astea sunt bune pentru cei din Appelbo și Gagnef. La ei nu o să pătrundă niciodată prostiile astea. Toți veneau la biserică, regulat, chiar pe viscolul cel mai mare. Predicatorul nu era un om excepțional, dar ei se duceau la biserică numai ca să cinstească numele Domnului și nu ca să asculte o predică frumoasă. Numai învățătorul îndrăznea câteodată să spună. Predicatorul nostru are o singură predică pe care o repetă într-una. În fiecare după amiază, când clopotul răsuna de vecernie toată lumea lăsa lucrul. Bărbații își scoteau pălăriile, femeile făceau câteva mătănii și toți rămâneau tăcuți cât timp dura „Tatăl nostru".

Nicicând nu se simțeau mai bine ca în clipa când un singur sunet de clopot făcea să amuțească uneltele și plugul. Simțeau cu toții cum în clipa aceea Dumnezeu însuși, parcă plutea pe un nor frumos de amurg, binecuvântând cu amândouă mâinile în preabunătatea și preadărnicia Sa lumea și sufletul fiecăruia.

Învățătorul satului nu frecventase seminarul, ci era un simplu țăran autodidact. Dar era un om capabil care avea în sarcina lui luminarea a mai mult de o sută de copii. Conducea școala de treizeci de ani și era stimat de toți. El era singurul om necăjit de insuficiența pastorului. Se simțea răspunzător al întregii obștii și nu putea sta liniștit la gândul că pastorul lor nu știa să vorbească.

Într-una din zile, adună câțiva notabili ai satului și foarte îngrijorat le spuse că are de gând să înceapă un ciclu de predici pentru luminarea și întărirea oamenilor în credința cea veche, care parcă a început să slăbească... Trebuiau pregătiți oamenii pentru ziua când vor cădea peste ei misionarii sectelor.

Pastorul și învățătorul trăiau, de altfel, în bună înțelegere. Se plimbau împreună și discutau adeseori între școală și biserică. Preotul venea de multe ori în vizită la școală, ședea în bucătăria din fața sobei și pălăvrăgea cu soția învățătorului. Uneori venea chiar în fiecare seară. La el acasă era pustiu; soția lui zăcea bolnavă de ani de zile, încât casa era într-o continuă dezordine.

Era o seară de iarnă. Învățătorul și soția lui ședeau liniștiți în fața sobei. În colțul camerei se juca Gertruda, copilul lor, o fetiță blondă de vreo doisprezece ani. Adunase fel de fel de materiale, de jucării și de unelte în miniatură și se străduia să le recompună din bucățele albe și roșii, satul lor. Nici mama, nici tatăl nu o deranjau, așa că putea lucra în tihnă. O să facă întâi școala și biserica, după aceea râul și podul de peste râu; o să facă și pământul, și iarba, și florile, și pădurea, și lumea dimprejurul satului. Lucrurile mergeau strună. Numai de nu i-ar spune părinții să meargă să se culce. Străduțele satului erau gata făcute, pomii înfloriseră, mai trebuiau făcute casele: întâi a farmacistului, apoi a judecătorului și a doctorului, și apoi celelalte.

Se auziră pași scârțâind pe zăpadă. Copila purcese și mai harnic să construiască: „Acum vine pastorul și începe să pălăvrăgească cu tata și eu am toată seara liberă și pot lucra în voie". Și înviorată, puse temelia școlii.

Soția învățătorului auzi pașii, trase un scaun lângă sobă și se întoarse către bărbatul ei:

—„Vrei să i-o spui în astă seară?"

—„Da, cu primul prilej".

Pastorul intră înghețat, bucuros că vine într-o cameră încălzită și plăcută. Era altul acum. Dacă la predică gura lui amorțită de-abia se desclește, aici nu mai prididea să povestească și să discute tot soiul de nimicuri și de hazuri. Vorbea ușor, curgător. Când pastorul se așeză, învățătorul se întoarse către el.

—„Ei și acum trebuie să comunic părintelui că am de gând să zidesc o casă de misionari".

Preotul îngălbeni. Se prăbuși în scaun.

—„Ce ai spus, Storm? Vrei să construiești o casă de misionari? Ei și biserica și cu mine, ce să facă? Să plecăm?"

—„Avem nevoie și de biserică și de pastor, iar casa de misionari va sta în ajutorul bisericii. Părearea mea este că suntem amenințați de o invazie de eretici și de sectanți. Trebuie să ajutăm biserica cu orice chip".

—„Credeam că Storm îmi este prieten", răspunse cu tristețe pastorul, din scaunul în care se prăbușise.

—„Nu trebuie să luați lucrurile în felul acesta"...

—„Taci, Storm, știu că sunt un prost predicator, dar cred că nu ai să-mi iei slujba"...

Storm făcu o mișcare cu mâna în semn că nu asta era intenția lui. Dar nu îndrăzni să-i răspundă. Într-un târziu, cu vocea domoală, încercă să explice pastorului convingerea sa potrivit căreia, în scurt timp, valul de negație al ereticilor și sectanților va pătrunde și în biserică. Insistă asupra părerii sale că e nevoie de un loc, de unde oamenii să poată fi luminați și lămuriți.

—„Bine, dar eu nu văd nici un lup în cale".

—„Eu știu că lupul e pe drum".

—„Și dumneata Storm, îi deschizi ușa. Dragă Storm să trecem mai bine peste chestiunea aceasta".

Și ca să schimbe vorba se întoarse către soția învățătorului, care era și maestrul de ceremonii al nunților soțului și referindu-se la ultima nuntă spuse:

—„Frumoasă mireasa aceea, nu?"

—„Am înființat o societate", îl întrerupse Storm, și numi câțiva care formau baza noii alcătuiri.

—„Ingmar Ingmarsson face și el parte din această societate?", întrebă pastorul cu aerul că asta ar fi reprezentat o nouă lovitură pentru el.

Storm însă nu răspunse. Pastorul încercă să lege iar convorbirea cu soția învățătorului, însă ea sta copleșită de o mare amărăciune și nu scotea o vorbă. După o pauză reîncepu:

—„Renunță, Storm, renunță pentru prietenia noastră. Ce ai spune dumneata dacă cineva ar clădi lângă școala dumitale, încă o școală?"

—„Nu pot, părinte", spuse el căutând să se reculeagă și să pară liniștit.

O bucată bună de timp, în cameră, domni liniștea.

Apoi pastorul se ridică, își puse blana, își trase căciula pe cap și se duse către ușă. Toată seara se luptase să găsească cuvântul potrivit spre a-i dovedi lui Storm că nu are dreptate. Dar din gura lui nu ieșise o frază inteligibilă și nici o idee limpede.

Când ajunse în pragul ușii, zări copila care se jucase tot timpul nepăsătoare la cele ce se vorbise. Se opri și se uită la ea cu drag. Ochii copilei străluceau. Obrajii îi erau roșii și înviorați de bucurie. Îl izbi cotrastul dintre lipsa de grijă a copilei și amărăciunea lui. Se apropie de ea.

—„Ce faci aici?"

—„Dacă domnul pastor ar fi venit numai cu câteva clipe înainte, i-aș fi arătat dioceza noastră cu biserica și școala."

—„Și acum ce s-a făcut cu ea?"

—„Acum am stricat dioceza și m-am apucat să clădesc Ierusalimul."

—„Ce ai spus?", se răsti pastorul. Ai spus că ai stricat dioceza ca să clădești Ierusalimul?"

—„Da. Era un colț frumos. Însă ieri ni s-a vorbit la școală despre Ierusalim și de aceea am stricat dioceza ca să clădesc Ierusalimul".

Pastorul rămase locului privind copila. Își duse o mână peste frunte ca să-și limpezească gândurile.

—„Desigur că aici, e unul mai mare ca tine care vorbește prin gura ta".

Rămase pe gânduri. Vorbele copilei îi păreau atât de minunate. Se întoarse către învățător și îi spuse cu o voce prietenoasă și cu o expresie limpede în ochi:

—„Nu mai sunt supărat pe dumneata. Faci ceea ce ești silit să faci. M-am frământat toată viața gândindu-mă la felul cum stăpânește Dumnezeu lumea, dar niciodată nu m-am putut dumiri până la capăt. Nici ceea ce faci dumneata nu înțeleg, dar înțeleg că faci ceea ce crezi că trebuie să faci".

CÂND VĂZURĂ CERURILE DESCHIZÂNDU-SE

În primăvara în care se clădi casa misionarilor, zăpezile mari rămase din iarnă se topiră inundând Dalelff-ul. Ploua cu apă din ceruri, ploua cu apă din munți, inundând brazdele trase de pluguri. Apele ploilor și ale zăpezilor se grăbeau spre râul care crescuse ca niciodată de mare și de lat. La început, nu dădură atenție potopului decât copiii. Ei își făceau de joacă în apele înspumate ale râului. Curând veniră, răzlețe pe râu, epave de bărci și poduri.

—„Să știi că ne ia și podul nostru", spuseră copiii. Erau puțin cam speriați, însă bucuria din fața unui lucru necunoscut era mai mare decât spaima ce o încercau. Deodată veni plutind un brad mare cu crăcile răsfirate, însoțit de un plop cu trunchiul argintiu. De pe mal se

zăreau mugurii arborilor, umflați de prea multă apă. Îndesat între arbori venea răsturnat și un pătul mic. Era încă plin cu paie și cu fân. Din când în când se zărea acoperișul lui cu o muche ascuțită de tablă, plutind ca un vaporaș în derivă.

Curând se înspăimântară cei în vârstă, când văzură cum râul crescut amenința ogoarele și recolta. Se grăbiră să facă obstacole și îngrădituri care să stăvilească revărsarea apei. Sus de tot, acolo în partea satului unde populația era mai puțin numeroasă, sta Ingmar singur, la malul apei. Trecuse de 50 de ani și arăta mai bătrân decât era. Avea obrazul brăzdat de cute și spatele încovoiat. Ca întodeauna părea stângaci și dezarmat. Cocoțat pe o prăjină lungă se uita năuc și somnoros la valurile râului. Apele se învolburau și spumegau la vale, mândre de prăzile ce le duceau în spate. Din susul apei venea ceva galben și strălucitor care îi trezi atenția.

—„Iată ce așteptam", își spuse Ingmar. „Iacă, iar s-au jucat niscaiva copii pe podeț și n-au mai avut timp s-o șteargă înainte de inundație".

Nu dură mult și Ingmar deslușì epava podețului pe care ședeau trei copii îmbrăcați în hăinuțe galbene și cu bonete rotunde pe cap, venind în jos pe apele râului.

Copiii erau încă departe, dar Ingmar își aminti că destul de aproape de locul unde se găsea el, era un stăvilar. Dacă bunătatea Domnului ar fi vrut să îndrepte epava cu copiii într-acolo, i-ar fi putut salva. Sta liniștit privind peste râu. Îmbrâncită parcă din spate, epava veni așa de aproape de el, că putu deslușì fețele înspăimântate ale copiiilor și auzi plânsetul lor disperat. Dar un vârtej îi smulse și îi îndreptă către mijlocul apei. Ingmar vru să intre în apă, dar înainte de a face primii pași avu sentimentul că cineva îl strigă și îi spune să rămână pe mal. „Nu mai ești așa de tânăr, Ingmar; îți pui viața în pericol!"

Se reculese o clipă, gândindu-se dacă are dreptul să-și nesocotească viața. Soția lui, aceea pe care o luase cândva de la închisoare, murise de câteva luni și de atunci nutrea dorința s-o urmeze cât de curând. Dar pe de altă parte, fiul său care ar fi trebuit să preia casa și avutul nu era încă destul de mare. Pentru băiatul tău trebuie să te cruți.

„Cum o vrea Dumnezeu".

Greoiul Ingmar deveni sprinten și atent. Înfipse bine picioarele în mâlul malului și ferindu-se de arborii și epavele ce alunecau, așteptă podețul cu copii.

—„Țineți-vă bine", le strigă el micuților. Cu o prăjină puternică ce o ținea în mâini, îndreptă podețul până îl scoase din pericol. De acum podețul venea el singur către mal.

În timp ce manevra epava cu copilași, Ingmar nu observă un trunchi zdravăn de copac ce venea cu putere. Îl izbi, deodată, în spate,

sub umăr. Fu o lovitură îngrozitoare. Ingmar se clătină în apă. Gura i se umplu de sânge.

„S-a isprăvit cu tine, puternice Ingmar", gândi el.

Nu mai făcu decât câțiva pași și se prăbuși la mal. Copiii pe care îi salvase țipară cât îi ținea gura. Curând se adună o mulțime de oameni. Fu ridicat și dus acasă.

*
* *

Preotul rămase toată după amiaza la căpătâiul muribundului. Pe seară, când se întorcea acasă, se opri la Storm. Învățătorul și soția lui erau sincer întristați, deoarece ei auziseră că Ingmar murise.

—„Ai mai sosit la timp?"

—„Da, dar de altfel nici nu mai era nevoie de mine".

—„Ei, cum așa?"

—„Nu, nu mai era nevoie", și zâmbi misterios.

—„Putea să treacă în lumea celor drepți și fără mine".

Tăcu o clipă și continuă apoi:

—„Ați auzit cumva de minunăția care i s-a întâmplat lui Ingmar, în tinerețe?"

Marele Ingmar avusese în tinerețe un prieten pe care îl ținea la curte".

—„Știu, îl chema tot Ingmar".

—„Și s-a întâmplat cândva, într-o vară, în amurg. Cei doi Ingmari după ce isprăviseră treaba, și-au pus straiele de sărbătoare și o luară la drum, să se plimbe. Era o seară limpede și răcoroasă, o seară când cerul și pământul își îngemănează culorile, cerul înveșmântându-se într-un verde delicat, iar pământul acoperindu-se cu o năframă de nori aburii.

Ajunși la podul râului și vrând să-l treacă, cei doi Ingmari auziră un glas lăuntric și tainic care le spuse să-și ridice ochii. Atunci văzură cerul deschizându-se de-asupra lor. Bolta cerului se desfăcu și cei doi, stând mână în mână, priviră până în străfunduri frumusețea sfântă a cerului. Neîmpărtășind nimănui taina aceasta, ea a rămas zestrea lor, sfântă și neprețuită. Numai copiii lor au aflat, târziu, că bătrânii văzuseră cerurile deschizându-se. Și astăzi, de ce am adus pe Ingmar acasă, au trimis să-l cheme pe celălalt Ingmar, supranumit cel Zdravăn. Fu greu de găsit în desișul pădurii, unde cioplea niște trunchiuri de copaci. Muribundul sta întins pe pat acoperit cu cea mai frumoasă cuvertură pe care o aveau în casă. Ochii îi erau mari și deschiși. Tot timpul privea înaintea lui ceva tare îndepărtat și care nu putea fi văzut de niciunul dintre ceilalți.

Cei trei copilași salvați, ședeau înghemuiți lângă pat. Din când în când privirea lui aluneca peste ei și atunci surâdea.

Tizul intră cu pași grei. Muribundul luîndu-i mâna o mângâie cu duioșie și îi spuse:

—„Îți mai amintești cum mergeam, atunci, în preajma podului și cum am văzut cerurile deschizându-se?"

—„Da, desigur că-mi amintesc. Atunci am văzut toată sfințenia cerului".

Cuprins de o mare bucurie, muribundul își îndreptă privirea surâzătoare către tizul lui, și îi spuse:

—„Acum, mă duc acolo".

KARIN, FIICA LUI INGMAR

O dimineață de toamnă. Școala începuse și era pauza de la ora zece dimineața.

Învățătorul, însoțit de fiică-sa, venise în bucătărie să-și ia cafcaua. Nu își terminase încă bine cafeaua, că le sosi un musafir. Era Halfoorsson, un țăran tânăr care ținea o prăvălie la Timsgard. Halfoor era un om mare și plăcut la înfățișare, dar puțin cam stângaci în apucături. Mama Stina, îi oferi și lui o ceașcă de cafea, apoi se așeză lângă fereastră și începu să lucreze cu iglița la ciorapi. Deodată, roșindu-se toată și silindu-se să pară indiferentă, spuse: „Pare-se că mai căpătăm un musafir."

Negustorului i se păru că glasul mamei Stina avea ceva neobișnuit și se sculă să privească afară.

—„Dacă nu mă înșel e Karin, fiica lui Ingmar".

—„Da e Karin", replică Halfoor.

Tăcu și căută o ieșire s-o șteargă cât mai repede. Dar peste o clipă se liniști și rămase locului.

În vara trecută, pe când mai trăia marele Ingmar, Halfoor o ceruse în căsătorie pe Karin. Cererea în căsătorie se amânase la infinit sub diverse motive. Se îndoiau acolo, la Ingmar, că ar fi un bun soț, mai ales că tată lui Halfoor fusese mare bețivan și se temeau ca fiul să nu-i fi moștenit obiceiul. În cele din urmă se hotărâră. Ziua nunții fusese hotărâtă. Dar între timp cei doi logodnici făcură o plimbare de trei zile la

oraș, să cumpere inelele de logodnă. La înapoiere Karin spuse tatălui ei că nu-l mai ia pe Halfoor în căsătorie. Singurul lucru de care se plânse a fost că Halfoor se îmbătase zdravăn pe drum și se temea că asta s-ar putea întâmpla mai des. Bătrânul Ingmar n-a vrut să-și silească fata și astfel nunta nu a mai avut loc. Halfoor și-o puse la inimă și spuse că nu o să poată suporta o rușine așa de mare. Karin însă era de neînduplecat și Halfoor rămase nefericit și dezolat.

Acum Karin venea către școală. De o împăcare nu putea fi vorba: Karin se căsătorise încă din toamna trecută cu Elias Elof Ersson. Locuiau acum la Ingmarsgard unde preluaseră conducerea fermei. Bătrânul Ingmar lăsase cinci fete și un băiat. Băiatul era însă așa de tânăr că nu se putea ocupa de gospodăria conacului. Karin nu păru surprinsă de prezența lui Halfoor, și a dat liniștită bună ziua fiecăruia. Când îi întinse mâna lui Halfoor, degetele lor de abia se atinseră. Karin mergea de obicei încovoiată, dar când îl zări pe Halfoor își îndreptă trupul și a dat capul pe spate. Halfoor se ridică:

—„Trebuie să mă întorc la prăvălie".

—„Ei lasă că nu e grabă așa de mare", spuse mama Stina.

—„Doar nu o fi vrând să zică că l-am gonit eu!", interveni Karin, cu o tremurare abia simțită în glas.

Timis Halfoor se îndreptă din spate, dădu mâna cu fiecare și ieși.

De abia atunci învățătorul și cu soția lui zăriră un băiețel, cam de vârsta fetiței lor, pe care nu-l observaseră până atunci.

—„E fratele meu", spuse Karin, „el este acum Ingmar Ingmarsson".

—„E încă prea tânăr pentru numele ăsta".

—„Da, tata a murit prea devreme."

—„Da și asta e adevărat", spuseră într-un singur glas învățătorul și soția sa.

—„A învățat la școala din Falun, de aceea nu l-ați văzut până acum. Vreau să-l dau la școală. Și mai vreau să-l rog pe domnul învățător și pe mama Stina, să fie buni și să-i asigure întreținerea".

Storm și soția lui se priviră contrariați.

—„Cred că am să pot plăti cu unt, lapte și ouă".

—„În ce privește asta..."

Și cei doi bătrâni încunviințară, dându-și seama că femeia nu le-ar fi cerut ajutorul, dacă nu era ceva foarte grav. Storm luă la școală pe micul Ingmar împreună cu Gertruda, și se așeză în bancă lângă ei.

Toată săptămâna Halfoor ocoli școala de teamă să nu o întâlnească pe Karin acolo. Dar într-o dimineață pe când ploua cu găleata, Halfoor nu putu să mai rabde. Îl năpădise o melancolie grea. Închise prăvălia și o luă spre mama Stina. Nu venise cu gând să rămână mai mult, dar se simțise așa de bine când clopotul recreației sună. Știa că Storm va sosi cu cei doi copii să-și bea cafeaua.

Îi spuseseră toți trei bună ziua. Halfoor se ridică să dea bună ziua lui Storm. Dar când Ingmar îi întinse și el mâna, Halfoor se așezase din

nou și continuă să vorbească cu maica Stina. Tânărul rămase o clipă tăcut, se duse apoi la masă și se așeză oftând. Oftă de câteva ori, tot așa cum oftase și sora sa când fusese aici.

Halfoor venise să le arate un ceasornic nou de argint, cumpărat de curând, cu o floare mică de aur pe capac. Învățătorul luă ceasornicul, își puse un ochian ca să-l poată cerceta mai bine și fu încântat. Nu văzuse niciodată o mașinărie mai minunată. Într-un târziu înapoiă ceasornicul lui Halfoor și acesta îl băgă în buzunar.

Ingmar tăcuse tot timpul cât mâncase, stând cu privirea în jos. După ce isprăvi își ridică privirea și îl întrebă pe Storm dacă se pricepe la ceasornice.

La răspunsul afirmativ al învățătorului, Ingmar scoase din buzunarul vestei un ceas vechi, greoi și stricat. Spuse că ceasul nu merge și că dorea de mult să-l repare, deoarece aparținuse bătrânului Ingmar. Și spunând aceasta isbucni în plâns. Toți rămaseră tăcuți și îngânduraţi.

—„Era tocmai în vacanța de Paști și eu venisem acasă. Când s-a întâmplat nenorocirea, am fost primul care am fugit la tata. Zăcea la mal, cu ceasornicul în mână: „S-a isprăvit cu mine, Ingmar", spuse bătrânul. Îmi pare rău că ceasul ăsta s-a stricat fiindcă aș fi dorit să-l ofer cuiva cu care am fost nedrept, cândva, ca o amintire din partea mea". Îmi mai spuse să mă duc la Falum să-l repar și să-l dau apoi persoanei numite.

—„Și cui trebuie predat ceasul?", îl întrerupse soția învățătorului.

—„Nu știu dacă trebuie să spun".

—„Lui Tims Halfoor care stă aici?"

Ingmar întârzia cu răspunsul.

—„Da, lui".

Halfoor luă ceasul și îl băgă repede, ca pe o comoară, sub haină, de frică parcă să nu i-l fure cineva. Apoi se ridică, respiră adânc, obrajii i se roșiră și privi cu ochii mari în jurul său. „Acum cred că Halfoor simte că începe pentru el o viață nouă", spuse soția învățătorului. Dar Halfoor scoase din buzunar ceasul său frumos de argint. Merse la Ingmar și îi spuse:

„Fiindcă eu am acum ceasul tatălui tău, ține ceasul ăsta din partea mea, pentru tine".

Puse ceasul pe masă și ieși fără să spună o vorbă.

*

* *

Elof Ersson, bărbatul Karinei avusese un tată avar și rău. Copil fiind nu își amintea să se fi săturat vreodată de stat acasă. Tatăl său îl gonea regulat de acasă, trimițându-l la muncile cele mai grele și nu-i da răgazul unei petreceri cât de mici; măcar duminică să iasă la horă cu

flăcăii. După ce s-a căsătorit a fost un bărbat ideal și un ginere muncitor și econom, cât trăi Ingmar Ingmarsson. Dar după ce marele Ingmar muri, ginerele cel harnic și cuminte începu să bea ca un porc. Se înhăită cu câțiva cheflii, îi invita acasă la el sau colinda cu ei cârciumile din împrejurimi. Încetă să mai lucreze și se ocupa numai de băutură.

Când Karin îl văzu pentru prima dată beat, rămase împietrită. Nu-i spuse însă nimic, dându-și seama că răul e prea înrădăcinat în el. Dar surorile Karinei nu luară lucrurile așa de cuminte ca ea. Lor nu le convenea nici rușinea și nici scandalurile ce le făcea Elof. Karin își puse atunci în gând să scoată fetele din casă și așa făcu. În cursul verii mărită pe cele două surori mai vârstnice, iar pe cele două mai tinere le trimese în America unde aveau rude bogate.

Fiecare dintre ele căpătară partea cuvenită de moștenire. Dar dacă de fete fusese ușor să se elibereze, băiatul care rămăsese, a fost cu bărbatul Karinei cel mai dârz dintre toți.

Și nu cu vorba, ci cu fapta. Într-una din zile vărsă toată provizia de rachiu pe care cumnatul său o adunase în casă, iar în altă zi, acesta îl surprinse turnându-i apă în vin.

În toamnă, Karin insistă ca Ingmar să fie trimis la școală. Bărbatul ei se împotrivi: „Ingmar să se facă țăran ca mine și ca tatăl său. La iarnă vom merge în pădure. „Când eram ca el, îmi petreceam toată iarna în colibele cărbunarilor". Ingmar rămase deci acasă.

Elias Elof căută să-l câștige pe Ingmar de partea lui. Îl lua adesea cu el când ieșea cu șareta. Băiatul nu mergea cu plăcere. Când însă Elias îl asigură că nu-l duce la băutură, nu se mai împotrivi. Karin se bucură că bărbatu-său îl lua pe Ingmar și că astfel nici el nu mai avea prilej să bea. Dar într-una din zile Elias Elof se întoarse de la oraș, la orele opt dimineața. Alături de el, în șaretă, Ingmar dormea.

—„Vino de-mi ajută să-l luăm în casă, bietul băiat s-a îmbătat așa de tare, că nu se mai poate ține pe picioare".

Karin fu atât de indignată că se prăbuși. Își reveni peste o clipă și se grăbi la trăsură. Dar când a vrut să-l ridice, își dădu seama că fratele ei nu dormea. Zăcea rece ca gheața și fără simțire. Karin îl luă în brațe și îl duse în casă. Se încuie cu el și căută să-l readucă la viață. Puțin după aceea se întoarse la Elias. Se apropie de el, îi apăsă mâna pe umeri și îi spuse: „Să știi că dacă mi-ai omorât fratele, poți să-ți iei catrafusele și s-o ștergi de aici".

—„Ei cum vorbești și tu. Doar nu putea să-i strice o leacă de rachiu".

—„Așa e, cum îți spun eu", zise Karin, apăsându-și degetele uscătive în umerii lui. „Dacă moare, să știi că mănânci douăzeci de ani de pușcărie, Elias".

Băiatul însă își reveni în fire, dar părea amorțit. Povesti cum cumnatul său băuse cu alții toată noaptea în Karmsund. El moțăia pe o

bancă. Și atunci a venit Elias, l-a sculat îndemnându-l să bea dintr-un ulcior și l-a mințit spunându-i că nu-i decât apă caldă cu zahăr, care o să-l învioreze. A băut și după aceea lucrurile s-au amestecat în creierul lui și nu mai știe nimic.

*
* *

În primele zile după darul căpătat de la Ingmar, prăvălioara lui Halfoor nu se mai golea de lumea dornică să afle povestea și să vadă ceasul marelui Ingmar. Întârziau ore întregi deasupra tejghelii, minundu-se în cadoului lăsat amintire de Ingmar Ingmarsson. Ceasul trecea apoi din mână în mână și fiecare îl admira, întorcându-l pe o parte și pe alta.

Într-una din zile, tocmai când ceasul făcuse înconjurul prăvălioarei, intră Elias. Copleșiți de povestea ceasornicului, țăranii nu-l văzuseră. Elias se strecură printre oameni, puse mâna pe ceas și îl ținu în sus, ca pe un trofeu. Era numai o glumă, dar lui Halfoor deja îi sărise țandăra. La cererea lui Halfoor de a i se înapoia ceasul, Elias nu răspunse și se grăbi să iasă. Dar cum trecu pragul, căzu cu piciorul într-o gaură dintre trepte, și nu se mai putu ridica. Halfoor tăbărî peste el, îi smulse ceasul din mână și îi mai dădu câteva picioare.

Elias nu se mișcă. Halfoor crezând că-i beat n-a vrut să-l ajute să se scoale. Dar când și-a dat seama că Elias nu era beat, îl ridică și văzu că se lovise zdravăn la mijloc. Îl duseră acasă și îl așezară în pat. Mijlocul îi era frânt, așa că nu mai putea să meargă. De aici înainte, Elias Elof Ersson zăcu la pat, ologit. Cerșea numai, insistent, rachiu. Doctorul recomandă să nu i se satisfacă dorința bolnavului, deoarece exista riscul intoxicării cu atâta alcool și putea să moară. Însă Elias știa să învingă împotrivirile Karinei, făcând scandal toată noaptea, și nelăsând pe nimeni să doarmă. În cele din urmă o îndupleca. Alteori țipa și înjura ca un surugiu toată ziua, încât viața pentru Karin devenise un chin. Așa trecu o iarnă, o vară și încă o iarnă. Karin avea o bancă îngustă în dosul grădinii de hamei, unde obișnuia să se reculeagă ori de câte ori o copleșea vreo amărăciune. De acolo priveliștea se desfăcea largă și bogată peste ogoarele de grâu, până în pădure departe. Sta acolo într-o seară de aprilie. Se simțea obosită și fără glas în această primăvară ce își topea zăpezile în lapoviță. Soarele se arătase, dar vântul de nord alerga zburdalnic și rece, așa că hameiul își mai dormea somnul lui sub un covor de crenguțe de brad. Mugurii copacilor se pregăteau de sărbătoare, dar în munți zăpada mai era mare. Karin se simțea de parcă n-ar fi fost în stare să mai suporte încă o vară.

De odată Karin auzi pași și i se părù că a strigat-o cineva. Ridică ochii. În fața ei sta Halfoor. Nu știa când venise. El o privea de parcă era de mult aici.

—„Știam din alte timpuri că stai adeseori aici, atunci când te apasă o amărăciune mare".

Karinei i se păru că Halfoor venise să se bucure și să-și bată joc de nenorocirea ei, dar Halfoor îi spuse că vine de la Elias.

—„Am fost și am vorbit cu el. Pentru asta am venit la tine. I-am spus că mă simt vinovat de nenorocirea lui și l-am întrebat dacă n-ar vrea să mai vină să stea și la mine. Ar fi o schimbare pentru el. Am hotărât să-l aduc mâine la mine. Ei știu că el vrea să vină, fiindcă își închipuie că la mine o să aibe mai multă băutură ca acasă. Dar se înșală. Așa că vine mâine. O să-i dau odăița mică de lângă prăvălie. I-am promis că voi lăsa ușa deschisă la prăvălie ca să poată să se uite afară". De unde la primele cuvinte Karin crezuse că Halfoor venise cu gând de răzbunare, acum vedea că s-a înșelat. Crezuse tot timpul că Halfoor râvnise la ea numai pentru averea ei și nicidecum pentru că o iubea. Dar acum, când Halfoor venea să o elibereze de povara asta grea, Karin se simți copleșită de frumusețea gestului și sufletului lui. Așadar, el o iubea, dacă dorea să-i vină atât de frățește în ajutor. Inima Karinei începu să bată puternic și simți că acolo, adânc, se înfiripă ceva ce ea niciodată nu simțise. Nu știa ce era, dar simțea limpede că bunătatea lui Halfoor îi încălzește inima înghețată. Halfoor plecă să-și pună planul în aplicare.

—„E un chin și pentru Elias", spuse el, „și apoi atât de împovărător pe cât ți-a fost ție, mie nu o să-mi fie. Când e un bărbat în casă, se schimbă lucrurile".

Karin nu știa ce să facă. Simțea că orice mișcare ar fi făcut, i-ar fi arătat lui Halfoor că îl iubește. Dar fiindcă trebuia, totuși, să facă ceva, se sculă încet, îi luă cu duioșie mâna și dezmierdându-i-o, îi spuse cu vocea sugrumată:

—„Dumnezeu să te binecuvânteze Halfoor, Dumnezeu să te binecuvânteze".

Halfoor ghici ce se petrecea în sufletul ei și repede îi cuprinse mâinile, trăgându-le spre el.

—„Nu, nu", strigă ea speriată. Se desprinse din mâinile lui și fugi.

Astfel Elias se mută la Halfoor și zăcu acolo toată vara. Nu-i fu însă povara de lungă durată, fiindcă muri în toamnă.

Imediat după moartea lui Elias, mama Stina îi spuse lui Halfoor: „Acum trebuie să-mi promiți că o să ai răbdare cu Karin".

—„Da, desigur că am să am răbdare", replică Halfoor mirat.

—„Trebuie să ai răbdare", urmă mama Stina „e o femeie care merită s-o câștigi chiar dacă presupune o așteptare de șapte ani". Dar lui Halfoor nu-i era așa de ușor să aștepte, mai ales că nu trecuse nici două luni de la moartea lui Elias și se iviseră candidați la mâna Karinei.

Într-o duminică, pe când Halfoor ședea în fața prăvăliei sale și privea la lumea care se perinda, văzu trecând o ceată mare de trăsuri către Ingmarsgard. Găsi ciudată această mulțime de trăsuri luxoase care grăbeau către conac. Prima trăsură era condusă de șeful lemnăriei din Bergsana, apoi venea fiul hangiului din Karmsund, iar în cea din urmă, marele proprietar Berger Person. Când recunoscu pe Berger Person, Halfoor nu mai putu răbda să stea locului și o porni imediat la drum.

Berger Person și ceilalți erau tocmai așezați la o masă și își beau cafelele, atunci când intră Halfoor. Cu ei ședea și Ingmar Ingmarsson venit tocmai în acel moment de la oraș. Karin se scuzase că nu le poate ține companie, deoarece servitoarele plecaseră să asculte predica lui Storm în noua casă a misionarilor, așa încât avea treabă în bucătărie.

Pretendenții își beau cafeaua într-o tăcere mormântală, așteptând fiecare momentul prielnic ca să intre singur la Karin și să-i vorbească. Ingmar Ingmarsson făcu recomandările. Venirea lui Halfoor deschise gurile musafirilor și începură să palavrăgească despre toate, cu intenția parcă să-l deruteze pe Halfoor.

Când intră Karin, se făcu iar tăcere. Când îl văzu pe Halfoor, avu o tresărire. se gândi că fusese imprundent, venind la ea imediat după moartea bărbatului. Nu de alta, dar s-ar fi putut spune că el îi grăbise moartea tocmai cu gândul de a-i lua locul. I-ar fi plăcut mai mult dacă ar mai fi așteptat un an sau doi, mai ales acum când el știa că îl iubește. Karin turnă al doilea rând de cafele, scuzându-se că la Ingmarsgard nu au băuturi alcoolice. Berger Person profită de ocazie ca să înceapă o tiradă antialcoolică, sperând să câștige cu aceasta atenția femeii. Se uita între timp cu coada ochiului la Halfoor, care sta înciudat și cu ceașca de cafea neatinsă dinaintea lui. Și fiindcă gândea că-și câștigase partida, se simți animat de prietenie pentru Halfoor.

Ridică ceașca de cafea: „În sănătatea ta, Halfoor. Nu avem ce zice, i-ai fost de mare ajutor Karinei în privința netrebnicului cu care a fost căsătorită".

Halfoor tăcu. Se uită drept în obrazul celui care vorbise, gândindu-se ce să-i răspundă. Dar Berger Person izbucni iar într-un râs zgomotos: „Da, un ajutor minunat, minunat, strașnic ajutor!"

Înainte însă de a isprăvi, Karin dispăruse. Se opri în dosul ușii de la bucătărie și ascultă.

La început fu liniște în camera de primire, apoi se auzi un scaun dat deoparte și cineva care se ridică.

—„Vrei să pleci?" întrebă Ingmar pe Halfoor.

—„Da", răspunse acesta, „nu pot să mai rămân. Transmite-i salutări din partea mea Karinei, Ingmar".

—„Treci pe la bucătărie și spune-i singur bună ziua".

—„Nu, între noi totul s-a spus".

Karin deschise repede ușa și stătu în fața lui Halfoor, înainte ca el să fi apucat să plece.

—„Pleci, Halfoor? Credeam că ai să rămâi să mănânci cu noi, diseară".

Halfoor o privea țintă. Era schimbată, roșie, încălzită și avea ceva duios și mișcător în obraji, ceva cum nu mai văzuse niciodată la ea.

—„Vreau să plec și să nu mai întorc niciodată".

—„Du-te și bea cafeaua, Halfoor".

Îl luă de braț și îl duse la masă. Simțea cum se schimbă fețe fețe, dar nu-i păsa. Nu-i păsa de vorba și batjocura celorlalți.

Să vadă cel puțin că împart totul cu el, își zise ea.

—„Berger Sven Persen și voi toți ceilalți", spuse Karin „eu și cu Halfoor încă nu am discutat despre lucrurile acestea, fiindcă sunt văduvă de prea puțin timp, dar cred că e mai bine să știți că am să mă mărit mai bine cu Halfoor decât cu vreunul din voi toți". Se opri fiindcă glasul îi tremura: „Lumea poate să spună ce vrea, dar eu și cu Halfoor n-am făcut nimic rău".

Toți tăcură privind la fiica lui Ingmar care nu avusese niciodată până acum un aer atât de tineresc. Halfoor spuse cu glasul tremurat: „Când am primit ceasul părintelui tău, credeam că nu mi se poate întâmpla ceva mai frumos în viață, dar ceea ce ai făcut tu, e cred tot ce poate fi mai frumos în viața unui bărbat".

Atunci se ridică Berger Person și spuse:

—„Așadar, să-i urăm noroc lui Karin și lui Halfoor, fiindcă noi știm cu toții că acela pe care l-a ales Karin, fiica lui Ingmar, este fără pată și fără vină".

ÎN SION

„Casa Misionarilor" era o sală mare cu pereții luminoși. Pe amândouă laturile atârnau portretele lui Luther și Melauchton. De-a lungul cornișelor erau pictate versete din biblie, împodobite de flori și trompete cerești. Iar în spatele sălii, deasupra unei estrade, atârna un tablou în ulei reprezentând „Ciobanul

credincios". Pastorul se hotărâse să păsească astăzi pentru prima dată pragul localului unde predica învățătorul. În cursul celor patru ani de când exista sala asta, unde în fiecare duminică se citea Biblia, totuși la biserică venise lume mai multă ca oricând. Asta vădea că Storm fusese un prieten credincios și bun și de aceea voia să-i facă surpriza de a veni să-l asculte.

Încăperea mare era plină de lume și avea o înfățișare impunătoare. Cei mai mulți dintre oamenii care ascultau, erau frumos gătiți în portul galben din partea locului și broboadele albe ce împdobeau capetele femeilor, dădeau impresia unei săli pline de păsări mari și albe cu aripile desfăcute.

Storm își începuse cuvântarea. Preotul intră și se așeză în prima bancă. Storm îl văzu. În timp ce cuvânta, răsfoia biblia din scoarță în scoarță. Acum era tocmai la Apocalips și vorbea despre Ierusalimul ceresc și de fericirea eternă. Și era atât de fericit că venise preotul și zise: „Din parte-mi, nu mi-aș dori o mai mare bucurie decât aceea de a sta veșnic pe o catedră și când bunul Dumnezeu ar veni câteodată să mă asculte așa ca acest preot, nu va fi nimeni în ceruri atât de fericit ca mine".

În mijlocul predicii, ușa se deschise și un cârd de oameni își făcură intrarea în biserică. De abia spusese Storm „Amin", că unul din grup se făcu auzit: „Vă rog să-mi permiteți să spun și eu câteva vorbe". Vocea care rostise aceste cuvinte era neobișnuit de melodioasă și dulce. „Asta trebuie să fie Hock Matts Erikson", gândi preotul. În clipa următoare își făcu loc prim mulțime un om mic de statură cu un chip de copil, urmat de ceata de oameni, ce intrase adineauri. Pastorul, învățătorul și poporul din biserică înlemniseră. Desigur că Hoch Matts Erikson, venea să le anunțe o veste rea. Sau a murit regele, sau s-a pornit un nou război. Dar Hock Matts începu cu un zâmbet luminos în ochi: „Aș dori să povestesc învățătorului și poporului cum duminica trecută s-a pogorât asupră-mi harul ceresc, și așa am simțit nevoia să încep a predica. Lucrurile s-au întâmplat astfel: Acum două săptămâni drumurile fiind acoperite de polei, nu am putut veni încoace să auzim cuvântul Domnului. Și deodată, simții asupră-mi ceva neobișnuit: simții că mi se dezleagă limba. De atunci am cuvântat în două duminici de-a rândul și acum cei din casă și vecinii mi-au spus să vin aici și să vorbesc înaintea oamenilor".

După această introducere, Hock Matts se pregătea să vorbească. Dar de astă dată învățătorul se reculese din prima zăpăceală: „Ai intenția să vorbești astă seară, aici, Hock Matts?", îl întrerupse el.

—„Da, asta a fost intenția mea", răspunse el și se posomorî în fața figurii sumbre a învățătorului.

—„Nu, pentru astăzi suntem gata", spuse Storm cu hotărâre.

Hock Matts începu să se roage cu vocea plângătoare. Dar învățătorul era neînduplecat. Avusese o zi prea minunată și nu vrea să-i strice efectul. Învățătorul deschise cartea psalmilor.

—„Și acum să spunem psalmul 187". Îl citi cu glas tare și apoi începu să cânte: „Ierusalime cetate sfântă". Dar de abia isprăvise psalmul că un nou glas se ridică. Era Lyung Bjorn Olofsson un bărbat mândru și chipeș, căsătorit cu una din fetele Ingmar și proprietarul unei mari ferme: „Noi cei de aici", spuse el liniștit, „suntem de părere că învățătorul ar fi trebuit să ceară sfatul nostru, înainte de a-l opri să vorbească pe Matts Erikson".

—„Crezi tu asta, fiul meu?", răspunse Storm cu aerul că se adresează unui ștrengar. Atunci trebuie să-ți mărturisesc că nimeni afară de mine nu are dreptul de a-și spune cuvântul în această sală". Lyung Bjorn se roși; nu ar fi vrut să se certe cu Storm. Atunci ridică glasul un al treilea: „L-am auzit pe Hock Matts vorbind de două ori, până acum, și vorbea atât de minunat că ți-era mai mare dragul să-l asculți. Și cred că toți cei de față ar dori să-l asculte". Învățătorul răspunse pe același ton de dojană părintească.

—„Bine, ai să recunoști, Krister Larsson, că asta este cu neputință. Dacă îl las pe Hock Matts să vorbească astăzi, atunci vii tu, Krister, în duminica viitoare și vrei să vorbești și apoi, vine și Lyung Bjorn în duminica cealaltă".

La aceste vorbe câțiva zâmbiră. Dar Lyung Bjorn răspunse înțepat și tare: „Nu înțeleg de ce Krister sau eu nu am fi la fel de apți să vorbim ca șeful școlii..." și continuă „mai ales că atunci, când fiecare dintre noi am contribuit să se ridice această clădire, ni s-a spus că ea va fi o simplă casă pentru predici libere, și nicidecum o biserică în care numai un singur om va avea dreptul să vorbească".

Toată adunarea parcă răsuflă ușurată la auzul acestor vorbe. Cu un ceas înainte, nimănui nu i-ar fi trecut prin cap că ar fi putut auzi vorbind pe altcineva în afară de învățător. Dar acum li se părea foarte interesant și găseau normal să mai asculte și un alt glas, poate mai nou și mai plin de surprize.

În clipa asta se ridică și Kolas Gunnar. Este cumnatul lui Halfoor, un băiat înalt, brunet și cu ochii pătrunzători:

—„Da, atunci când s-a zidit casa asta, s-a vorbit mult despre libertate. Dar după ce a fost gata nu s-a mai auzit nimic despre așa ceva".

Învățătorul deveni stacojiu. Era întâiul atac direct, întâia animozitate exprimată precis.

—„Țin să-ți spun, Kolas Gunnar, că aici a domnit o singură libertate adevărată, aceea a lui Luther; și nu libertatea care durează o zi ca să dispară a doua zi".

—„Șeful școlii ar vrea să credem că tot ce e nou, e rău. El îngăduie să ne folosim de metode noi la munca câmpului, dar despre noutățile spirituale ale Domnului să nu ne interesăm deloc".

Învățătorul deveni mai conciliant.

—„Oare crezu tu, Gunnar, că aici ar trebui predicată altă învățătură decât aceea lutheranâ?"

—„Nu, nu este vorba de o nouă predică, ci de cine este îndrituit să vorbească. Pe cât îmi dau eu seama Hock Matts este, tot așa de bun lutheran, ca și maestrul Storm sau preotul". Învățătorul uitase aproape complet de preot. Acesta sta tăcut acolo cu o licărire ciudată în ochi. Storm văzu că privirea preotului era ațintită asupră-i și că nu-l slăbea o clipă. „Ei poate că era totuși mai bine dacă nu veneam tocmai astăzi", gândi el. Și ca să arate preotului și oamenilor, că el este omul hotărârilor repezi, coborî de pe catedră și luă loc pe un scaun. Se făcu un vacarm groaznic. După o trecere de vreme, învățătorul gândi: „Ei, de acum s-au răsfățat destul copiii, e timpul să le arăt cine e stăpân aici". Se sculă, bătu puternic cu pumnul în masă zicând:

—„Ei, și acum lucrul trebuie să ia sfârșit! Ce e gălăgia asta pe voi? Eu plec și trebuie să plecați și voi ca să putem închide aici!"

Câțiva foști școlari se sculară, dar cei mai mulți continuară să rămână nemișcați.

—„Domnul învățător pare a uita că noi acum suntem oameni serioși și nu copii de școală obligați să ascultăm de un pumn în masă".

Storm sta și se uita cu ochii țintă la ei. Până mai adineauri văzuse în fiecare imaginea copilului de demult. Acum însă în locul imaginii aceleia, în locul buclelor blonde și a chipurilor firave, vedea numai o turmă de oameni gravi și morocănoși, cu chipurile aspre și întunecate, asupra cărora nu mai avea nici o putere. Larma creștea. În fruntea tuturor stătea Kolas Gunnar, Lyung Bjorn și Krister Larson. Hook Matts, care fusese cauza scandalului, încerca să liniștească spiritele. Nimeni nu-l asculta. Privirea învățătorului căzu iarăși asupra preotului. Sta acolo la fel de liniștit ca adineauri și cu aceeași lucire în ochi. El se gândește probabil la convorbirea de acum patru ani, când i-am spus intenția mea de a clădi o casă pentru misionari. Preotul a avut dreptate. Cuvintele lui s-au împlinit întocmai. Iată și răzvrătirea și rătăcirea. Și poate, dacă nu țineam să-mi zidesc Sionul meu, toate aceste nu s-ar fi înâmplat. O lumină se făcu în creierul lui.

Scoase o cheie mică din buzunar și o învârti în aer ca s-o vadă fiecare.

—„Depun această cheie pe masă și nu am s-o mai ridic niciodată. Fiindcă tot ce am vrut să rămână în afara acestor ziduri, a pătruns, din vina mea înăuntru".

Cu aceste cuvinte învățătorul depuse pe masă cheia casei de misionari. Își luă pălăria și merse întins către preot. „Trebuie să-ți

mulțumesc, părinte, că ai venit să mă asculți astă seară. Dacă nu ai fi venit acum, cu siguranță, nu ai mai fi avut acest prilej niciodată".

*
* *

Consătenii lui Elias Elof Ersson își ziceau că acesta nu trebuie să-și fi găsit liniștea nici în groapă, din cauza multelor ticăloșii ce făptuise. Pusese ipoteci peste ipoteci pe averea Karinei și, pe deasupra, mâncase și toți banii lui Ingmar, bani ce formau partea de moștenire ce i se cuvenea. Noroc că averea lui Halfoor mai acoperise, ici colo, câte o gaură și stinsese câte o datorie. Când Ingmar Ingmarsson află că e un om sărac, surprinderea lui nu fu mică. Dar de vreme ce rămăsese fără avere, trebuia să-și caute o meserie din care să poată trăi. O rugă deci, pe Karin, să vorbească cu învățătorul ca să poată continua școala până va pleca la Seminar. Mai ales că Storm avea la îndemână biblioteca școlii și în plus se putea folosi și de cărțile preotului. Apoi îi mai putea ajuta lui Storm la școală și asta ar fi fost cea mai folositoare ucenicie.

HELLGUM

Într-una din nopți, Karin rămase singură acasă. Halfoor era plecat și Ingmar, care locuia la Storm, plecase și el cu un grup de băieți și fete, în pădure, la Ingmar cel zdravăn. Karin dormea singură în odaie și avu un vis groaznic. Ea visă pe Elias în viață și că făcuse un chef. Îl auzea alături în odaia de primire, zăngănind paharele și cântând cântece de beție. Părea că zgomotul pe care îl făcea Elias și prietenii lui devenea din ce în ce mai greu de suportat. Deodată, i se păru că cei de dincolo sparg băncile și mesele. Se sperie, astfel se trezi. Dar chiar după ce se trezi, vacarmul continuă. Pământul se cutremura, ferestrele zăngăneau, iar crengile părului cel mare din curte se izbeau de zidurile casei, văitându-se. Părea că vine ziua judecății de apoi. În clipa când vacarmul atinsese culmea, un geam se sparse și cioburile se

împrăștiară răsunând pe dușumele. Un vânt puternic se izbi de pereții odăii învălmășind și răvășind totul. Un glas hohotitor de ironie părea că șoptește o sentință la urechea Karinei. Era același glas, pe care îl auzise adineauri în somn. Karin crezu că trebuie să moară. Nu mai simțise niciodată o frică așa de mare.

Inima i se aprinse și tot trupul îi era rece și țeapăn ca gheața.

Larma însă amuți și Karin își reveni. Aerul rece al nopții năvăli în cameră și după câtva timp se hotărî să se scoale și să astupe gaura din fereastră. Dar când încercă să părăsească patul, membrele ei nu o lăsară și observă că nu poate să mai meargă. Karin nu chemă ajutor, ci se culcă liniștită. „Când am să mă liniștesc, am să pot iarăși umbla", își zise. Dar picioarele nu o ajutară nici mai târziu să-și împlinească gândul. Nu se putea pune pe picioare și căzu prăbușită lângă pat.

Dimineața trimiseră imediat după doctor. Acesta veni imediat, însă nu putea să-și dea seama ce avea Karin. Era și bolnavă și paralizată. Își exprimă părerea, că e o paralizie datorită unei mari spaime.

—„O să umble în scurt timp", asigură el pe cei din jur. Karin ascultă pe doctor fără să zică o vorbă. Ea știa că Elias fusese de cu noapte acolo și că el îi făcuse tot răul. Era sigură că nu va mai putea umbla. Toată dimineața Karin se frământă în tăcere. Dorea să afle de ce o pedepsise Dumnezeu atât de crunt. Ce nelegiuire făptuise, de se abătuse asupra-i un așa de greu blestem? Se supuse unei judecăți foarte severe, dar nu-și găsi nici o vină. Mai ales o vină care să atragă o pedeapsă așa de grea. „Dumnezeu a fost nedrept cu mine", gândi ea.

După amiază Karin ceru să fie dusă cu trăsura la casa de misionari a lui Storm unde predica un oarecare Dagson.

Spera de la Dagson să o lămurească, de ce fusese atât de greu pedepsită. Dagson era un vorbitor stimat. Niciodată însă nu avusese un cerc atât de mare de ascultători ca astăzi. O mulțime imensă poposise împrejurul casei misionarilor și fiecare comenta, în fel și chip, întâmplarea de la Ingmarsgard. Întreaga obște era speriată și venise să asculte un cuvânt de liniște și lămurire care să alunge spaima. Predicatorul aflase de cele întâmplate și știa în ce fel să îndrume predica. El începu cu vorbe înfricoșătoare despre iad și despre stăpânitorii întunericului. Pomeni de cel care pândește în bezna și de abia așteptă să pescuiască sufletele. Acel care lasă șerpii păcatului și mrejele viciului să împăienjenească pașii omului.

Ascultătorii, înfiorați, văzură lumea plină de draci. Totul în jur era păcat și primejdie. Se simțeau fugăriți peste gropi viclene, asemeni fiarelor sălbatice ale pădurii. Vorbele lui Dagson vâjâiau prin sală ca o furtună și ca o pădure de flăcări. O pădure în flăcări, în prejma căreia dansau draci și lighioane. Astfel își fugări Dagson ascultătorii săi prin foc și fum și disperare. Foc peste tot și din toate părțile. Aceasta este cea din urmă prăbușire.

Dar prin infernul acesta străbătea o potecă liniștită și verde care ducea într-o pădure liniștită și răcoroasă. În mijloc, pe pajiștea de flori, sta Isus.

El întindea mâinile deasupra capetelor aplecate ale oamenilor, iar ei se așezau la picioarele lui și toată spaima și neliniștea lor se spulberau. Dagson vorbea așa cum simțea. Când isprăvi, printre oameni se făcu o mare mișcare. Mulți se duseră să-i mulțumească, în timp ce lui îi curgea lacrimile șiroaie. Karin șezuse tot timpul nemișcată și când Dagson isprăvi cuvântarea, ridică pleoapele și îl privi dojenitor cu înțelesul că pentru ea nu a putut să-i dăruiască nimic. În aceeași clipă, de afară, se auzi o voce puternică strigând: „Vai de acela care va împărți pietre în loc de pâine, vai de acela".

Puțin după aceea veniră câțiva oameni să spună că acel care strigase era un om înalt, cu părul negru și pe care nu-l cunoaștea nimeni. Trecuse cu o femeie blondă într-o trăsurică, în timpul predicii. S-au oprit și au ascultat și tocmai când se pregăteau să plece mai departe, omul s-a ridicat și a strigat vorbele acelea. Câțiva credeau că au recunoscut, în femeia cea blondă, pe una din fiicele lui Ingmar cel zdravăn, emigrată de mult în America și căsătorită acolo. Karin gândea despre Dagson exact ceea ce spusese străinul care trecuse. Asta se putea vedea și din faptul că nu va mai veni de loc pe la casa misionarilor.

*
* *

Birger Larsson era un fierar care avea atelierul chiar în marginea drumului. O dughiană scundă și întunecoasă, cu o singură ferestruică și o ușă joasă. Birger Larsson făcea cuțite, punea broaște și le repara, dregea căruțe. Iar când nu avea de lucru, făcea piroane.

Într-un amurg de vară, Birger Larsson stătea în mijlocul atelierului și bătea pe o nicovală piroane. Fiul cel mai mare, un băiat de șaptesprezece ani, era la altă nicovală, al doilea fiu era și el ocupat cu niște drugi de fier, al treilea ațâța focul, iar al patrulea dintre copii, care avea numai șapte ani, aduna piroanele făcute și le arunca într-un hârdău cu apă.

În toiul lucrului se opri în prag un necunoscut. Un om uriaș cu părul negru care se aplecase spre a putea privi înăuntru, în fierărie. Birger Larsson se opri din lucru și îl întrebă pe străin ce dorește.

—„Să nu mi-o iei în nume de rău, că privesc înăuntru, deși nu am ce căuta aici. În anii tinereții mele am fost și eu fierar. De atunci, ori de câte ori trec prin fața unei fierării, nu mă pot opri să nu privesc înăuntru".

Birger privea neîncrezător mâinile străinului. Erau două mâini zdravene, adevărate mâini de fierar. Fierarul întrebă pe străin cine e și

de unde vine. Omul răspunse prietenos, fără însă a-și spune numele. Lui Birger îi plăcu străinul. Părea un om deștept. Fierarul ieși din dughiană și intră în vorbă. Istorisi că i-a mers greu la început, dar acum când îi dau ajutor și băieții, lucrurile merg mai bine. Spera ca, în câțiva ani, să ajungă un om bogat. Străinul zâmbi, spunând că îl bucură ajutoarele pe care le avea Birger în fiii săi. „Dar acum vreau să te mai întreb ceva", spuse el. Puse o mână grea pe umărul lui Birger și îl privi drept în ochi.

—„Oare tot așa cum fiii tăi te ajută în cele lumești, le ceri tu să te ajute și în cele sufletești?..."

Birger îl privi nedumerit fără să înțeleagă ce-i spunea străinul.

—„Observ că asta e o întrebare cu totul nouă pentru tine", mai spuse străinul, „chibzuiește asupra ei până o să ne revedem".

Și zâmbind, plecă în drumul lui. Birger se întoarse în fierărie, se scărpină în cap și începu iară să lucreze.

Întrebarea străinului îl preocupă câteva zile:

„E ceva în ea ce nu pot pricepe", își zise el.

*
* *

În aceeași zi în care străinul îl vizitase pe Birger Larsson, se petreceau lucruri rele în prăvălia lui Halfoor pe care, după căsătoria cu Karin, i-o trecuse cumnatului său, Kolas Gunnar. Gunar era plecat într-o călătorie și în timpul ăsta vedea de prăvălie, soția lui, Brita Ingmar. Moștenise din partea mamei sale, frumoasa Brita Ingmar, același nume și aceeași înfățișare nespus de plăcută. Dar pe lângă chip, moștenise spiritul de dreptate și de loialitate ale familiei. În lipsa lui Gunnar, Brita înțelegea să facă în felul ei negustorie. Bunăoară dacă venea caporalul Fält, beat, și mai cerea o sticlă cu bere, ea îl refuza categoric. Și dacă sărmana Lena vrea să-și cumpere o broșă, Brita o trimitea acasă să țese la război. Ziua e liniștită. Clienții nu sunt prea numeroși. Brita stă ceasuri întregi singură, în dosul tejgheleiii. Disperarea o doboară, iar ochii i se umplu de tristețe. Se ridică deodată, caută o bucată de sfoară, trece în odaia de alături, agață sfoara de un cui din plafon, face un nod, își aduce un scăunel, și e gata să-și pună planul în aplicare, când, ușa se deschide și în pragul ei apare un om mare cu părul negru.

Intrase în prăvălie fără ca ea să-l fi auzit și fiindcă nu găsi acolo pe nimeni, deschise ușa camerei în care se găsea acum Brita. Brita coborî repede de pe scăunel. Omul nu spuse nimic. Se retrase în prăvălie și acolo așteptă. Brita îl urmă. Nu-l mai văzuse niciodată. Omul se așezase pe un scaun lângă ușă.

Brita rămase tăcută în spatele tejghelei. Străinul o privea cu ochi pătrunzători și nu o slăbea o clipă. Brita avea impresia că ochii aceștia

o paralizează. Crezi tu oare, își spuse ea în sinea ei, că mă poți opri să fac, ceea ce mi-am pus în gând? Am s-o fac după ce vei pleca. Răul e fără leac. Tu nu poți schimba nimic, nimic... Brita continua dialogul mut cu străinul din față. Noi cei din Ingmar, nu ar fi trebuit să ne facem nici unul negustor.

Ce bine am trăit cu Gunnar până am deschis prăvălia asta. De atunci lucrurile s-au schimbat. Eu aș fi dorit ca el să nu dea bere și țuică tuturor beților... și nici să nu le vândă oamenilor decât ceea ce le este strict necesar, așa că ne certăm mereu și acum nici nu-i pasă de mine. Ai să-mi dai și tu dreptate că nu poți să-i vinzi bietului sătean vita din bătătură sau cele câteva oi, pentru că nu a plătit câteva kilograme de rachiu sau bere. Așa nu poate să mai meargă. La o schimbare nu mă aștept, așa că, de ce nu pleci ca să-mi pot face seama? Dar în timp ce urma dialogul ăsta mut în fața omului care ședea, Brita se liniștea din ce în ce mai mult. O mișca străinul care sta aici și veghea asupră-i. Era frumos din partea cuiva pe care nici nu-l cunoștea. În cele din urmă începu să plângă încetișor. Când străinul văzu că Brita plânge, își dă seama că primejdia trecuse. Se sculă. Când ajunse în pragul ușii, se opri, se uită iarăși drept în ochii Britei și spuse cu un glas profund: „Nu-ți face nici un rău, fiindcă e aproape vremea când vei trăi întru adevăr și dreptate". Și plecă. Pașii lui bocăniră greu pe drum. Brita luă scăunelul îl duse din nou în prăvălie și rămase acolo nemișcată. Avea senzația că rătăcise într-o noapte adâncă și neagră, plină de prăpăstii. Dar, deodată, se auzi un glas duios prin întuneric care îi spunea să aștepte, că ziua cea mare se aproprie. Și acum sta aici și aștepta.

Ingmar cel puternic avea o fiică pe care o chema Liza și care locuise mulți ani în Chicago, unde se căsătorește cu un fierar de acolo cu numele de Hellgum. Acesta înjghebase o grupare cu un crez aparte. Într-una din zile, Liza veni să-și viziteze părintele din Suedia și Hellgum venise cu ea. Hellgum își întrebuința tot timpul umblând mult pe jos prin împrejurimi. Se împritenise cu țăranii și cu fiecare se așeza la taifas, vorbea despre lucruri obișnuite și numai la urmă, punând mâna lui grea pe umărul convorbitorului îi șoptea un cuvânt de mângâiere sau redeșteptare. Ingmar cel zdravăn nu prea își înghițea ginerele. Bătrânul lucrase în anul acela cu tânărul Ingmar Ingmarsson, care se reîntoarse acasă, la curtea Ingmarilor. Amândoi zidiseră un fierăstrău de apă la Longfos. Fu o zi de frumoasă mândrie pentru tânărul Ingmar când fierăstrăul spintecă în două primul buștean.

*
* *

Hellgum încercase de câteva ori să vorbească oamenilor la întruniri, dar nu reușise să se facă ascultat. De îndată ce începea o

cuvântare, se încurca, devenea greoi și nu putea fi nici pe de departe comparat cu Dagson. Nu reuși să-și facă nici un adept. Cei ce-l auziră vorbind atunci când îl întâlnise singuri, erau dezamăgiți auzindu-l cum se străduia să lege frazele, atunci când ținea cuvântări la vreo întrunire.

*
* *

Karin devenea din zi în zi mai abătută. Rar o auzeai deschizând gura. Renunțase să mai asculte predici. Sta singură și se gândea la nenorocirea ei. Câteodată îi povestea lui Halfoor cum îl auzea pe tatăl ei spunând că Ingmarii care umblă pe calea Domnului, nu au a se teme de nimic. Acum, însă, știe că nici asta nu este adevărat. Halfoor o sfătui să asculte pe noul predicator, dar Karin refuză. Nu dorea să mai ceară ajutorul celor cerești. Într-o duminică, spre sfârșitul lui august, Karin ședea singură la fereastra din camera cea mare. Liniștea era adâncă și Karin cu greu reușea să stea trează. Capul îi căzu pe piept și adormi. Se deșteptă în glasurile a doi oameni care vorbeau acolo, pe sub fereastra ei. Nu putu să vadă cine e, dar desluși un glas neasemuit de melodios. O voce atât de frumoasă cum nu auzise niciodată.

—„Așadar, tu găsești ciudat, Halfoor, cum un om sărman și simplu poate să înțeleagă adevăruri pe care nu le înțeleg mulți oameni învățați?"

—„Da. Nu știu cum poți să fii atât de sigură".

„Halfoor vorbește cu Hellgum", gândi Karin. Încercă să închidă fereastra și nu reuși.

—„Dar e scris că dacă unul te pălmuiește pe obrazul drept să-i întorci și stângul, așadar să nu te împotrivești răului, și multe d-alde astea... Ori toate astea nu poți să le faci dacă le-ai încerca. În primul rând ar veni oamenii și ți-ar lua ogorul și casa și tot".

—„Da, e cam adevărat".

—„Ei și unde vrei să ajungi cu toate astea?"

—„Ia stai și gândește-te puțin la rezultatele frumoase la care am ajuns prin creștinism. Nimeni, dintre cei care cred, nu mai fură, nu fac orfanilor și văduvelor vreun rău. Nimeni nu mai urăște pe semenul său.

—„Da, poate că e așa".

—„Când ai o mașină de treierat și nu merge bine, cauți să găsești cauza. Și atunci, când vezi că nu reușești să faci pe oameni să ducă o viață creștinească, stai și te întrebi, care să fie cauza. Poate că e undeva o greșeală care trebuie reparată".

—„Cum, dar nicicând nu mi-aș fi putut închipui că există în învățătura lui Hristos ceva greșit".

—„Desigur, la început ea a fost fără pată, dar cu vremea o fi căzut și ea în greșeală. Poate e undeva o rotiță cu dinții mâncați. E de-ajuns o singură rotiță stricată și toată mașinăria stă pe loc".

Hellgum se odihni o clipă, apoi urmă:

—„Să-ți spun ce mi s-a întâmplat la început, când am început să mă adap la învățătura asta. Dintru început, căutai să fiu drept și bun cu oamenii. Ei bine, știi cum s-a terminat asta? Pe timpul acela lucram într-o fabrică și când camarazii mei descoperiră cum sunt, mă lăsară să fac o mulțime din treburile lor.

Apoi îmi luară locul și până la urmă, învinuindu-mă de furt, mă băgară și în pușcărie. Atunci mi-am zis: „Ar fi foarte ușor să faci pe Isus, dacă ai trăi singur pe lume. Dar a trăi singur când în jurul tău roiesc cei ce rătăcesc în întuneric, e o nerozie. E întocmai ca o moară care macină vânt în loc de grâu. Dacă Dumnezeu a dat drumul atâtor oameni în lume, a făcut-o pesemne cu intenția de a-i face să se înțeleagă între ei și nu să se dezbine"... Așa că nu mi-a părut rău că m-au băgat la închisoare. Dimpotrivă, mă simțeam mai întărit să duc mai departe o viață întru evanghelie".

Karin ascultă atentă.

—„Cum am ieșit din închisoare, m-am dus la un camarad și l-am rugat să mă ajute să încep o viață nouă. De cum am fost doi, mai găsirăm pe al treilea și al patrulea și așa mai departe. Acum suntem treizeci care locuim într-o casă din Chicago. Împărțim totul frățește între noi și veghem ca viața noastră să se desfășoare după legile adevărului și ale curățeniei.

Cum Halfoor tăcea, Hellgum urmă din ce în ce mai însuflețit.

—„Tu știi doară, Halfoor, că acela care vrea să înceapă ceva mare, trebuie să se unească cu alți semeni. Tu n-ai fi putut să gospodărești singur conacul ăsta. Și dacă mâine ai prelua o fabrică, ar trebui să-ți mai iei câțiva tovarăși. Însă sarcina cea mai grea din toate este să duci o viață creștinească.

Și acei care au ghicit drumul cel adevărat, suntem noi, eu și cu tovarășii mei din Chicago. Această adunare este adevăratul și sfântul Ierusalim care s-a pogorît din ceruri și poți s-o recunoști din faptul că asupra lor s-a pogorît harul primilor creștini. Mulți dintre noi am auzit glasul Domnului; unii dintre noi fac profeții și alții vindecă bolnavi".

—„Tu poți să vindeci bolnavi?", îl întrerupse Halfoor".

—„Da, pot vindeca pe cei care cred în mine".

—„E greu să crezi altfel decât cum ai învățat de copil".

—„Adevăr îți grăiesc ție, Halfoor, că nu va trece mult și ai să ajuți și tu la renașterea noului Ierusalim".

Cu aceste vorbe de despărțire, Halfoor intră în camera Karinei. Când o văzu la fereastra deschisă, îi spuse: „Așadar ai auzit tot ce a vorbit Hellgum?"

—„Da".

—„Ai auzit și ce a spus, că el ar putea vindeca bolnavii care cred în el?"

Karin se înroși. Învățătura lui Hellgum îi plăcuse mai mult ca toate celelalte ce le auzise în cursul verii. Era în această învățătură un simț practic care îi era agreabil. Totul respira acțiune și mișcare, și un sentimentalism vag pe care nu-l mai putea percepe inima ei.

—„Nu pot să cred în altă credință decât aceea în care a crezut tatăl meu", răspunse ea.

Câteva săptămâni mai târziu, Karin ședea iarăși în camera cea mare. Era toamnă, vântul urla la ferestre și în sobă ardea un foc vesel. În odaie era numai copila ei de un an, care abia învățase să meargă și i se juca la picioare.

Cum sta așa, ușa se deschise și în prag apăru un om cu părul negru și buclat, cu ochii pătrunzători și cu mâini mari de lucrător. Înainte ca acesta să spună o vorbă, Karin își dete seama că e Hellgum.

Omul dădu bună ziua și întrebă de Halfoor. Karin răspunse că e dus la o întrunire și că-l așteaptă să vină îndată. Hellgum se așează fără să spună o vorbă, dar o privi cu ochii ficși. După o pauză i se adresă:

—„Am auzit că ești bolnavă".

—„Da, de o jumătate de an, nu pot să mai umblu".

—„M-am gândit să vin aici, să mă rog pentru tine".

Karin tăcu și închise ochii.

—„Vă mulțumesc că v-ați gândit la mine, dar asta nu-mi poate folosi, deoarece eu nu-mi schimb așa de lesne credința".

—„Cred că, chiar Dumnezeu vrea să te ajute, deoarece ai dus o viață curată și cinstită".

—„Nu, nu cred că mă bucur de atâta milostivire de la Dumnezeu".

—„Oare te-ai întrebat vreodată, Karin, de ce a venit asupră-ți încercarea asta?

—„Cineva îmi spune că Dumnezeu a făcut asta pentru ca numele lui să fie și mai slăvit".

Karin se înfurie. În obrajii îi năvăliră câteva pete roșii.

Îndrăznea prea mult Hellgum crezând că Dumnezeu o pedepsise numai pentru a veni el să-și exercite puterea lui miraculoasă asupra ei.

Hellgum se ridică, merse întins la Karin și îi puse mâinile pe creștet.

—„Vrei ca să mă rog pentru tine?"

În aceeași clipă, Karin simți un val de sânge și de viață năvălindu-i în artere, dar era încă așa de indignată de îndrăzneala lui, că-i luă cu putere mâinile de pe cap și își scutură umerii.

Hellgum se retrase câțiva pași și se opri în ușă.

—„Nu trebuie să dai cu piciorul la ceea ce a fost trimis de Dumnezeu".

—„Nu, ceea ce trimite Dumnezeu trebuie primit cu bucurie".

—„Și eu îți spun că încă de astăzi harul domnului se va pogorî asupra acestei case".

Karin tăcu.

—„Când se va întâmpla minunea, gândește-te la mine".

Și plecă.

Karin era revoltată. Obrajii îi ardeau:

„Oare nu pot să am liniște în casa mea?", gândi ea. „E revoltător cât de mulți oameni se cred trimiși ai Domnului".

În aceeași clipă, Karin văzu cum fetița ei se apropie de foc. Ochișorii îi scăpărau voioși și țipa de bucurie. Karin o strigă, dar copila nu auzi, vrea să ajungă la picioarele sobei.

—„Ajută-mi Doamne", se rugă Karin, ajută-mi!"

Începu să strige tare, dar n-o auzea nimeni.

Copila se aplecă peste foc. Un lemn aprins îi căzu pe rochiță. Dar în aceeași clipă Karin stătu dreaptă în cameră, alergă la sobă și îndepărtă copilul de acolo. De abia când scânteile de pe rochie fură toate stinse și copilul scăpat de orice pericol își dădu seama ce se întîmplase. Văzu că stă dreaptă, că a umblat, că o să mai poată umbla. Karin simți o cutremurare în suflet cum nu mai simțise niciodată în viață și în aceeași clipă o umplu o mare fericire.

Simți că a stat sub oblăduirea sfântă a Domnului și că el îi trimisese un om al său în ajutor.

*
* *

În timpul acesta Hellgum sta în preajma colibei lui Ingmar cel zdravăn, privind împrejurimile. Priveliștea ce o vedea i se părea din zi în zi mai frumoasă. Pământul era galben, iar frunzișul de un roșu și un galben strălucitor. Ici și colo, se zăreau pâlcuri-pâlcuri de flori, aurii, strălucitoare ca o mare mișcătoare. Cum ar lumina o cabană încălzită de un foc bun și viu, această priveliște a naturii suedeze, aducea cu sine o liniște smerită în tremurarea unei atmosfere de vis. Dar privind toată această priveliște, Hellgum se gândi că în curând sosește timpul când Dumnezeu va anima aceste frumuseți cu lumina sfințeniei sale și că toate faptele pe aceste meleaguri, vor da roadele lor purtând fructele dreptății.

Într-una din seri, iată, Timis Halfoor stătea în fața lui Hellgum și îl invită pe acesta și pe soția lui, la Ingmarsgard. Când sosiră la curte, totul era curat și împodobit. Curtea era măturată ca în palmă. Când ușa de la camera de primire se deschise, văzură că era plină de oameni așezați pe bănci, de-a-lungul pereților. Stăteau toți și așteptau pe cineva și Hellgum văzu imediat că erau gospodarii cei mai de frunte ai comunei. Erau acolo Lyung Bjorn Olofsson și soția lui, Marta; Kolas Gunnar și soția lui, Brita; Krister Larsson și Israel Tomasson cu soțiile lor. Toți aceștia se înrudeau cu Ingmarii. Mai erau acolo Hok Matts Erikson cu fiul său Gabriel și încă mulți alții.

Când Hellgum și Ana Liza intrară, Tims Halfoor spuse:

—„Aici sunt câțiva dintre acei care au chibzuit la cele ce ne-ai spus, Hellgum. Cei mai mulți aparțin unor familii care au umblat totdeauna pe căile Domnului. Și dacă Hallgum vrea să ne fie de ajutor pe acest drum, atunci noi îl vom urma".

A doua zi se răspândi zvonul că la Ingmarsgard se pusese bazele unei grupări care pretindea că este în posesia singurului și adevăratului creștinism.

DRUMUL CEL NOU

În primăvara următoare, tânărul Ingmar și cu Ingmar cel zdravăn au mers să-și pună în mișcare fierăstrăul de apă. Toată iarna o petrecuseră în codru și acum, când Ingmar se văzu iar în câmpie își apăru sieși ca un urs evadat din vizuinea lui. Se dezobișnuise a privi în față soarele drept al câmpiei, dar zgomotul apei și larma oamenilor îl apărau. În același timp se simțea fericit că se găsea iar în mijlocul acestor lucruri. Simțea că este bine să dormi într-un pat comod, să mănânci mâncăruri alese și să fii iar acasă la Karin, care te îngrijește ca o mamă. Karin își făcuse un costum nou și venea, din când în când din bucătărie, cu câte o prăjitură de casă și i-o vâra prin buzunare, ca unui copil.

Și câte lucruri minunate nu se întâmplase de când se dusese sus, în codru. Ingmar fusese a doua zi după adunare acasă, dar plecase apoi din nou în codru și de atunci nu se mai arătase. Auzise câte ceva despre Hellgum și învățătura sa. Acum, însă, când asculta pe Karin și Halfoor vorbind despre asta și îi văzuse atât de fericiți și de bucuroși să se dedice găsirii căilor Domnului, i se părea ceva înălțător.

—„Sperăm că ai să vii și tu de partea noastră", îi spuse Karin. Ingmar îi răspunse că dorea și el, dar avea nevoie de timp să se mai gândească.

—„Toată iarna am dorit ca să iei și tu parte la fericirea noastră sfântă. Fiindcă noi nu mai locuim pe pământ, noi sălășuim de aci înainte în noul Ierusalim, acela care s-a pogorât din ceruri".

Mai era ceva care îl bucura pe Ingmar: vestea că Hellgum mai putea fi întâlnit prin împrejurimi. În vara trecută, Hellgum venise adeseori la fierăstrăul de apă și vorbise cu Ingmar. Se împrieteniseră chiar. Ingmar îl socotea pe Hellgum drept omul cel mai bun din câți întâlnise el. Nu mai văzuse nicicând un om mai deschis la suflet, mai sigur de sine, mai bărbat. Câteodată, când avea treabă mai multă, Hellgum își lepăda haina și îl ajuta. Atunci Ingmar rămânea mut de admirație; nu văzuse, încă, niciodată pe cineva care să lucreze așa de iute și cu atâta spor.

Hellgum era plecat pentru câteva zile.

—„Lasă, de abia când ai să stai de vorbă cu Hellgum, ai să fii de aceeași părere cu noi," îi spuse Karin. Ingmar era de pe acum de aceeași părere și era, și mirat și bucuros, în același timp, că se putea trăi atât de bine cu oamenii.

Îi părea numai rău că nimeni nu pomenea câte ceva despre învățător și Gertruda. Ingmar nu o văzuse de un an pe Gertruda

Un singur om nu era mulțumit de treburile lui Hellgum, era Ingmar cel zdravăn.

Într-una din seri, Ingmar bătrânul, îi zise celui tânăr că mai bine nu ar mai fi venit acasă.

—„Dar ce nu e cum trebuie acolo?"

—„Credeam că știi ca și mine; chestia cu Hellgum nu prea este curată".

Ingmar replică că dimpotrivă: el auzise că Hellgum este un om strașnic de bun și de drept.

—„Așa de bun și de drept că a învrăjbit toți oamenii comunei. Cum crezi tu oare că marele Ingmar ar fi îngăduit ca cineva să vină și să facă din fiecare om al comunei un antichrist și un diavol care nu mai aparține obștii și care nu mai are voie să se întâlnească cu vechii lui prieteni, fiindcă aceștia mai cred în legea lor cea veche?"

—„Eu nu cred că oameni ca Hellgum, Karin și Halfoor se poartă așa cum spui dumneata".

—„Da, frumoasă învățătură! Hellgum nu are decât să facă un semn și fratele se desparte de frate, copilul se desparte de părinți. El a știut așa de bine să aranjeze lucrurile că acum sunt certuri în fiecare casă de om".

Tânărul Ingmar era supărat de felul cum vorbea bătrânul despre Hellgum și se gândea: „numai de am da mai repede drumul fierăstrăului, ca să mai tacă din gură bătrânul".

—„Și o să vină o zi", continuă bătrânul, „când totul se va sfârși între mine și tine. Dacă treci de partea lor, nu au să-ți mai dea voie să te vezi cu mine".

—„Da, dacă vei continua să vorbești în felul acesta, desigur că ne vom despărți. Eu cred că ar trebui să-ți dai seama că eu nu mă pot

răzvrăti contra familiei mele și mai ales contra lui Hellgum, pe care îl socot omul cel mai minunat și mai bun din câți am cunoscut eu".

A doua zi Ingmar veni la cinci dimineața la fierăstrău. Toată noaptea nu dormise și îi umblase prin cap vorbele bătrânului.

Ingmar cel zdravăn tăcu o vreme, când îl văzu, începu să râdă.

—„De ce râzi?"

—„Mă gândesc la Gertruda, fata învățătorului".

—„Ce-i cu ea?"

—„Deunăzi povesteau în sat că ea e singura care are cea mai mare putere asupra lui Hellgum"

—„Asta s-a întâmplat din cauza stricatei de Gunhilda, fata primarului Lars Klemensson".

—„Aceea nu-i stricată".

—„Spune-i cum vrei. Însă s-a întâmplat că ea s-a găsit la Ingmarsgard atunci când s-a format secta cea nouă.

Cum a venit acasă le-a spus părinților că ea a trecut la credința cea adevărată și că trebuie să se despartă de ei și să locuiască la Ingmarsgard. Părinții întrebară: de ce? Ca să ducă o viață cu adevărat creștinească. Uimiți, părinții îi răspunseră că asta o putea face și acasă. Ea însă replică că-i este imposibil, deoarece părinții nu erau de aceeași credință cu ea. Ei, și cum, întrebară părinții, trebuie să ne mutăm cu toții la Ingmarsgard? Nu, numai eu, răspunse ea. Primarul încercă și el, și nevasta lui, să îmbuneze fata. Dar fata rămase la părerea ei. Văzând încăpățânarea fetei, primarul o încuie în casă, spunându-i că o va ține acolo până o să-i treacă nebunia".

A doua zi, pe când doamna Storm și Gertruda lucrau la gherghef, intră nevasta primarului. Când o văzură se înspăimântară. Ea, care era deobicei atât de fercheșă, era plânsă și prost îmbrăcată. La întrebările bătrânei, soția primarului răspunse „că nu poți să arăți altfel, când ai pierdut tot ce ți-a fost mai drag"... Ah, ce chef aș fi avut să-i ciomăgesc", spuse bătrânul.

—„Pe cine?"

—„Pe Hellgum și pe Anna Liza. Au fost în noaptea aceea la primar și au luat fata".

Ingmar scoase un strigăt.

—„Da, au venit în mijlocul nopții și au bătut la geamul Gunhildei întrebând-o de ce nu a venit la Ingmarsgard? Ea răspunse că nu o lasă părinții și că au încuiat-o. Hellgum spuse că diavolul i-a îndemnat să facă astfel. Părinții auzeau totul, dar nu voiau să se amestece, chibzuind că e mai bine ca fata să hotărască singură. Și a plecat cu el. Atunci, mama fetei a venit la Gertruda s-o roage să meargă împreună la Gunhilda".

—„Și Gertruda s-a dus?"

—„Da, s-a dus și a stat de vorbă cu Grunhilda. Dar nici nu s-a sinchisit de ce spunea Gertruda".

—„Bine, dar eu nu am văzut-o la noi acasă", răspunse Ingmar gânditor.

—„Nu, că acuma este iar la părinți. Când Gertruda a ieșit de la Gunhilda, Hellgum aștepta afară. „Ah, iată capul tuturor răutăților", își spuse Gertruda și merse drept către omul din fața ei. Îi vorbi convingător și dârz, îi spuse că nu s-a purtat ca un adevărat creștin, ci ca un războinic crud care vine noaptea acasă să fure fetele de la părinții lor.

Hellgum a stat o clipă, s-a gândit și apoi i-a spus cu glas moale că are dreptate, că a fost prea aspru. Și în aceeași după-amiază, o aduse pe Gunhilda înapoi la părinți.

Când Ingmar cel zdravăn isprăvi povestea, tânărul gândi. Da, Gertruda e o fată admirabilă și Hellgum, deși s-a purtat la început cam aspru, e un om minunat.

—„Acum să vezi. Acolo oamenii sunt obișnuiți să aibă un stăpân care să-i îndrume și să-i conducă. Marele Ingmar a murit, învățătorul nu mai are nici o putere, iar preotul nu a avut niciodată un cuvânt hotărîtor în obște. Ei, cu toții, vor acum să știe de partea cui ești tu".

Ingmar lăsă să-i cadă mâinile de-a lungul trupului și scânci:

—„Da, dar eu nu știu de partea cui e adevărul!"

—„Oamenii așteaptă ca tu să-i eliberezi de Hellgum. Mai ales că Hellgum a stricat până și copiii. Le-a spus că în loc să se joace, mai bine ar sluji Domnului.

Și copiii l-au ascultat. Și închipuește-ți, l-au schimbat până și pe caporalul Fält. S-au gândit copiii că e un păcătos și într-una din seri au dat năvală în odaia în care Fält își fierbea orezul. Când au văzut pe omul acela cu mustăți și cu un singur ochi, copiii au căzut cu toții în genunchi și așa de frumos au început să cânte și să se roage, că până la urmă l-au înduplecat.

Astăzi, Fält nu-ți mai vorbește decât de întruniri și de bazaconii de astea".

—„Dar nu văd nici o nenorocire în cele ce-mi spui.

Probabil că înainte de apariția copiilor, Fält era tocmai gata să se îmbete".

—„Ei bine, poate ai să găsești și mai interesant când ți-oi spune cum au fost și la Storm. Da, s-au adunat vreo douăzeci și au năvălit în școală. Storm tocmai citea la lumina unei lămpi. Și ei au început să predice. La început învățătorul a fost atât de uimit, că nu a putut scoate o vorbă. S-a întâmplat că tocmai atunci se găsea Hellgum la Gertruda. Da, Hellgum și Gertruda s-au împrietenit de-a binelea. Când Gertruda auzi larma, îi spuse lui Hellgum:

—„Ați venit tocmai bine, Hellgum, e aici ceva foarte interesant de văzut. Pe viitor vor trebui copiii să-l ducă pe profesor la școală".

Hellgum râse. Își dădu și el seama că lucrurile au mers prea departe, așa că-i goni pe copii. Astfel se făcu dezordinea".

La ceasurile opt seara, Ingmar veni să mănânce. Ca de obicei îl așteptau bucate alese și Halfoor și Karin erau foarte drăguți cu el. De cum îi văzu, Ingmar se liniști din nou. Inima lui îi spunea că bătrânul exagerase.

—„Nu cumva ai fost pe la învățător, Karin?", întrebă deodată Ingmar.

—„Nu", răspunse repede Karin, „cu așa oameni necredincioși nu mă adun".

Ingmar tăcu. Era un răspuns care îi da mult de gândit. Să vorbească, sau să tacă?

Dacă vorbea, atunci intra în război cu familia sa. Dar nici nu voia să tacă spre a se chema că el aprobă ceea ce fac ai săi.

—„Eu nu am auzit nici o împietate la adresa Domnului, în casa profesorului, deși am stat patru ani acolo", spuse el încet.

—„Când oamenii nu ascultă chemarea lui Dumnezeu, atunci sunt eretici. Storm a crescut toți copiii noștri acolo, la școala lui, dar el nu ne-a învățat linia dreaptă a unei vieți frumoase".

—„În sfârșit, ce vrei să spui despre învățător?"

—„Acei care aparțineau credinței noastre și-au luat copiii de la școală. N-am vrut ca copiii noștri să se mai îmbuibe cu vechea învățătură".

—„Și ce a spus învățătorul?"

—„A spus că legea obligă copiii să meargă la școală".

—„La fel cred și eu".

—„Și a trimis jandarmul la Israel Tomasson și la Krister Larsson ca să ia copiii".

—„Și acum sunteți în dușmănie cu Storm?"

—„Da".

—„Suntem așadar în dușmănie cu întreg satul?"

—„Ne ținem departe de cei care vor să ne ducă în păcat".

Vorbeau din ce în ce mai încet, posomorâți că vorbele lor îi duceau inevitabil la constatări triste.

—„Dar trebuie să-ți transmit salutări din partea Gertrudei. Hellgum a stat mult de vorbă cu ea în iarna asta. Ne-a spus că astă seară vrea să treacă și ea de partea noastră".

Buzele lui Ingmar începură să tremure. Părea că toată ziua așteptase vestea asta. Și acum picase glonțul.

—„Vasăzică vrea să treacă și ea de partea voastră? Ei, dar se întâmplă lucruri minunate aici în timp ce noi stăm neștiutori în pădure! Și eu, eu ce să mai fac acum?"

—„Ai să vii și tu de partea credinței noastre", îi răspunse Halfoor hotărât. „Hellgum s-a întors acasă și cum ai să stai de vorbă cu el, ai să te convertești imediat".

—„Ei și dacă nu vreau să mă convertesc?"

Halfoor și Karin rămaseră muți ca un mormânt.

—„Și dacă nu vreau să am altă credință decât aceea a părinților mei?"

—„Nu spune nimic înainte de a sta de vorbă cu Hellgum".

—„Și dacă nu trec de partea voastră, atunci nu mă mai țineți în casa voastră?", și se ridică de pe scaun. „Aș vrea să știu imediat, ca să fie totul limpede".

Halfoor se uită la Karin, le venea greu să spună ceva.

—„Trebuie să știi, Ingmar, că noi te iubim, cum n-am iubit pe nimeni în lumea asta", spuse Halfoor.

—„Da, dar cum rămâne cu fierăstrăul de apă?"

—„Tăiați întâi scândurile, Ingmar".

—„Poate vreți să dați fierăstrăul lui Hellgum?"

—„Am fi bucuroși să-i găsim ceva de lucru lui Hellgum, ca să nu mai fie nevoit să plece de aici. Ne-am gândit că n-ar fi rău să devii tovarăș cu el, dacă ai fi de credința noastră. Hellgum e foarte harnic la lucru".

—„Nu înțeleg, Halfoor, de ce ocolești adevărul. Vreau numai să știu dacă aveți de gând sau nu, să predați fierăstrăul lui Hellgum?"

—„Dacă te ridici împotriva lui Dumnezeu, atunci da, i-l vom da lui Hellgum".

—„Îți mulțumesc, Halfoor. Acum știe ce mă așteaptă, dacă nu trec de partea voastră; atunci pierd pe Gertruda, pierd fierăstrăul, pierd și casa părintească".

Le întoarse spatele și părăsi odaia.

Când fu în curte se gândi că făcuse bine purtând această discuție. Trebuia să știe precis, cum stau lucrurile. Cu pași mari se îndreptă către școală.

Când deschise poarta, cădea tocmai o ploaie ușoară de vară. În grădina învățătorului pomii începuseră să înmugurească. Pământul înverzise așa de iute că simțeai că ai putea vedea iarba crescând.

Gertruda sta pe treptele casei și se uita la ploaia de primăvară. Ingmar rămase locului, încântat. Totul era aici atât de pașnic și de frumos. Gertruda încă nu-l zărise. Închise poarta încetișor și veni spre ea. Dar când ajunse în preajma ei, se opri din nou. Când se despărțise de ea, Gertruda mai era o copilă. Dar în acest an, în care nu o văzuse se înălțase chipeșă și dreaptă ca un brad. Capul era frumos pe gâtul fin, pielea îi era albă, moale și pufoasă, obrajii aveau o prospețime și o roșeață minunată, ochii erau adânci și visători și toată înfățișarea ei era delicată și melanacolică. La vederea ei, inima lui Ingmar se umplu de fericire. Era liniște în jurul lor. Era așa de multă pace și sfințenie, că simțea nevoia să îngenuncheze și să mulțumească Domnului. Dar când îl zări, Gertruda tresări. Ingmar își dădu seama că Gertruda n-o să se bucure de prezența lui. Fără introducere, Ingmar o întrebă dacă e adevărat că vrea să treacă de partea lui Hellgum.

Gertruda răspunse că este adevărat. Ingmar o întrebă dacă știe că în cazul trecerii de partea hellgumianilor, va trebui să nu mai vină în contact decât cu acei care sunt de aceeași credință.

Gertruda răspunse liniștită că știe.

—„Ai căpătat permisiunea din partea mamei tale și a tatălui tău?" întrebă el.

—„Nu, ei nu știu nimic despre asta".

—„Dar bine... Gertruda!"

—„Taci, Ingmar! Trebuie s-o fac pentru ca să-mi recapăt liniștea. Dumnezeu mă silește".

—„Doream să-ți spun Gertruda, că eu nu am să trec niciodată de partea hellgumianilor. Așa că noi doi ne vom despărți ".

Gertruda avu aerul că nu pricepe întrucât o privește asta.

—„Nu o face Gertruda, nu o face! Mai chibzuiește!". Și o prinse de braț.

Gertruda se scutură de brațul lui.

—„Bine, dar ți-ai ieșit din minți?"

—„Da, Hellgum și tot ce face el mă scoate din minți.

Toate astea trebuie să aibă un sfârșit!"

Gertruda ridică din umeri.

—„Așadar, rămâi cu bine, Gertruda. Și ține minte la ceea ce îți spun: tu nu ai să aparții niciodată hellgumianilor!"

—„Ce vrei să faci Ingmar?", spuse neliniștită Gertruda.

—„Rămâi cu bine, Gertruda, și gândește-te la ceea ce ți-am spus".

Ingmar se duse acasă. Acum știa cu siguranță că, Hellgum, cu riscul oricăror nenorociri, trebuie să simtă pe pielea lui tot ce făcuse.

O luă spre coliba bătrânului Ingmar ca să stea de vorbă cu Hellgum. Când ajunse acolo, auzi din colibă glasuri de oameni. Deslușì: „Suntem trei frați și am venit de departe să-ți cerem socoteală, Iohan Hellgum, de fratele nostru cel mai tânăr, care a plecat în urmă cu doi ani în America. El s-a înscris în gruparea ta și acum am primt o scrisoare, în care ni se spune că și-a pierdut mințile din cauza frământărilor, cauzate de cuvântătura ta".

Ingmar se îndepărtă de casă și porni spre fierăstrău. Așadar erau numeroși acei care se plângeau împotriva lui Hellgum. Bătrânul Ingmar era deja la lucru. Când fierăstrăul se puse în mișcare, lui Ingmar i se păru că aude un țipăt. Nu-i dădu însă atenție. Dar țipătul se auzise încă odată. De data asta însă se deslușì un strigăt de ajutor și Ingmar se grăbi spre cabană. Deschise ușa. Hellgum stătea lipit de perete și ținea în mâini un topor scurt cu care căuta să se apere.

Cei trei străini dădeau asaltul. Erau niște vlăjgani zdraveni și îl ciomăgeau cu ce găseau la îndemână. Hellgum se apăra și prin asta îi îndârjea mai tare, încât flăcăii erau gata să-l omoare. Unul dintre frați îl izbi cu atâta putere în cap pe Hellgum, că acesta se clătină, lăsă să-i scape toporul din mâini și se prăbuși. Deodată cei trei își scoaseră

cuțitele și se repeziră asupra lui Hellgum. Dar în aceeași clipă, unul din ei simți două brațe vânjoase paralizându-i mișcările, fu ridicat și azvârlit afară. Al doilea nici nu avu timp să-și dea bine seama, când i se întâmplă același lucru, iar al treilea care era aplecat asupra lui Hellgum, abia reușise să se ridice în genunchi, că primi o lovitură atât de puternică, de se trezi lângă ceilalți.

Ingmar se propti în ușă, râzând: „Ei, mai aveți chef să reîncepeți?"

Cei trei agresori erau gata să reînceapă, dar unul din ei zări o umbră și auzi pași care se apropiau. S-a dat semnalul retragerii. Însă înainte de a pleca unul din ei, rămase în urmă și se năpusti asupra lui Ingmar, lovindu-l cu un cuțit în ceafă.

—„Na, asta, pentru că te-ai amestecat în treburile noastre".

Ingmar se prăbuși pe dușumele.

Câteva clipe mai târziu, Karin găsi pe Ingmar zăcând pe prag cu o rană în grumaz și pe Hellgum în cabană, rezemat de perete, cu obrazul plin de sânge și cu mâna încleștată pe topor.

Karin nu văzuse pe străini și crezu că Ingmar îl atacase și-l lovise pe Hellgum. Se cutremură toată și se grăbi către Hellgum.

—„Nu, nu, vezi întâi de Ingmar", îi strigă Hellgum.

—„Nu se îngrijește nimeni întâi de asasin și pe urmă de victimă", răspunse ea aspru.

—„Întâi Ingmar, întâi Ingmar", striga Hellgum care se ridicase și care era într-o stare de nevorzitate așa de mare încât ridică toporul la ea: El a lovit pe asasin; el mi-a salvat viața!"

Când Karin înțelese, se întoarse către Ingmar, dar el se ridicase și plecase. Karin alergă după el.

—„Ingmar! Ingmar!"

Ingmar însă mergea înainte fără măcar să întoarcă capul. Karin îl ajunse din urmă, îl apucă de umeri și se rugă de el:

—„Stai locului, Ingmar, să te pansez".

Ingmar însă se smulse din mâinile ei și fugi mai departe. Mergea ca un orb, sângele îi șiruia de-a lungul hainelor și îi umpluse o gheată. Cu fiecare pas pe care îl făcea, sângele clipocea în gheată, lăsând urme pe pământ. O luă spre pădure. Acolo nu era nimeni să-l ajute. Karin l-a ajuns din urmă.

—„Ascultă Ingmar, eu cu Halfoor suntem foarte necăjiți din cauza celor discutate azi dimineață. Veneam tocmai să-i spun lui Hellgum că, orice s-ar întâmpla, fierăstrăul tot al tău rămâne."

—„Da, acum poți să i-l dai lui Hellgum".

Ingmar mergea, mergea înainte, fără să se oprească.

Karin se ținea după el.

—„Iartă-mă. Am greșit. În prima clipă am crezut că te-ai bătut cu Hellgum".

—„Da, ți-a fost ușor să crezi că fratele tău e un asasin!"

De abia, când auzi numele lui Hellgum revenind mereu în gura lui Ingmar, Karin își dădu seama cât de mult îl urăște Ingmar pe Hellgum. Și în același timp simți, ce mare și frumoasă era fapta lui Ingmar.

—„Toți oamenii vor vorbi despre tine, și te vor lăuda pentru ceea ce ai făcut".

Karin îl auzi pe Ingmar râzând ironic.

—„De ce nu pleci Karin? Știu eu pe cine ai vrea tu să ajuți acum!"

Pasul îi era din ce în ce mai șovăitor și sângele îi curgea mai abundent. Râul ăsta de sânge o impresiona pe Karin.

—„Ingmar, tu nu-ți aparții numai ție, îi aparții și lui Dumnezeu și oamenilor. Și dacă stă în putința mea să-ți înapoiez dorința de viață, spune-mi și fac orice".

Ingmar se opri o cliplă. Se rezemă de un copac. Karin îl auzi râzând.

—„Poate vrei să-l retrimeți pe Hellgum în America?"

Karin privea la gheata plină de sânge a fratelui ei. Ingmar se întoarse cu fața către ea. Pielea de pe tâmple era pământie, obrajii erau galbeni și palizi, nasul i se subțiase, dar buza lui inferioară tremura dârză și disprețuitoare.

—„Eu cred că nu am să pot trăi aici laolaltă cu Hellgum. Și văd că va trebui să-i cedez locul".

—„Nu, dacă mă lași să te îngrijesc, să-ți ajut, atunci îți promit că voi face în așa fel încât Hellgum să plece".

Dumnezeu ne va trimite alt ajutor gândi Karin, dar acum nu pot să fac decât ceea ce îmi cere Ingmar.

*

* *

Ingmar stă bandajat în pat. Rana nu este grea, însă aiurează toată ziua. Retrăiește întâmplările acelei zile. Pe seară când se mai liniștește, Karin îl anunță:

—„E aici cineva care vrea să te vadă și să-ți vorbească".

Ingmar răspunde că e obosit și că nu poate să vorbească cu nimeni.

—„Știu, dar cred că are să-ți facă bine".

În aceeași clipă intră Gertruda. Când se apropie de pat, Ingmar pune mâinile la ochi.

—„Nu vrei să mă vezi, Ingmar?"

Ingmar clătină capul.

—„Aș vrea să-ți spun numai câteva vorbe".

—„Ce vrei să-mi spui? Că te-ai dat de partea hellgumianilor?"

Gertruda îngenunche lângă patul bolnavului și îi luă mâinile de pe ochi.

—„Nu, e altceva, ce nu știi".

Ingmar o privi întrebător. Gertruda, roși toată, se codi dar apoi spuse:

—„Anul trecut, exact din clipa când ai plecat de la noi, am început să te iubesc". Ingmar se roși și el, dar deveni îndată iarăși grav.

—„Mi-a fost dor de tine, Ingmar. Și tu nu ai venit măcar odată la mine. De parcă n-aș mai fi existat vreodată pentru tine. Credeam că m-ai uitat".

Gertruda a început să plângă.

—„Dar, m-a consolat Hellgum, spunându-mi să-mi îndrept cugetul către Dumnezeu. Și astă-seară am auzit că l-ai salvat de la moarte pe acela pe care îl urai, și atunci n-am mai putut. Am simțit că nu mă mai pot despărți de tine".

În aceeași clipă ea se aplecă, îi luă mâna și i-o sărută.

În urechile lui Ingmar răsunau clopotele unei zile de sărbătoare. O liniște de duminică pașnică îl cuprinse și iubirea îi sta pe limbă, dulce ca mierea și se răspândea înviorătoare prin toată ființa lui.

SCRISOAREA LUI HELLGUM

O femeie bătrână urca pe drumul care merge din pădure, către Ingmarsgard. Deși e o zi ca toate celelalte, bătrâna e îmbrăcată în portul de sărbătoare a satului. Părul alb ca zăpada îi cade liniștit pe frunte și chipul îi este luminat de o bucurie. Fără să simtă osteneala, străbate drumul lung ce desparte coliba ei de Ingmarsgard. Astăzi e o zi de sărbătoare pentru ea. Karin și Halfoor au chemat pe toți frații întru credința lui Hellgum ca să le anunțe conținutul unei scrisori primită recent din partea păstorului lor sufletesc. Gândul ei zboară în urmă, la anii petrecuți în singurătatea și pustiul colibei din pădure. Dar într-o zi mersul vieții ei s-a schimbat și inima ei a fost înconjurată de prietenia și înțelegerea atâtor frați care nu osteneau să vină până la coliba ei pe furtună, arșiță, ca și pe zăpadă. Pășind pe poteca ninsă de omătul lui februarie bătrâna se gândește cu durere la toți frații care au dezertat de la datorie imediat după plecarea lui Hellgum. Și își spune:

„Vai celor ce au întârziat ziua bunei-vestiri. În vara viitoare o să vină marea pedeapsă peste noi și o să pierim cu toții fiindcă unii dintre cei ce au jurat, au călcat jurământul. A fost o vreme când el ne era laptele și mierea. El ne învăța răbdarea în nenorocire și bunătatea către cei nenorociți; el ne învăța cum să fim miloși și iertători cu semenii noștri și cum să se poarte cel avut cu cel sărac și cum să facem faptele bune.

Dar acum, în ultimul timp, el ne este numai fiere. În fiecare scrisoare vorbește numai de pedepse și de mari încercări ce se vor abate asupra noastră. Nu ne-am lămurit niciodată ce crede, dar regulat în scrisorile sale pomenește de o mare încercare. Cine știe, poate că satul nostru e supus pieirii și o să fie ars și distrus asemeni Sodomei și Gomorei".

Când bătrâna ajunge la malul Elfului, o întâmpină un grup de hellgumiani: caporalul Fält; Kolaas Gunnar și femeia lui; Brita, fiica marelui Ingmar; Hock Matts Erikson cu fiul său Gabriel și Gunhilda, fata primarului. Toți sunt îmbrăcați în portul de sărbătoare al ținutului. Par cu toții îngrijorați că Halfoor îi cheamă într-o zi de lucru. Cine știe, poate că are să le vestească ceva rău.

Și în timp ce oamenii pășesc pe drumul satului abătuți parcă de o presimțire rea, soarele se ivește mare și strălucitor, de după dealuri. Din zăpadă adie parcă o boare de răcoare proaspătă și înviorătoare, iar dinspre dealurile însorite vine o liniște luminoasă și odihnitoare, care cuprinde împrejurimile.

În sfârșit au ajuns la Ingmarsgard și au intrat în curtea fermei.

Karin și Halfoor ies întru întâmpinarea musafirilor și îi poftesc pe fiecare în camera de primire.

În odaia de primire a Ingmarsgardului atârnă pe perete un tablou care fusese pictat, cu un secol în urmă, de un artist pripășit prin sat. Tabloul reprezenta un oraș mare, împrejmuit de ziduri. Un oraș împestrițat de case sărăcăcioase alături de care străluceau palate bogate. Unele din ele aveau turnuri acoperite cu aramă și câte o cruce în vârf.

Pe străzi se plimbau oameni îmbrăcați în pantaloni scurți, pantofi cu agrafe și în mâini cu bastoane cu capete aurite. Pe poarta orașului ieșea o trăsură plină de doamne cu părul pudrat și cu pălării mari pe cap. Lângă ziduri se înălțau copaci cu coroane bogate, iar prin iarba înaltă și unduitoare, alergau pârâiașe.

Sub tablou sta scris cu litere mari, înflorite: „Aceasta este cetatea sfântă a Domnului, Ierusalim".

Cei mai mulți de la Ingmarsgard nu știau ce reprezintă tabloul și aproape că nici nu-l băgau în seamă. Dar astăzi era împrejmuit cu o coroană de merișor.

—„Așadar încă o scrisoare de la iubitul nostru Hellgum?", întrebă bătrâna Eva Gunar.

—„Da, a venit o scrisoare nouă de la iubitul nostru frate Hellgum", răspunse Halfoor.

—„Și oare crede Hellgum că trebuie să ne așteptăm la întâmplări mari?", interveni Holaas Gunnar.

—„Da, dar acum ne-am dumirit și noi ce credea Hellgum atunci când ne vorbea despre marea încercare", răspunse Halfoor și continuă:

—„Și acum, înainte de a citi scrisoarea, să cântăm psalmul 244".

Hellgumianii cântară în cor:

Ierusalim, tu sfântă
cetate-n aur nestemată,
tu patrie cu inima binecuvântată
cu înviorări de dimineață luminată

Halfoor citi apoi cu glasul liniștit și grav.

„Iubiți frați și surori întru Domnul, pace vouă.

Până acum am crezut că suntem singuri în învățătura și credința noastră, dar, Domnul fie lăudat, pentru că am găsit în Chicago frați ai aceleiași credințe.

Așadar aflați că pe la începutul anului 1880 se găsea aici în Chicago, un bărbat cu numele de Gordon. El și soția lui erau oameni cu frica lui Dumnezeu și erau adânc întristați de toate nevoile și durerile câte sunt pe lumea aceasta. Ei se rugau mereu lui Dumnezeu să-i izbăvească de greutățile acelui trai. Și s-a întâmplat atunci că soția lui Eduard Gordon a făcut o călătorie pe ocean, cu un vapor ce a suferit un mare naufragiu. Când, tocmai se găsea în primejdia de-a se îneca, auzi glasul Domnului coborându-se asupra ei.

El îi spuse că a fost aleasă pentru a aduce oamenilor cuvântul Lui sfânt.

Femeia fu salvată din mijlocul furiei oceanului. Se întoarse acasă și făcu întocmai precum îi ceruse Cel de sus. Și cum există un singur oraș pe lume care este demn a primi cuvântul sfânt al Domnului, Eduard Gordon cu nevasta și treizeci de adepți plecară la Ierusalim să predice învățătura cu care îi hărăzise cerul, chiar de pe dealurile Sionului. Acolo sălășluiră în aceeași casă cu toții. Împărțiră și binele și răul și slujiră deopotrivă unul altuia. Luară copiii săracilor să-i crească și îngrijiră de bolnavi, ajutară bătrânilor neputincioși și făcură strajă creștinească și ajutor cald oricui avea nevoie.

Dar ei nu slujiră în biserici sau în piețe, deoarece își spuneau că singure faptele trebuie să vorbească pentru noi. În Ierusalim, printre emigranți se găsea și o văduvă foarte bogată, cu doi copii, care își lăsase un frate acasă. Și într-o bună zi lumea începu să-i spună acestui frate: „cum poți îngădui ca sora ta și copiii ei să hălăduiască într-o sectă de exaltați și nebuni care trăiesc pe spatele ei și se hrănesc din averea ta?". Astfel, fratele acestei văduve își dădu în judecată sora pentru a o

sili să-și pună la adăpost cel puțin copiii și să-i trimită înapoi în America. Văduva și copii se îmbarcară imediat pentru America și cu ei împreună plecă și Eduard Gordon cu soția sa. Sosirea lor fu anunțată de toate gazetele. Unii îi numeau nebuni, alții excroci. Auzind și grupul nostru despre ei, ne-am hotărât să le scriem, invitându-i să ne viziteze. Ei ne-au povestit despre sfințenia cetății Domnului așezată pe dealuri luminoase. Noi i-am felicitat pentru harul dat de a umbla pe urmele pașilor lui Isus.

Atunci unul dintre noi a ridicat glasul și a spus:

—„Am vrea să vă însoțim și noi la Ierusalim, dacă vă întoarceți".

În aceeași zi am auzit cu toții glasul Domnului spunându-ne că asta este voința lui.

Întrebând pe cei din Ierusalim dacă ne primesc în obștea lor, ei încuviințară. Ne-am hotărât deci să devenim frați și surori. Ei, luară credința noastră și noi o luarăm pe a lor. Și tot timpul harul Domnului pluti asupra noastră și ne simțirăm foarte fericiți.

Dar în toiul fericirii noastre, cineva dintre ai noștri spuse: „Dar frații noștri din Suedia?".

Și le-am spus celor din Ierusalim: „Vedeți, noi mai avem frați întru aceeași credință, în Suedia, care pătimesc întru aflarea drumului adevărat și sfânt ca și noi".

Și cei din Ierusalim ne-au răspuns:

—„Lăsați pe frații voștri din Suedia să vină și ei în Ieruslim. Noi nu avem ogoare și câmpuri mari de arat, dar îi vom duce pe drumurile pe care le-a călcat picioarele lui Isus".

În schimb, noi eram în mare îndoială și le-am spus celor din Ierusalim:

—„Totuși, frații noștri din Suedia nu vor pleca într-o țară străină a cărei limbă nu o cunosc".

Dar aceștia ne-au răspuns:

—„Vor învăța limba din poveștile spuse de pietrele țării sfinte despre înaintașii învățăturii dumnezeiești".

—„Nicicând frații noștri nu vor împărți bunurile și averile lor spre a veni să trăiască asemeni cerșetorilor într-o țară străină", am mai adăugat noi.

—„Noi nu le cerem să-și împartă averile și bunurile, dar le cerem să împartă suferințele mântuitorului nostru Isus Christos".

"Atunci am simțit că inimile noastre se umplu de bucurie și ne-am gândit că puteți veni în Ierusalim. Și acum, după ce ați aflat cele de mai sus, iubiți frați, nu vorbiți nimic unul cu celălalt. Stați și așteptați să auziți glasul Domnului în inimile voastre și faceți ce vă va spune glasul Domnului".

TRUNCHIUL DE COPAC

În aceeași lună, într-una din zile doi oameni tineri stau de vorbă în fața școlii. Unul din ei, cel mai tânăr, a venit cu un trunchiu gros de copac tocmai de sus, din pădure. Calul a oprit în fața casei și o fată tânără îl întâmpină pe cel sosit. Ea nu se mai sătura privind frumusețea copacului și ascultă, bucurată, explicațiile lui: cum l-a ales, cât a stat trunchiul în pădure până s-a uscat, câți metri are. Tânăra fată a văzut multe trunchiuri de copaci, dar acesta i se pare cel mai minunat, fiindcă din el vor ciopli grinzi pentru casa ce și-o vor construi. E primul trunchi.

—„Ai să vezi, Gertruda că o să meargă mai repede decât îți închipui", spune Ingmar.

Sfârșitul lui februarie e friguros și răceala te pătrunde, însă cei doi tineri nu simt nimic. Ei își ridică mai departe cuibul lor drag. În scurt timp casa lor e gata din pivniță până în pod. Când încep să se frământe de unde să-și procure mobila, Gertruda află că Ingmar a arvunit de mult o sofa, iar Ingmar află că Gertruda a făcut între timp diverse lucruri de mână, pe care le-a vândut, cumpărându-și toate cele necesare gospodăriei.

—„La ce te gândești, Ingmar?"

—„Mă gândesc că cel mai frumos dar dintre toate, ești tot tu".

A doua zi era o sâmbătă. Preotul plecase de dimineață la un bolnav și acum la întoarcere se lupta cu nămeții mari de zăpadă. Sania înainta greu. De câteva ori preotul și vizitiul coborâseră să urnească sania din loc. Nu era încă întuneric, dar luna răsărise mare și rotundă, luminând pământul. Curând ajunseră în preajma Ingmarsgardului și zăriră conacul. De aici drumul se îngreună și mai mult. Vizitiul fu de părere să descindă la Ingmasgard și să ceară ajutoare. Dar preotul se codea. Erau cinci ani de când nu schimbase o vorbă cu Karin. Astfel că porniră mai departe. Dar din cauza gropilor, calul se înzăpezi atât de rău încât, alunecând, căzu deodată în genunchi și în curând dispăru cu totul în zăpadă.

Câteva clipe mai târziu preotul deschidea ușa odăii de primire a Ingmarsgardului. Un foc mare ardea în cămin. Deoparte și de alta a pereților erau așezați pe lavițe bărbați și femei. Femeile învârteau fusul de in, iar bărbații își făceau de lucru ascuțind sapele și topoarele. Când preotul intră și istorisi, nenorocirea întâmplată, alergară cu toții să ajute vizitiului pentru a scoate calul și sania de sub nămeți. Halfoor îi ajută preotului să dezbrace blana și o puse la uscat. Karin pregătea cafelele.

Curând vizitiul anunță că sania e reparată și drumul se poate continua. Dar Karin și Halfoor insistară ca preotul să rămână la cină. Îl serviră în tacâmurile de zile mari, pe care le scoteau numai la nunți sau la înmormântări. La plecare fu însoțit de Halfoor și de două slugi care făcură pârtii până la biserică.

Preotul, ajuns cu bine acasă, sta mulțumit pe treptele locuinței, gândindu-se cât de bine este să regăsești prieteni vechi și dragi. La despărțire, Halfoor îi strânse mâna cu căldură și rămas locului căuta ceva prin buzunare. Găsi o hârtie mototolită și întinse preotului, o scrisoare, rugându-l s-o cinstească în biserică după slujbă. Când preotul ajunse în cameră, aprinse lampa și citi:

„Din cauza plecării proprietarului, la Ierusalim, se scoate la mezat Ingmarsgardul"...

Preotul nu citi mai departe.

„Așadar, au ajuns acolo, unde prevedeam".

HOK MATTS ERIKSSON

E o zi frumoasă de primăvară. Un țăran și fiul său urcau drumul către fierăstrău. Trec prin câmpiile verzi, unde trifoiul o să-și răspândească în curând culoarea și parfumul. Trec pe lângă grădini unde se sapă și se seamănă. Oamenii pe care îi întâlnesc au încălțămintea îngălbenită de lutul moale și sunt cu mâinile murdărite cu pământul în care au pus cartofi și varză. Țăranul se interesează ce

soi de cartofi se plantează, iar atunci când întâlnește câte o viței sau o capră stă și socotește, cam câți ani să aibă. Fiul încearcă să-i abată gândurile de la cele pământești.

-„Gândesc că în curând ne vom plimba prin văile Saronului și câmpiile Iudeei".

Tatăl râde și o clipă figura i se luminează toată.

—„O să fie frumos când vom păși pe urmele sfinte ale iubitului nostru Domn Isus Hristos".

Dar în clipa următoare ochiul lui e distrat de două căruțe care înaintează pe drumul mare.

—„Cine să fie oare acela care aduce varul? Am auzit oameni spunând că varul îngrașă pământul. Trebuie să ținem și noi seama de asta la toamnă, Gabriel".

—„În toamnă, tată?", spune băiatul dojenitor.

—„Da, fiule în toamnă. În toamnă vom fi deja în colibele lui Iacob și vom lucra în viile Domnului".

—„Da, așa e! amin, amin".

Hoinăresc în voie amândoi, mergând tăcuți unul lângă celălalt. Apa gâlgâie printre luminișuri, drumul urcă proaspăt după ploaie și oriunde îți arunci privirea oamenii se apleacă la munca câmpului. Bătrânul merge sus, la biroul de vânzări să semneze contractul de vânzare al bunurilor sale. Tot avutul agonisit în treizeci și unul de ani, evaluat și inventariat e trecut în contractul ce-l așteaptă la birou. Când funcționarul îi înmânează hârtia și el citește acolo că atâtea hectare de pădure, de ogor, de pășune sunt preluate de biroul de vânzări, i se face rău. Stă țeapăn și nu pricepe. Îi vine greu să se despartă de ele.

Fiul său din spate, văzându-i ezitarea, îl îmboldește:

—„Sau eu, sau averea... oricum faci, eu tot plec".

Țăranul stă de vorbă cu vitele, cu ogoarele, cu pășunile sale și uită complet de fiul său. Când îi întinde hârtia, funcționarul își dă seama că bătrânul e departe, îngândurat. Așteaptă o clipă și apoi îl invită să iscălească. Trezit la realitate și văzând insistențele funcționarului, țăranul ia condeiul în mână, trece la birou și își scrie primul nume: Hock. Îl scrie și pe al doilea: Matts. Dar când e să-și pună numele cel mare pe hârtie, se întrerupe, rămâne o clipă locului și apoi zice:

—„Domnul director să mă ierte. Aveam de gând să mă despart de avuția mea agonisită cu greu și cu trudă. Dar m-am răzgândit. Așa că"...

VÂNZAREA

Vânzarea publică a moșiei Ingmarsgard a avut loc la mijlocul lui mai. Bărbații au lepădat scurtele îmblănite și și-au pus hainele de vară. Femeile au îmbrăcat costumul alb cu mânecile mari, largi și bufante. Soția învățătorului se pregătește să meargă la vânzare. Gertruda nu vrea s-o însoțească, iar Storm e ocupat la școală. Când să plece, mama Stina deschide ușa și îi spune la revedere bărbatului ei. Storm tocmai le povestește copiilor despre distrugerea marii cetăți Ninive și, în timp ce povestește, figura lui are o expresie atât de amară încât școlarii se înfioară de frică.

Când s-a făcut cunoscută vânzarea Ingmarsgardului, Ingmar și-a împrumutat bani și a încercat să-l cumpere el. Dar concurenta lui, „Societatea pe acțiuni din Bergsana" a oferit de trei ori pe atât. Ingmar ar fi putut împrumuta și restul de bani ce-i trebuiau, dar nu vroia să se îndatoreze prea mult. Partea proastă era că societatea nu-i lăsa lui fierestrăul de apă, așa că riscă să rămână muritor de foame.

Vânzarea propriu zisă încă n-a început, dar curtea e plină de oameni. Unii inspectează grajdurile, alții hambarele. Alții cască gura la sculele orânduite în ogradă. Vremea e atât de frumoasă încât tot ce este de vânzare a fost expus în curte. Slugile cară mereu lavițe și cufere vechi de sute de ani, împodobite cu flori de fier și lacăte grele. Vase vechi de aramă și argint, scule fin șlefuite trec prin mâinile gospodarilor din sat. Le cântăresc o clipă în mâini și le pun apoi, dând din cap, la loc.

Sosesc curând reprezentanții „Societății pe acțiuni din Bergsan" și încă un concurent al lui Ingmar: bogătașul Sven Persson. Ingmar se află și el undeva prin curte, rezemat de un zid. Trec mulți și salută, dar el nu-i vede. Stă cu ochii închiși, alb ca varul. Se vede că luptă cu o mare durere. Vânzarea începe. Fiecare lovitură de ciocan căzută pe masa de licitație, îl izbește parcă pe el în cap. Deodată se face o mare tăcere.

Karin coboară scările și pășește în curte. E obosită. În obraji îi ard pete roșii, merge încovoiată. Vine înspre bătrâna Stina și se oprește, tristă, lângă ea.

—„Trebuie să-ți fie tare greu, Karin, să te desparți de lucruri atât de dragi!", îi spune mama Stina.

—„Da, trebuie să-i jertfești Domnului tocmai ceea ce iubești mai mult".

—„Ai văzut cine stă acolo, Karin?" și i-l arătă pe Ingmar.

Karin se cutremură. Nu se poate uita într-acolo.

—„Domnul Dumnezeul nostru o să găsească o cale de ieșire din acest impas"...

Când vine rândul obiectelor de argint, Ingmar face o mișcare de a opri vânzarea, dar se stăpânește.

Câteva minute după aceea, un țăran bătrân se aproprie cu întâiul obiect de argint cumpărat, o cană de argint, și o depune la picioarele lui Ingmar, spunând:

—„Păstrează această amintire din ceea ce ar fi trebuit să-ți aparțină ție în întregime".

În aceeași clipă se aproprie de Ingmar un alt bătrân care îi șoptește:

—„Aud că, dacă vrei, îți stă în putință să preiei tu ferma. Asta ar fi singura scăpare pentru noi, cei care am slujit atâția ani aici și care rămânem pe drumuri dacă vine alt stăpân".

Curând se pune în vânzare și ferma.

Ingmar s-a hotărât. Se duce la Sven Persson, îi șoptește ceva la ureche și Ingmarsgardul este cumpărat de Sven Persson.

Karin se apropie de Ingmar și îi întinde mâna.

—„Vreau să-ți urez noroc, Ingmar. Ne-am purtat aspru unul față de celălalt în această chestiune. Dar, dacă Dumnezeu nu m-a învrednicit să te văd de partea noastră, îi mulțumesc că cel puțin mi-a hărăzit să știu că tu vei fi acela care va stăpâni de acum înainte moșia asta".

Ingmar nu răspunde. Mâna lui rămâne inertă în mâna Karinei. Iar când o lasă să cadă, Ingmar era la fel de trist cum a fost toată ziua.

Acei care au luat parte la licitație, vin să-l felicite.

—„Noroc bun, Ingmar la Ingmarsgard".

O fâșie de bucurie trece pe fața întunecată a lui Ingmar.

Vestea se răspândește îndată în toată curtea. Și lumea este așa de emoționată că multora le vin lacrimile în ochi. Toți se grăbesc să-l felicite pe Ingmar.

Când ridică privirea, Ingmar o zărește pe maica Stina. Ea îl privește cu durere, e palidă și pare așa de sărăcuță. Se întoarce și o i-a spre casă. Ingmar o strigă, o oprește și îi spune cu glasul răgușit, cu chipul împietrit de amărăciune:

—„Du-te acasă la Gertruda și spune-i că am părăsit-o și că m-am vândut ca să-mi răscumpăr moșia. Roag-o să nu se mai gândească la un om atât de sărman ca mine".

GERTRUDA

Când Gertruda află de hotărârea lui Ingmar, își puse în gând să nu-l mai vadă niciodată. Dar cum nu putea să se încuie în casă, îi fu imposibil să-și înfăptuiască gândul. O fată săracă, așa cum era ea, trebuia să lucreze în grădină, era nevoită de câteva ori pe zi să târguiască de-ale gurii la băcănie; trebuia să se ducă să mulgă vaca în staulul comun al satului, astfel că îl întâlnea mereu. De câte ori ieșea în stradă își trăgea broboada peste ochi. Totuși, parcă era un făcut. El era peste tot locul.

În cele din urmă, își zise că nu trebuia să mai iasă din casă.

*
* *

În dimineața frumoasă de iunie, când Berger Sven Persson sărbătorea nunta fiicei sale Barbro cu Ingmar Ingmarsson, veni în zorii zilei o fată care ceru să-i vorbească mirelui. Era înaltă și zveltă, iar broboada ce-i împrejmuia capul nu lăsa să i se vadă decât un oval moale și o pereche de buze roșii. La braț purta un coșuleț cu lucruri de mână. Când servitoarea spuse stăpânei despre musafirul care așteaptă, aceasta răspunse că Ingmar e pe cale de a merge la biserică și nu are timp să vorbească cu nimeni.

Străina plecă. Dar când alaiul se întoarse de la biserică, reveni și ceru din nou să vorbească cu Ingmar. De data aceasta transmise dorința printr-un servitor.

Stăpânul răspunse:

—„Du-te și spune-i femeii că Ingmar tocmai se așează la masă și că nu are timp să stea de vorbă".

Străina suspină și se depărtă spre a reveni seara. De data aceasta, rugă pe un copil ce se juca prin curte să intre în casă și să-l anunțe pe Ingmar. Copilul fugi îndată în casă și anunță mireasa.

—„Du-te și spune străinei că Ingmar Ingmarsson dansează cu mireasa lui". Dar gândindu-se că nu e frumos să minți în ziua nunții, rechemă copilul, și îi spuse lui Ingmar că e cineva care dorește să-i vorbească.

Ingmar ieși afară și o găsi pe Gertruda la gard, așteptând. Când îl văzu venind o luă înainte și Ingmar merse după ea. Merseră o bucată de drum, tăcuți amândoi, până se depărtară de locul nunții. Ingmar părea îmbătrânit. În obraji îi apăruseră dungi adânci. Acum când era bogat, părea mai umilit și mai sărac ca altădată. Se căise o vreme de schimbul făcut. Dar după aceea se mângâiase gândindu-se că ei, Ingmarii, au fost sortiți să trăiască numai pe moșia lor și să îmbătrânească umblând la coarnele plugului pe ogorul lăsat din moși - strămoși.

Gertruda se așeză pe o piatră și puse coșulețul alături. Își trase broboada și mai mult pe obraji.

—„Așează-te", și îi arătă lui Ingmar altă piatră.

„Am ceva de vorbit cu tine".

Ingmar se așeză, bucuros că lucrurile merg mult mai ușor decât și-ar fi închipuit.

—„N-aș fi venit să te stânjenesc în noaptea nunții tale dacă nu aș fi fost silită s-o fac. Eu plec acum ca să nu mă mai întorc. Aș fi vrut să plec de-acum o săptămână, dar s-a întâmplat ceva care m-a reținut și m-a obligat să-ți vorbesc. Ingmar, tu știi bine, că acum cinci ani, aveam intenția de a trece de partea hellgumianilor. Pe atunci dăruisem lui Hristos inima mea, dar i-am luat-o înapoi ca să ți-o dăruiesc ție. Am fost desigur nedreaptă și de aceea au venit toate astea peste mine. Așa cum altădată l-am părăsit eu pe Isus, tot așa m-a părăsit pe mine astăzi cel pe care îl iubesc".

—„Nu trebuie să gândești astfel, Gertruda!

Dumnezeu nu a făcut asta ca o pedeapsă".

—„Nu, nu este o pedeapsă, ci a vrut să-mi arate cât de mult am atunci, când n-am urmat prima alegere".

—„Eu nu pot pricepe cum te lasă părinții tăi să pleci".

—„Dar ei nici nu știu că vreau să plec.

„Ei cred că umblu acum să-mi vând lucrurile de mână și n-au să afle decât atunci când voi fi la Göttenborg, în drum spre Ierusalim. Știu că sunt nedreaptă cu părinții, dar mă simt chemată să-l urmez pe Isus. El m-a scos din amărăciune și chin. Da, e o mare nedreptate și o durere pe care o fac tatei și mamei. Tata e acum așa de bătrân că în curând o să părăsească școala. Și atunci o să câștige și mai puțin ca înainte. Dacă aș fi rămas acasă, le-aș fi fost de mare ajutor".

Gertruda se opri și respiră adânc de parcă s-ar fi codit să-i vorbească deschis lui Ingmar. El își dădu repede seama despre ce este vorba și îi spuse:

—„Nu trebuie să mă rogi. Gertruda. e o mare cinste pentru mine care am greșit părăsindu-te, că îmi acorzi încredere. Crede-mă că am să mă port cu părinții tăi mai bine decât m-am purtat cu tine".

Glasul lui tremura.

—„Știam că nu ai să mă refuzi, Ingmar. Și acum am să-ți mai spun ceva".

Cu glasul cald și plin pe voioșie spuse tare:

—„Am un mare dar pentru tine". Și continuă apoi. „Acum vreo săptămână plecasem de acasă cu intenția de a merge la Göttenborg ca să-i aștept acolo pe hellgumianii care trec spre Ierusalim. În prima noapte am rămas la fierăstrăul din Bergsana, la văduva unui fierar, Maria Bonving. Reține-i numele, Ingmar. Dacă o fi cândva la nevoie, s-o ajuți".

Ce frumoasă e Gertruda, se gândea Ingmar în timp ce ea vorbea. Greu o să mă obișnuiesc cu gândul că n-am s-o mai văd. Dacă am fost nedrept, iartă-mă Doamne, fiindcă am preferat în locul ei pământul unui conac bătrânesc. Vor putea oare ogoarele și pădurile să-mi dea ceea ce pierd prin îndepărtarea acestei ființe omenești? Să râdă când voi fi eu bucuros, să mă mângâie când voi fi necăjit... Nu, nu există nimic pe lume care să țină locul unei ființe omenești pe care ai iubit-o..."

—„Maria Bonving", continuă Gertruda, „are o odaie mică lângă bucătărie și mi-a făcut acolo loc să dorm.

„Ai să vezi că ai să dormi bine la noapte", mi-a spus ea, „fiindcă ai să te odihnești în patul cumpărat la mezatul de la Ingmarsgard".

—„De cum am pus capul pe pernă am simțit că mă supără ceva tare. Eram însă atât de obosită că am adormit. În mijlocul nopții m-am deșteptat să-mi îndrept perna și să mă eliberez de un nod care mă supăra. Atunci am observat că fața de pernă fusese tăiată și apoi cusută la loc. Înăuntru era ceva tare. Am căutat să scot ghemotocul afară și am reușit. Era un pachețel legat cu o panglică și sigilată. M-am uitat mai bine și am văzut pe mărgini un nume. Atunci m-am hotărât să nu arăt nimănui pachețelul și să ți-l aduc ție. Iată-l, îți aparține".

Scoase din coșuleț un pachet și îl întinse lui Ingmar așteptând nerăbdătoare să-i vadă bucuria. Ingmar luă distrat pachetul. În creierul lui se frământaseră atâtea gânduri...

—„Ingmar, îi spus Gertruda cu un glas care îl aduse la realitate, cred că Elias, când a fost bolnav a zăcut pe această pernă".

Luă pachețelul din mâna lui Ingmar și îl desfăcu. Ingmar auzi un fâșâit ca de bancnote noi. Văzu că Gertruda numără hârtii de câte o mie. I le ținea dinaintea ochilor. „Uite aici e toată averea ta. Înțelegi? Elias a ascuns-o în pernă".

Ingmar auzea vorbele Gertrudei, vedea și bancnotele, dar i se părea că nu vede și nu aude nimic. Gertruda îi înmână banii, dar Ingmar nu avu putere să-i țină și căzură jos. Gertruda îi ridică și îi vârî în buzunar. Ingmar sta aici și simțea că șovăie ca un om beat.

—„Doamne, ah Doamne!"

Ah, cum ar fi dorit să-i poată cere socoteală lui Dumnezeu.

De ce nu a scos la iveală mai devreme banii ăștia?

Veneau acum când nu mai avea nevoie de ei.

Puse amândouă mâinile pe umerii Gertrudei.

—„De ce nu ai venit cu banii, imediat cum i-ai găsit?"

—„Nu. Am vrut să aștept până în ziua nunții".

—„Dacă veneai, puteam răscumpăra moșia de la Sven Persson și m-aș fi însurat cu tine".

—„Da, o știu. Dar ar fi fost prea târziu, tot așa cum e acum prea târziu și cum va fi totdeauna..."

PLECAREA

Într-o dimineață frumoasă de iulie un convoi lung de căruțe și camioane ieși pe poarta Ingmarsgardului, îndreptându-se spre gară. Erau cei ce plecau la Ierusalim.

La toate casele și la toate ferestrele se iviră bărbați, femei și copii să-i vadă trecând. Când șirul de căruțe și camioane ajunse în fața cimitirului din sat, îl întâmpinară un grup numeros de țărani. Erau rude și prieteni, vecini și cunoscuți. Fiecare se grăbea să ureze drum bun celor care părăseau satul. Unii dintre ei se luară după convoi și îl conduseră până departe, afară din sat. Acolo se opriră fluturând mâinile celor ce se depărtau în trapul cailor și hurducătura camioanelor. Convoiul ajunse pe nesimțite la ogoarele și livezile din preajma satului. Nu se vedea țipenie de om pe tot întinsul câmpurilor. Cu toții rămaseră în sat ca să-și ia rămas bun de la cei care plecau.

Convoiul ajunse curând la marginea râului Elf. Peste Elf trecea un pod vechi, mâncat de ploi și de inundații. Când darlecarlienii ajunseră pe pod, inima lor se strânse de o mare tristețe. Opriră. De aici, de pe

scândurile acestea se vedea satul întreg, cu biserica lor dragă, cu școala și cu căsuțele îngrijite. Acolo pe pod, darlecarlienii îmbrățișară cu ochii încă odată ogoarele, câmpurile, livezile și luncile dimprejurul satului. Ochii lor se umplură pentru ultima dată de frumusețea care se desfășura din marginea satului până departe în zări. Toate acestea le-au aparținut și acum se despart de ele. Toate acestea au fost ale lor și acum nu le vor mai vedea niciodată. Și stând așa pe pod începură cântecul religios:

„Ne vom revedea cândva, ne vom revedea cândva în paradis".

Pe pod nu era nimeni care să-i asculte. Cântară cu ei dealurile albastre ale patriei, apele verzi ale Elfului, ramurile pomilor foșnitori. Niciodată nu le vor mai revedea. Din piepturile lor sugrumate de plâns răsună cântecul de despărțire, cântecul de adio:

„Tu sat frumos al patriei dragi, cu căsuțele roșii și prietenoase, cu mestecenii zvelți, cu câmpurile mănoase și luncile verzi, cu pășuni și dumbrăvi, cu văile tale prin care aleargă argintul Elfului, ascultă-ne: Ne vom ruga Domnului să ne mai revedem odată, să ne mai revedem odată în paradis".

Selma

LAGERLÖF

IERUSALIM

În Țara Sfântă

PURTĂTORUL DE CRUCE

Pe vremea locuirii în Ierusalim a grupului gordoniștilor, umblau prin cetatea sfântă așa numiți purtători de cruci: un om purta în spate o cruce grea de lemn. Nu vorbea cu nimeni și nimeni nu-i vorbea. Nu știa nimeni dacă e vreun biet nebun care își închipuie că e Isus sau dacă e vreun călugăr ce și-a impus de bună voie această penitență.

Purtătorul de cruce își avea sălașul în afara orașului, într-o grotă de pe Muntele Măslinilor: acolo își petrecea noaptea. În zorii zilei, când soarele răsărea, se suia pe locul cel mai înalt al muntelui și cuprindea cu privirea toată priveliștea Ierusalimului: turnurile strălucitoare de aramă, casele înghesuite și joase, ulițele întortochiate și înguste. Sta acolo sus așteptând ceva nou și nevăzut, ceva mare, întâmplat peste noapte. Dar dându-și seama că toate sunt așa cum le lăsase cu o zi înainte, ofta, își ridica crucea în spate și o pornea din nou la drum. Își târa povara de-a lungul viilor pe rod și a dumbrăvilor sfinte de măslini, până ajungea la zidurile ce împrejumuiesc grădina Getsimani. Acolo se oprea în fața unei porți joase, depunea crucea și aștepta. Din când în când, se apleca să se uite pe gaura cheii, în grădină. Cum zărea silueta vreunui călugăr franciscan, chipul i se lumina de o mare bucurie. Dar o clipă după aceea, clătina trist capul, văzând că cel pe care îl aștepta, nu vine. Își lua crucea în spate și o pornea din nou la drum. Cobora versantele dealurilor până jos în valea Iosafat târându-și picioarele prin petrișul ascuțit al șoselei și printre ruinele vechiului Ierusalim. Intra în oraș prin poarta Sionului înviorat de o nouă nădejde și o nouă așteptare. Se oprea în fața clădirii străvechi și cenușii unde se spune că odihnește regele David și unde ar fi avut loc, pe vremuri, Cina cea de Taină. Aici bătrânul își lăsa crucea afară și intra în clădirea veche. Când portarul mahomedan, care nu-i putea suferi îndeobște pe creștini, îl vedea, se apleca și îi săruta mâna. De câte ori se întâmpla scena asta, bătrânul rămânea locului aiurit și nerăbdător, ochii lui cerșeau halucinații și tot trupul i se încorda într-o așteptare supremă. Dar își retrăgea îndată mâna, o ștergea de mantia lungă ce-l învesmânta și o lua din nou la drum, amestecându-se cu oamenii ce

viermuiau prin ulițele părții nordice a orașului, pe acolo pe unde își purtase Isus pașii și crucea. Cât timp rătăcea printre oameni, li se uita la toți în obraz, întrebător, nerăbdător, mereu dezamăgit. Sacagii bătrâni și blajini care îl zăreau, copleșit sub povara crucii, îi umezeau buzele cu o cană de apă, iar zarzavagii îi întindeau câte un pumn de fasole sau fructe. Într-o dimineață caldă și frumoasă de august, bătrânul ieșise pe poarta Damasc și pribegea pe câmpurile singuratice care înconjurau colonia Gordon. Cum se târa obosit pe acolo, văzu un șir lung de căruțe și camioane care veneau dinspre gară și se îndreptau către colonie. Când oamenii din căruță trecură prin fața bătrânului, el făcea ceea ce obișnuia ori de câte ori vedea coloniști proaspeți veniți la Ierusalim. Se rezema de cruce și ridica mâinile către cer cu fața luminată, într-o atitudine de mulțumire și extaz. Când cei care treceau îl văzură, se înfiorară, dar nu de bucurie. Nu se așteptau ca asta să fie prima imagine ce li se ofera în țara sfântă. Cuprinși de milă, unii doreau să coboare și să-i ajute bătrânului, dar coloniștii mai vechi îi lămuriră că e un biet nebun care se crede Isus și e convins că trebuie să poarte crucea până va găsi un altul care să o poarte în locul lui mai departe. A doua zi bătrânul nu se mai zări nicăieri. Nu se știa ce petrecuse. Poate murise sau poate se întorsese în țara lui.

Ceea ce se știa precis era că nu își mai târa povara grea a crucii. În dimineața ce urmă sosirii țăranilor din Dalarne, gordoniștii găsiră crucea greoaie pe pragul casei noilor veniți.

*
* *

Printre cei sosiți în Ierusalim se găsea și fierarul Birger Larsson. Tot timpul călătoriei a fost într-o dispoziție minunată. Nimănui nu-i păruse drumul așa de ușor ca lui. Nimeni nu s-a despărțit așa de ușor de patrie ca el. Dar în clipa când au descins la Iaffa, Birger se îmbolnăvi. Stând mai multe ceasuri în arșița soarelui, se simți dintr-o dată rău. Când intră în vagonul supraîncălzit i se făcu și mai rău. Iar când ajunseră în Ierusalim era aproape pierdut. Mai mulți americani de origină suedeză îi așteptau în gară. Era în amurg și soarele sta jos de tot, mare și roșu, aruncând raze puternice peste întregul cer. Pământul strălucea în culori roșii și aurii. Dar lui Birger care stătea culcat i se părea că lumina cea mare nu vine din soare, ci din orașul care se vedea acolo, sus. Birger zâmbi văzând un soare dublu; unul în cer și altul pe pământ: Cetatea Domnului, Ierusalim. O clipă avu senzația că bucuria îi va reda sănătatea. Dar febra reveni îndată și nu scăzu până la casa coloniștilor. Birger nu văzu nici primirea caldă ce li se făcu consătenilor săi, nici pe doamna Gordon care le ură bun venit și nu văzu nici treptele frumoase de marmură ale casei. Nu văzu nici camera mare și luminoasă în care fu instalat el și familia sa. Două zile în șir se chinui.

Îl frământa mai ales gândul de a muri înainte să fi văzut cetatea miraculoasă a Ierusalimului. Înduioșați de chinurile lui, Lyung Bjorn și Tims Halfoor se îndurară și îl luară pe seară, cu o targă bine împăturită, și îl duseră în Ierusalim. Când ajunseră lângă poarta Damasc, se opriră. Birger nu spunea o vorbă. Sta acolo și făcea cu mâna umbră ochilor ca să vadă mai bine. Nu văzu însă decât ziduri verzi din pietre vechi și lut. Marea și renumita poartă, cu intrarea ei joasă și meschină i se păru cu totul neînsemnată.

Cum sta acolo slab și neputincios, a crezut că l-au înșelat și că nu l-au adus în adevăratul Ierusalim. Cu câteva zile înainte văzuse alt Ierusalim, unul care era atât de strălucitor ca soarele însuși. Îl duseră și mai departe. Privi mirat în jur la casele urâte, la cerșetorii murdari, la ulițele pline de coji și hârtii. Îl duceau acum printr-o străduță îngustă și întunecoasă.

—„Iată ăsta e drumul calvarului lui Isus.

Pe aici a mers Isus cu crucea în spate".

Birger sta mut și galben. Sângele nu-i mai curgea prin vine. Era rece ca gheața. Oriunde îl duceau, vedea numai ziduri dărăpănate, încă o poartă și încă una.

—„Aici a fost palatul lui Pillat"... „Aici în fața acestei case l-au arătat mulțimii cu cuvintele: iată omul..."

Birger Larsson îi făcu semn cu mâna lui Halfoor.

—„Răspunde-mi sincer, Halfoor, crezi tu oare cu adevărat că ceea ce îmi arăți e Ierusalimul?

—„Da, desigur că da, adevăratul Ierusalim".

—„Sunt bolnav și poate am să mor curând, și de aceea n-ar trebui să mă minți".

—„Da nu se gândește nimeni să te mintă!"

Adus acasă, Birger mai trăi două zile și muri. Dar până a murit, aiura despre adevăratul Ierusalim.

CETATEA SFÂNTĂ A DOMNULUI: IERUSALIM

Din ziua când frații suedezi sosiseră în orașul sfânt, toți tovarășii coloniei Gordon simțiră o schimbare în felul cum se purta lumea cu ei. La început au fost numai lucruri mărunte. Predicatorul englez a omis să-i salute, sau evlavioasele surori ale Sionului de la mânăstirea Arcului „Ecce Homo", treceau pe celălalt trotuar, când îi zăreau, de parcă se temeau să nu li se întâmple ceva rău. Nici unul dintre coloniști nu puse însă la inimă fleacurile astea. Ceva mai serios li se întâmplă femeilor care se duceau să târguiască în unul din marile magazine aflat dincolo de poarta Iaffa. Vânzătorii greci de acolo le-au vorbit într-o limbă pe care din fericire ele n-o înțelegeau și cu un ton răstit, care numai a bine nu suna, urcându-le tot sângele în obraji. Coloniștii se linișteau la gândul că e numai o întâmplare. Deși, ar fi posibil să se fi răspândit acolo sus, în oraș, calomnii despre noi. Bătrânii gordoniști își aminteau să mai fi auzit zvonuri rele despre ei. Dar se gândeau că, până la urmă este imposibil ca adevărul să nu iasă la iveală.

Într-una din zile se întâmplă ca femeia din Bethleem care le aducea fructe și legume, să nu se mai arate. O căutară și o găsiră, dar ea le declară fățiș că nu vrea să le mai vândă nimic. Acum aveau un semn precis. Își dăduseră seama că nu se bucurau de o reputație destul de bună. Foarte aproape de Ierusalim se întindea o colonie germană de sectanți, o colonie înfloritoare și gospodărească. Unul din nemți veni într-o zi la doamna Gordon și îi spuse foarte sincer că se aud lucruri urâte despre grupul hellgumianilor. „Cică duc o viață trândavă care nu cunoaște curățenia și evlavia și că, în general, nu merge cum ar trebui să meargă. Mai mult, se spune că se întâmplă și lucruri rușinoase. Coloniștii însă erau liniștiți. Își ziceau că nu pot intra din casă în casă spre a dovedi netemeinicia minciunilor ce se colportau. Se mângâiau cu gândul că erau solidari și fericiți.

„Săracii și bolnavii din Ierusalim încă n-au început să ne ocolească, nici nu ne bârfesc inutil. Numai proștii cred că ne-am lăsat

casa și țara ca să venim aici să ne destrăbălăm". Dar către luna octombrie, Gunhilda primi o scrisoare din partea părintelui ei în care îi anunță moartea mamei. Îi povestea cum murise bătrâna. Nu-i făcea învinuiri. Scria numai de boală și de înmormântare. Însă după ce semnă, îl apucase probabil furia până atunci reținută, căci bătrânul dădu drumul la tot ce îi era pe suflet. Și îi spunea, nici mai mult nici mai puțin, că mama ei a murit din pricina purtării urâte ce se auzea că o avea fiică-sa în Palestina. Bătrâna murise de rușine că fiică-sa duce o viață nemernică în mijlocul unei societăți stricate. Gunhilda băgă scrisoarea în buzunar și nu o arătă nimănui. Știa că părintele ei nu minte.

Gertruda și Gunhilda locuiau în aceeași cameră.

Erau foarte bune prietene, dar Gunhilda nu îndrăzni să arate Gertrudei scrisoarea tatălui ei. A doua zi, sfâșiată de chinuri, ieși și se duse în oraș. Fusese o zi excepțional de caldă. Când Gunhilda se întoarse din orașul ocrotit de ziduri străvechi și ulicioare înguste, traversă câmpia și soarele o izbi în cap. Își luă broboada de pe umeri și-și acoperi capul, grăbind pasul cât putu. Mergând, avea senzația că soarele aruncă în ea cu săgeți de foc. Căldura nu venea numai din soare, ci și din pământul încins. Toate scânteiau de căldură și săgeți mici, luminoase, o înțepau în cap. Geamurile verzi ale unei mânăstiri pe lângă care trecu, fulgerară așa de tare că nici nu se putea uita la ele. Oriunde întorcea privirea era numai foc și pară. În cele din urmă căldura o învinse. Gunhilda mai făcu vreo câțiva pași și se prăbuși. Oamenii coloniei o găsiră câteva ceasuri mai târziu. Zăcea ghemuită și cu o mână strângea la piept o scrisoare parcă spre a arăta că ea o omorâse.

PE ARIPILE AUROREI

În ziua în care o lovise insolația pe Gunhilda, Gertruda era și ea în oraș. Plecase să cumpere câteva panglici și niște nasturi. Îi plăcea să hoinărească în libertate. Gertruda nu văzuse încă prea mult din Ierusalim. Își luase rochii așa de puține cu ea, că a trebuit să stea mai mult în casă ca să-și coasă câte ceva. De câte ori ieșea pe stradă chipul i se lumina și o căldură tinerească o cuprindea. Suporta ușor canicula groaznică. La fiecare pas se gândea că și Isus a pribegit pe aceste meleaguri pe care hoinărea ea azi. Era sigură că privirea lui a odihnit pe turnul ce se zărea în fundul străzii. Căldura și praful l-au chinuit și pe el, cum o chinuia pe ea. Și când se gândea așa, îl simțea atât de aproape încât nici o altă trăire nu o mai copleșea.

Mai mult decât orice o bucurase pe Gertruda, la venirea ei în Palestina, faptul că îl simțea pe Isus foarte aproape de ea. Nu i se părea că el trecuse cu mii de ani în urmă pe aici, ci avea senzația că mai ieri pribegise El cu ceata lui de ucenici prin locurile prin care umbla și ea acum.

Vedea urmele sale pe pământ și auzea zgomotul pașilor săi pe străzile Ierusalimului. Când Gertruda coborî panta ce duce la poarta Iaffa, zări un convoi de țărani ruși. Umblaseră câteva ceasuri în șir să viziteze sate sfinte din preajma Ierusalimului și păreau acum atât de osteniți de soare și mers că nu ar fi fost în stare să mai ajungă până la căminul lor. Gertruda rămase locului să-i privească. Erau toți țărani și Gertruda se străduí să deslușească ocupația fiecăruia, acolo acasă, în satul lui. Părea un sat întreg emigrat deodată cu totul în Palestina. În urma convoiului veneau câțiva care păreau topiți de tot. Cea din urmă era o copilă de vreo șaptesprezece ani. Fata arăta foarte bolnavă și părea că se sufocă în rochia groasă și ghetele greoaie. Mai făcu câțiva pași și apoi se lăsă în marginea drumului. Gertruda sări, luă bolnava de mijloc și o ridică. Tânăra fată o privea cu ochi nemișcați și somnoroși. Pe jumătate în nesimțire, se lăsă ajutată. Dar în aceeași clipă, o femeie mai bătrână se întoarse către ele.

O zări pe Gertruda, o învălui într-o privire pătrunzătoare și chemă bolnava, spunându-i ceva cu glasul aspru. Tânăra fată păru foarte

speriată, se sculă, dădu Gertrudei un brânci și încercă să meargă singură mai departe. Gertruda nu înțelese de ce copila îi refuza ajutorul. Dar când văzu fata fugind de teamă că ar putea fi prinsă, înțelese că tânăra rusoaică e înspăimântată și puse aceasta în sarcina calomniilor ce circulau asupra lor. Când se întoarse la cămin, de cum intră pe poartă, o izbi o tăcere ciudată. Tânărul care îi deschise poarta era și el foarte grav. Când trecu prin grădină simți aceeași liniște fâlfâind peste toate. „Pe aici a trecut moartea", gândi ea înainte însă de a fi spus cineva o vorbă. Curând află că Gunhilda a fost găsită moartă pe stradă. Gertruda știa că în țara sfântă morții erau îngropați repede, totuși o revoltau pregătirile ce se făceau pentru înmormântare. Tims Halfoor și Lyung Bjorn tapetau un sicriu, iar câteva dintre femei se ocupau să coasă rochia moartei. Gertruda se rezemă de corpul rece al Gunhildei și plânse mult lângă prietena ei. Când se mai liniști puțin, contemplă obrazul alb al moartei. Chipul prietenei care zăcea acolo fără simțire păstrase aceeași expresie pe care o avea și în viață atunci când o frământa ceva. Gertruda se depărtă de lângă moartă. Când văzu expresia stanie de pe figura Gunhildei, își aminti de propria ei durere.

Părea că Gunhilda întrebă" „de ce m-a adus Isus în țara asta? De ce trebuia să fi venit aici? Dacă a fost să vin, a fost numai ca să mor?"

Pășind încet pe alee, îl întâlni pe Bo, unul din tovarășii care îi spuse cum Gabriel o găsise pe Gunhilda și o adusese la cămin.

Gertruda mai făcu câțiva pași și dădu peste Gabriel. Îi întinse tăcută mâna.

—„Bo mi-a povestit că tu ai găsit-o".

Gabriel sta ca o stană de piatră fără să spună o vorbă.

Gertruda continuă.

—„Dar cred că Gunhilda se va bucura, știind că tu ai fost acela care ai găsit-o".

—„Crezi că o să se bucure?"

—„Da. Știu că ți-a fost greu, dar cred că o să fie bucuroasă pentru că tu ai fost acela care ai găsit-o".

—„Am luat-o ușor în brațe și am adus-o până aici cu ajutorul câtorva prieteni".

Buzele lui Gabriel tremurară și boabe mari de lacrimi îi inundară fața.

—„Îți mulțumesc, Gertruda".

Glasul îi era acum liniștit și domol, asemeni glasului tatălui său, Hok Matts.

—„Și acum să-ți arăt ce n-aș fi arătat nimănui altuia. Când am găsit-o pe Gunhilda, zăcea cu scrisoarea asta între degete. E o scrisoare din partea tatălui ei. I-am luat-o crezând că sunt cel mai apropiat de ea, deci cel mai îndrepățit să o citesc. Și acum vreau să ți-o arăt și ție".

Gertruda luă scrisoarea și o citi. Apoi îl privi pe Gabriel.

—„Așadar, asta este pricina pentru care a murit".

Gabriel dădu din cap:

—„Cred că asta este cauza".

Gertruda țipă: „Ierusalime, Ierusalime, tu omori pe toți! Cred că Dumnezeu ne-a părăsit".

În aceeași clipă sosi doamna Gordon. Ea trimise pe Gabriel și pe Bo la cimitir.

Gertruda intră în odăița mică unde era depusă Gunhilda. Acolo a stat singură toată seara, cutremurată de viziuni și spaimă. Aștepta să se întâmple lucruri și mai groaznice în ziua aceea, afundându-se în temeri și îndoieli.

„Nu știu de ce ne-a adus Isus", gândi ea; „aducem nenorocire asupra noastră și nenorocim și pe alții".

Apoi își zise că totuși fusese voia Domnului ca ei să plece în Palestina. Dar atunci cum se făcea că El le hărăzise numai necazuri?...

A doua zi, încă înainte de a se lumina bine, Gertruda se îmbrăcă. Noaptea se simțise foarte departe de Hristos, așa de departe că nu își mai putea închipui cum s-ar mai putea reîntoarce la el. Acum, în zori, o năpădise dorul să păsească pe locurile unde știa precis că a umblat Isus. Și aceste locuri erau pe Muntele Măslinilor. Avea credința că dacă se va duce acolo, o să-l simtă iarăși aproape de ea. Când ieși în noapte, simți o mare spaimă. Mereu și mereu o cutremura nenorocirea și nedreptatea ultimei zile. Dar în timp ce urca mai mult muntele simțea cum în ea se face lumină. Mergea cu pașii sprinteni, iar când ajunse sus de tot, acolo de unde sufletul lui Isus se urcase la cer, se opri. Privi cerul de dimineață care se împodobea cu aripi ușoare de nori. În aceeași clipă norii se înroșiră și o lumină parcă se strecura de acolo căzând peste obrazul Gertrudei. Chipul ei se ilumină: „Da, desigur că vine, vine cu siguranță".

Scruta roșeața proaspătă a dimineții de parcă atunci o vedea pentru prima dată. Părea că ar putea vedea până departe în străfundul cerului și simțea cum într-o parte a lui se întrezărea poarta arcuită pe unde trebuia să vină El. Privi cu atenție și într-adevăr, peste o clipă poarta se deschise și soarele păși pe cer. De atunci în fiecare dimineață, ivirea zorilor o găsea sus, pe Muntele Măslinilor. Curând tovarășii din colonie i-au atras atenția că s-ar putea să-i dăuneze dacă s-ar afla despre plimbările ei făcute în fiecare dimineață pe Muntele Măslinilor, putând fi considerată drept nebună. Le promise că n-o să mai meargă, dar a doua zi fiind sigură că în ziua aceea Isus va veni, nu a reușit să se împotrivească gândului și a ieșit întru întâmpinarea stăpânului ei.

BARAM PASCHA

Coloniștii suedezi erau foarte bucuroși că au putut închiria marea și frumoasa casă din fața porții Damasc. Era spațioasă, cu terasele largi și loji răcoroase între stâlpi. Casa aparținuse lui Baram Pascha, care cu puțin timp înainte fusese guvernatorul Ierusalimului. Baram Pascha zidise casa, cu trei ani în urmă, ca să-i facă o surpriză și un dar nevestei sale. Știa că pentru ea nici o bucurie nu va fi mai mare decât aceea de a găsi acest palat gata clădit, unde să se așeze cu familia ei alcătuită din fii, fiice, gineri și nepoți.

Dar când casa fu gata și Baram Pascha își aduse întreaga familie și o instală, îl lovi o mare nenorocire. În prima săptămână în care se mutase, muri una din fiicele sale, în a doua muri altă fiică, iar în a treia săptămână muri soția lui iubită. Copleșit de durere Baram Pascha plecă jurând să nu se mai întoarcă niciodată în palatul său. Casa rămase goală până la venirea gordoniștilor. La rugămintea lor, Baram Pascha acceptă să le închirieze casa spre bucuria coloniștilor.

Toamna, însă, când începură să circule zvonuri rele despre gordoniști, câțiva dintre bunii vecini ai coloniștilor îi pârâră lui Baram Pascha. Îi povestiră multe și neînchipuite năzdrăvănii necurate ce s-ar petrece între zidurile fostului său palat.

*
* *

Era o dimineață minunată de noiembrie. Ierusalimul se deștepa la viața-i de toate zilele. La poarta Damasc, cerșetorii își luaseră de câteva ore postul în primire. O caravană ce poposise de cu seară în fața porții Damasc se trezi și ea odată cu larma cetății. Conducătorii întăreau baloturile de marfă pe spatele cămilelor îngenuchiate, care gemeau sub greutatea poverii. Țăranii cu coșurile încărcate de legume se grăbeau către oraș. Dinspre dealuri veneau ciobani cu turme de oi pentru tăiere și de capre aduse la mulsoare. Cu primul freamăt de dimineață, intră în oraș, călare pe un măgar alb și frumos, un om îmbrăcat în haine alese. Purta un veșmânt de mătase și în cap un turban brodat cu fir de aur

curat. Figura lui părea să fi fost cândva frumoasă, dar acum — zbârcită de bătrânețe — mai păstra doar urmele trăsăturilor distinse de altă dată. Ochii îi lăcrămau, gura era căzută în bărbie, iar barba albă era neglijată și îngălbenită pe alocuri. Toți câți îl întâlneau, rămâneau mirați întrebându-se de ce urca Baram Pascha drumul porții Damasc, pe care nu mai călcase de trei ani.

Când servitorul care îl însoțea îi șopti că oamenii se miră de venirea lui, Baram Pascha răspunse furios:

—„Cum, oamenii mă cred așa de bătrân ca să înghit tot ce mi se face?

Cred ei că am să îngădui unor străini să huzurească într-o viață rușinoasă în casa pe care o pregătisem soției mele?"...

Servitorul căută să-l liniștească, amintindu-i că sectele de creștini se calomniază între ele cu foarte mare ușurință.

—„Mi-au băgat cântăreți din flaut și dănțuitoare în lăcașul în care au murit odraslele mele scumpe. Dar soarele încă nu va fi asfințit astăzi și acești nelegiuiți vor fi zburat din casa mea".

Nu insprăvise încă bine vorba, când întâlniră un cârd de copii de școală, mergând doi câte doi în coloană. Când se apropiară, Baram Pascha observă ce puțin semănau cu alți copii întâlniți până acum. Erau toți spălați și îngrijit îmbrăcați, încălțați cu ghete nescâlciate, cu părul lins și frumos pieptănat.

Baram Pascha opri măgarul și spuse servitorului:

—„Du-te și vezi cine sunt copiii".

Dar servitorul îi răspunse că nu are nevoie să întrebe, fiindcă îi vedea în fiecare zi și știa că sunt copiii gordoniștilor.

—„Ei merg la școala pe care le-au organizat-o ai lor, în oraș, în casa unde au locuit înainte".

Și în timp ce Pascha stătea tăcut locului, mai trecură câțiva copii de școală care aparțineau tot coloniștilor și care, fiind mai mici și mai slabi, erau purtați în cărucioare de către membrii coloniei.

—„Ei stăpâne, oare crezi că acești copii n-au părinți cumsecade?"

Dar Baram Pascha era un om bătrân și ursuz, greu de urnit dintr-o supărare.

—„Am auzit ce spuneau chiar consăteni de ai lor și îți spun că nu va coborî seara peste oraș și acești oameni vor fi părăsit casa mea".

Baram Pascha mai făcuse o bucată de drum când întâlni două femei îmbrăcate în portul europenesc, care mergeau spre oraș ducând în amândouă mâinile câte un coș mare. Ele mergeau liniștite și serioase în veșmintele lor simple și Pascha se întoarse către sluga lui spunându-i să le întrebe, cine sunt.

Dar servitorul răspunse și de data asta:

—„Nu am pentru ce să le întreb, stăpâne. Le cunosc. Sunt femeile gordoniștilor care merg cu leacuri și merinde să ajute bolnavilor".

Când se apropie de casă, Baram Pascha deslușì freamăt de glasuri și strigăte. Se întoarse către sluga lui și îi spuse;

—„Auzi cum lărmuiesc în casa mea dănțuitoarele lor blestemate".

Dar când ajunse la colțul străzii văzu o grămadă de schilozi și bolnavi, ghemuiți în fața porții, cerând ajutor.

Mahmud, servitorul, zise către stăpânul său:

—„Iată dănțuitoarele și cântărețele care chefuiesc în casa ta".

Când intră pe poarta casei, îl întâmpină o femeie înaltă și mândră dându-i bună ziua. Părul ei era alb ca zăpada, deși nu părea să aibă mai mult de patruzeci de ani. Chipul ei arăta distincție și inteligență. Pascha se întoarse către Mahmud și îi spuse:

—„Femeia asta este atât de înțeleaptă că pare soția profetului Kadișa. Ce atribuție îndeplinește ea în casa asta?"

—„E doamna Gordon, aceea care conduce colonia de când a murit bărbatul ei. Asta s-a întâmplat acum vreo șase luni".

Furia bătrânului se înteți și spuse cu voce aspră slugii:

—„Spune-i că am venit să-i gonesc din casa mea".

—„Vrea prea înțeleptul și dreptul Baram Pascha să gonească pe acești creștini înainte de a se fi convins de nelegiurile lor. N-ar fi mai bine, stăpâne, dacă ați spune acestei femei:

„Iată am venit aici să-mi văd casa". Și dacă te convingi că trăiesc cu adevărat așa cum ai fost informat, atunci îi spui femeii: să părăsești casa, fiindcă lăcașul unde au murit ființele mele dragi nu trebuie să servească pentru lucruri necurate".

—„Spune-i că vreau să-mi văd casa".

Când servitorul îi transmise femeii dorința stăpânului său, acesta răspunse:

—„E o bucurie pentru noi să arătăm lui Baram Pascha felul în care am gospodărit și orânduit palatul lui".

Doamna Gordon îi dădu pe doamna Joung care locuia din copilărie în Ierusalim și cunoștea limba arabă, și o rugă să conducă pe venerabilul bătrân peste tot locul, oriunde va dori. Baram Pascha luă brațul lui Mahmud și pretinse să fie dus și să i se arate toată casa. Doamna Joung îl conduse întâi în subsol unde era instalată spălătoria și călcătoria. Alături era brutăria. Doamna Joung îi spuse:

„Ia priviți ce cuptor strașnic au zidit tovarășii noștri și gustați din pâinea minunată ce o coace". Apoi îi duse la tâmplărie. Aici lucra un bătrân tâmplar și doamna Joung îi arătă lui Baram Pascha câteva scaune și mese simple pe care le confecționase în atelierul lor.

Bătrânul spuse pe turcește lui Mahmud:

—„Oamenii ăștia sunt foarte șireți. Au auzit că vin și au făcut toate pregătirile. Mă gândeam să-i găsesc la chef și când colo îi găsesc pe toți la treabă".

Baram Pascha fu dus în bucătărie, de acolo trecu într-o cameră a cărei ușă fu deschisă cu oarecare teamă și sfințenie. Era țesătoria unde

duduiau războaiele și alergau firele de lână. Servitorul lui Baram Pascha ceru să i se arate stăpânului pânzele și stofele lucrate: „ nu prea par să fie stofe pentru dănțuitoare și cântărețe. Dimpotrivă sunt stofe cam aspre".

Baram Pascha tăcu și își continuă drumul. Oriunde intră dădu peste oameni harnici și ocupați cu lucru. Îl duseră în sufrageriile lungi și înguste și nici acolo nu zări nimic suspect. Peste tot domnea ordinea și curățenia. Trecu în odăile de dormit ale celor neînsurați, trecu și prin dormitoarele familiilor. Peste tot îl întâmpinară cerceafuri și paturi proaspete și dușumele curate ca în palmă. Urcă apoi scara de marmură către sala cea mare de adunare. Aceasta fusese pe vremea lui Baram Pascha sala de recepții. Acum era amenajată americănește cu grupuri de scaune comode, cu mese, cărți și publicații de tot soiul, cu un pian și o orgă, cu fotografii pe pereții luminoși. Aici îl întâmpină din nou doamna Gordon.

Bătrânul, care era din ce în ce mai înciudat, spuse slugii sale:

—„Spune-i că ea și cu tovarășii ei să părăsească până în seară casa asta".

Dar Mahmud replică:

—„Stăpâne, una din femeile de aici cunoaște limba noastră, spune-i dorința chiar cu gura ta".

Atunci Baram Pascha ridică ochii și întâlni privirea doamnei Joung care îi zâmbea. Pascha se întoarse către Mahmud și îi spuse:

—„N-am văzut niciodată în viața mea o figură care să exprime o mai mare curățenie și frumusețe. Nu pot să-i spun că ea și tovarășele ei sunt niște păcătoase".

Baram Pascha căzu într-un scaun și își puse mâinile în cap. În aceeași clipă ușa se deschide și un bătrân pelerin intră. Purta o manta uzată și peticită. Pe cap purta un turban murdar.

Fără să-l observe pe Baram Pascha, omul se așeză pe un scaun.

—„Cine e acest bărbat și ce caută aici", întrebă Pascha...

—„Nu-l cunoaștem", răspunse doamna Joung „n-a mai fost niciodată aici. Nu trebuie s-o luați în nume de rău că a intrat. Casa noastră este deschisă oricui caută adăpost".

—„Mahmud, du-te întreabă pe acest pelerin care este un urmaș al profetului, ce caută aici, la acești creștini?"

Mahmud împlini voința stăpânului și se întoarse spunându-i:

—„El mi-a spus că nu are nici o treabă aici. Dar n-a vrut să treacă pe la casa asta fără să intre, fiindcă stă scris: „să nu lași picioarele tale să păcătuiască atunci când treci pe lângă casa dreptății".

Baram Pascha rămase mut câteva clipe. Apoi spuse:

—„Ai auzit bine, Mahmud? Mai întreabă-l încă odată".

Mahmud făcu întocmai și întorcându-se îi repetă stăpânului vorbă cu vorbă cele spuse de pelerin.

—„Atunci să mulțumim Domnului că a îndrumat pașii acestui om încoace. El a fost trimis de Dumnezeu să ne lămurească adevărul".

Un ceas după ce Baram Pascha plecase, servitorul lui se întoarse cu măgarul stăpânului, trimis în dar coloniei de către Baram Pascha cu condiția să ducă în fiecare dimineață copiii la școală.

FLORI DIN PALESTINA

Esfârșitul lui februarie. Ploile iernii au trecut și primăvara iat-o, a sosit. Nu încă întreagă, dar totuși frumoasă. Muguri smochinilor încă n-au început să se umfle, lujerii și frunzele viței de vie încă n-au răsărit pe butuci și în grădinile mari florile de portocali încă nu s-au deschis. În schimb, florile mici ale câmpului au început să se ivească. Oriunde întorci privirea întâlnești flori. Peste plaiuri se întind mulțimi de garofițe și mărgăritar. Și tot așa cum în alte țări oamenii pornesc să culeagă mure, așa în Palestina oamenii ies să culeagă flori. Din toate mânăstirile, din toate casele de misionari, pleacă oamenii la culesul florilor. Evrei săraci, turiști și muncitori sirieni se întâlnesc cu toții în văile înflorite și fiecare poartă în mâini câte un coș pentru flori.

Seara, toată lumea se întoarce încărcată cu anemone, violete, lalele, narcise și orhidee. Afară, pe înălțimile mânăstirilor și spitalelor așteaptă vase mari de piatră, pline cu apă, unde sunt așezate florile primăverii. Prin chilii și odăi așteaptă mâini harnice care pun florile între pagini mari de hârtie, la presat. Și când anemonele s-au presat, sunt frumos așezate în albume cu mențiunea: „Flori din Palestina". Și în curând florile din Sion, florile de pe Hebron, de pe Muntele Măslinilor, de pe Ierihon, pribegesc în lumea largă. Mai departe, mult mai departe ca perlele Indiei și ca mătăsurile din Brussa, călătoresc aceste mici bijuterii ale țării sfinte și se răspândesc în lumea întreagă.

E o dimineață limpede de primăvară. În colonia Gordon e un freamăt și o mișcare neobișnuită. Toți se pregătesc să se ducă la culesul

florilor. Copiii, în așteptarea zilei de sărbătoare când vor alerga fără grije printre flori, se bucură zbenguindu-se de pe acum.

Femeile se trezesc de la ora patru dimineața ca să pregătească mâncarea necesară. Bărbații împachetează pâine cu unt, sticle cu lapte, cu apă sau ceai și carne rece. În sfârșit, poarta se deschide și toată ceata năvălește afară. În față merg copiii. Nimeni nu rămâne acasă. Toate odăile sunt goale.

Bo Ingmar Maansson se simte fericit că poate să meargă alături de Gertruda și când urcă câte o colină, o ajută, luându-i brațul. Gertruda și-a tras broboada peste frunte așa că i se vede numai obrazul fin și delicat. Bo merge zâmbind și pentru că o vedea pe Gertruda era fericit. Era atât de mulțumit încât nu dorea nici să-i vorbească.

Karin fiica cea mai mare a lui Ingmar și surorile ei merg în spatele tinerilor. Cântă un imn de dimineață pe care Bo îl cunoaște de la Ingmarsgard și pe care îl cântau acolo fetele în zorii zilei când se așezau la gherghef. Aproape de Bo pășește caporalul Fält. A adunat toți copiii în jurul lui. Micuții i se agață de haine, de băț și nu-i dau deloc pace. Bo zărește în mijlocul grupului pe Hellgum ținându-și fetița de mâna și mergând alături de femeia lui.

„Ciudat lucru și cu acest Hellgum", gândește Bo. „Hellgum este complet în umbră de când ne-am aliat cu americanii: Tare aș vrea să știu ce gândește el acuma, când nimeni nu se mai îndreaptă către el".

În fruntea convoiului pășește frumoasa doamnă Joung. Alături de ea merge un tânăr englez care s-a alipit coloniei cu câțiva ani în urmă. Bo știa, la fel de bine ca și ceilalți, că acest tânăr o iubește pe doamna Joung și că a trecut de partea lor numai ca să fie aproape de iubita lui. Speră că într-o zi i-o vor da de nevastă. Fata îl iubește și ea mult. Dar gordoniștii nu înțeleg să modifice pravilile lor de dragul unei tinere perechi, așa că cei doi așteaptă. Astăzi merg alături fericiți și bucuroși. N-au ochi pentru nimeni. Și cum pășesc ușor și mlădioși, răzlețiți de ceilalți, parcă ar vrea să zboare de lângă tovarășii de aici și să trăiască de acum înainte viața lor cea adevărată și frumoasă.

După un ceas de drum grupul de oameni ajunge la întâia luncă acoperită de anemone roșii. Fiecare se grăbește să rupă cât mai multe flori, cu râsete și chiote de veselie. Bo merge alături de Gertruda. Privind cu câtă grabă și sârguință se rupeau florile, Bo nu se putea opri să nu râdă cu glas tare. Se întoarce către Gertruda și îi spune:

„Hristos s-a gândit desigur la tot ceea ce vedem noi aici, când a spus: „Dacă nu veți fi asemeni copiilor, nu veți putea intra în împărăția cerurilor".

Și continuă: „Poate ar fi bine ca din când în când să redevenim și noi cei mari, copii. Și când văd acești oameni maturi, obișnuiți altminteri la vremea asta, să hălăduiască sus în codru, ostenindu-se să culeagă flori, încep să cred că suntem pe drumul cel mai bun, pe drumul care duce neapărat la cuvintele lui Isus: de a deveni iar copii".

Ochii Gertrudei străluciră:

—„Eu găsesc că de când am venit în țara asta, am devenit cu toții copii".

—„Da, și găsesc că cel mai însemnat lucru este că lăsăm pe alții să ne ducă grija noastră și nu ne sinchisim de fiecare ban, ca înainte".

—„Da, ne-am schimbat cu totul. Cred că dacă ne-am întoarce în Suedia nu ne-ar mai recunoaște nimeni".

—„Cum să nu cred că am redevenit iar copii, când arăm o bucată de loc nu mai mare de o arie, cu un plug făcut din câteva crengi...

Înhămăm măgărușul la căruță când vrem să ieșim, și nu facem agricultură cumsecade, ci ne jucăm de-a via cu o bucățică de deal, colea...."

Bo închise ochii ca să poată vedea mai bine în ceea ce gândea. Gertrudei i se păru deodată că seamănă așa de mult cu Ingmar Ingmarsson. Toată fața lui se lumină de o meditare și o limpezime minunată.

—„Nu asta este cel mai important lucru. Important e că am căpătat gânduri copilărești despre oameni; că ne închipuim cum toți ne iubesc, deși unii din ei sunt destul de răi cu noi".

—„Și ai observat că acum, ori de câte ori avem o durere nu o mai târâm cu noi zile întregi, ci ne ușurăm imediat de ea?"

În clipa când Bo spuse aceste cuvinte fură chemați la masă. Bo se necăji că îl întrerupe tocmai când era mai inspirat. Ar fi mers toată ziua, așa, lângă Gertruda, vorbind, fără să simtă foamea. Oricum astăzi se simțea împăcat cu sine, învins de o liniște și o pace atât de adâncă.

Nu simțea nevoia s-o ia de soție pe Gertruda; se mulțumea s-o știe în fiecare zi lângă el câteva clipe, și să-i poată sluji câte puțin. Atât îi ajungea. Simțea nevoia să-i explice Gertrudei cât de mult s-a schimbat și s-o roage să aibă încredere în el.

Plecară acasă la apusul soarelui. Când ajunseră la colonie, Bo rămase multă vreme afară sub un sicomor. Simțea nevoia să stea cât va putea mai mult afară, în libertate.

Când toți coloniștii intrară, Gertruda veni să-l întrebe pe Bo dacă nu vrea să intre în casă.

—„Stau aici și mă gândesc la cele ce-am vorbit astăzi. Mă gândesc că ar fi bine dacă Isus, care a pribegit pe aceste meleaguri, ar coborî din nou să bătătorească iar aceste drumuri și s-ar așeza aici sub copac și mi-ar spune:

„Dacă nu veți fi asemeni copiilor, nu veți intra în împărăția cerurilor".

Bo sta și vorbea cu glas visător și tremurat de parcă gândea cu glas tare.

Gertruda, tăcută, îl asculta.

Bo urmă:

—„Atunci i-aș răspunde:

„Doamne, noi ne slujim și ne ajutăm unii altora fără să pretindem plată pentru aceasta, așa precum copiii. Iar când ne supărăm unii pe ceilalți, atunci nu purtăm îndelungat ură, ci ne simțim ca frații în aceeași zi, înainte încă de a fi apus soarele. Nu vezi tu, oare, Doamne că suntem asemeni copiilor?..."

—„Și ce crezi că ar răspunde Isus?", spuse cu glas molatec și cald, Gertruda.

—„Nu ar răspunde nimic", îi spuse Bo, „ar sta aici tăcut și m-ar privi și numai într-un târziu mi-ar spune: „Da, voi ar trebui să fiți asemeni copiilor, dacă vreți să ajungeți în împărăția mea".

„Și eu i-aș spune: „Doamne, noi iubim deopotrivă pe toți oamenii. Noi nu facem deosebire între evrei și creștini, între beduini și turci, între albi și negri. Noi iubim și pe învățați și pe neînvățați, și pe cei mari și pe cei mici, și împărțim bunurile noastre deopotrivă între creștini și mahomedani. Oare nu suntem noi, Doamne, asemeni copiilor și nu suntem noi demni de împărăția ta?"

„Și ce ar răspunde Isus?"

—„Nu ar răspunde nimic. Ar rămâne locului sub copac și ar șopti încet: „Dacă nu veți fi asemeni pruncilor, nu veți ajunge în împărăția mea". Atunci înțeleg eu ce-mi spune și îi răspund:

„Doamne, și în această privință sunt ca un copil, nu mai simt iubirea așa cum o simțeam altădată. Iubita mea e acum numai un camarad de joacă și o soră cu care hoinăresc în lunci, culegând flori..."

Bo se opri... Simțea că minte. Fiindcă în aceeași clipă în care vorbea, își dădea seama că iubește cu un foc, cu o ardoare pământească care niciodată nu se va stinge.

Rămase așa multă vreme sub copac, plângându-și iubirea lui. Când ridică ochii, Gertruda dispăruse.

Plecase în tăcere fără ca el s-o observe.

ÎN GHEENA

Sub zidurile Ierusalimului, în partea sudică a pantei Sionului, una din asociațiile americane de misionari amenajase un cimitir. Aici li se cedase și gordoniștilor o bucată de loc unde să-și îngroape morții. Erau mulți cei care odihneau acolo, afară. Era cel mai sărman și mai simplu cimitir. O bucată de loc împrejmuită de ziduri groase care semănau mai mult a cetățuie. Nici floare, nici copaci, numai pietre. Spre apus, într-un colț, acolo unde priveliștea se deschidea spre Marea Moartă și spre dealurile aurite ale lui Moab, își aveau suedezii mormintele lor. Acolo dormea fierarul Birger Larsson și fiul cel mai mic al lui Lyung Bjorn, Gunhilda și Brita, fiica marelui Ingmar, care în scurt timp după ziua luminoasă a culesului florilor, murise de vărsat. Acolo zăceau Peter Gunnarsson și Marta Eskild care aparținuseră grupării americane a lui Hellgum. Moartea făcuse o recoltă abundentă printre coloniști. Și Tims Halfoor își îngropase un mort drag acolo. Era cea mai tânără dintre fiicele sale, o copilă de trei ani.

Într-o după amiază, Halfoor se duse în valea Iosafat și culese cu amândouă mâinile anemone roșii, cele mai frumoase pe care le găsise, ca să le ducă la mormântul copilei sale. Cum mergea așa pe câmpia verde, se gândea: „măcar de ar odihni aici, în libertate, sub tăpșanul ăsta înflorit și nu între zidurile acelea reci și urâte".

Halfoor urcă drumul către cimitir. Cât timp umblase nu ridicase ochii din pământ. Dar deodată avu senzația că nu e singur pe câmp. Se uită în jur și observă doi oameni ocupați cu dărâmarea unui zid. Rămase locului privind cu atenție. Părea să fie cam acolo unde era cimitirul. În clipa următoare își dădu seama că dărâmau chiar zidul cimitirului.

Halfoor gândi: „numai să nu se fi atins de morminte".

Când ajunse însă aproape de cimitir i se tăie respirația. Inima i se opri ca un ceasornic plesnit. Se așeză pe o piatră până inima începu din nou să-i bată.

Intră în cimitir. Toate mormintele erau deschise și sicriile dispăruseră. Ici și colo zăceau oseminte de morți și cranii. Toate pietrele de pe morminte erau adunate într-un colț al cimitirului.

„Doamne, dar ce-au făcut cu morții?"

Se apropie de lucrători și îi întrebă ce au făcut cu mica lui Greta? Dar lucrătorii nu înțelegeau limba suedeză. Îi întrebă pe englezește. Unul din ei îi răspunse că americanii au vândut cimitirul unor nemți care urmau să construiască aici un sanatoriu.

—„Bine, dar cu morții ce ați făcut?"

—„Americanii au fost aici și și-au luat sicriile lor, iar toți ceilalți care au morți aici, au fost anunțați să vină să și le ia. Ești poate dintre acei din casa mare din fața porții Damasc? Dintre ei nici unul n-a venit să-și ridice sicriul".

—„Noi nu am primit nici o veste".

—„Toate sicriile care n-au fost ridicate, zac acolo" și lucrătorul arătă spre un colț al cimitirului. Omul porni într-acolo și Halfoor îl urmă.

În timp ce mergeau, Halfoor ridică o piatră și o strânse în pumni.

„E ciudat cum băiatul ăsta nu se teme de mine", își zise Halfoor.

„Și poate este chiar acela care a scos din groapă pe mica mea Greta.

Tu n-ai știut că e micuța Greta, care ar fi trebuit să odihnească la dreapta marelui Ingmar. Era dintr-o familie cinstită și i s-ar fi cuvenit un sicriu de marmură, într-o groapă proprie. Dar aici nici măcar slujba nu i s-a făcut cumsecade, în sunet de clopote și pastorul nu i-a ținut nici o cuvântare". Halfoor ridică o piatră, gata să lovească.

În aceeași clipă însă lucrătorul întoarse capul, îi văzu mișcarea și o luă la fugă.

În mijlocul grămezilor de gunoi și pietre fărămițate, se găsea o groapă și aici aruncaseră, claie peste grămadă, sicriele coloniștilor.

Toate sicriele erau stricate așa că morții se vedeau printre scândurile rupte. Halfoor rămase împietrit.

Mai groaznic era că duhoarea cadavrelor atrăsese hienele. În văzduh roteau deja câțiva vulturi și așteptau numai întunericul.

O haită de câini flămânzi veniți de departe, se opri la marginea gropii.

Trupul lui Halfoor se cutremură, înfiorat, de parcă s-ar fi aflat în valea Hinom, acolo unde spunea că ar fi fost cândva focul Gheenei.

„Da, într-adevăr, asta e Gheena, este sălașul groazei".

Sări în groapă, dădu deoparte sicriile și căută printre morți până ce găsi sicriul micuței sale Greta. Când reuși să scoată sicriul din gropniță, simți că inima lui nu mai bate cum trebuie. Se așeză pe o piatră și se odihni până îi trecu slăbiciunea. După un răstimp își recâștigă puterile și luând sicriul pe umeri o porni pe drumul către

Ierusalim. Ochii împăienjeniți nu mai vedeau decât negru înaintea lor. Părea că drumurile și zidurile îi sunt dușmănoase și se uită urât la el.

Cetatea străină se bucura de durerea lui.

—„Nu trebuie să fii supărată pe tatăl tău, micuță și dragă Greta, că te-a adus într-o țară atât de nemiloasă. Dacă s-ar fi întâmplat una ca asta la noi acasă, ar fi plâns și codrul și văile, dar aici e o țară neprimitoare".

Trecu prin valea Iosafat.

„Aici va fi judecata din urmă și atunci se vor ridica morții din gropile lor", gândi el.

„Ce-mi va spune Dumnezeu, în ziua judecății de apoi, mie care mi-am adus soția și copiii în acest oraș al morții? Care mi-am sfătuit rudele și prietenii să vină?"

Se târa din ce în ce mai greu.

Coloniștii erau la cină când se auzi un sunet slab de clopot și poarta casei se deschise. Tims Halfoor zăcea pe pământ istovit de oboseală și durere. Era muribund. Sicriul fiicei sale era căzut alături.

Lyung Bjorn veni lângă el. Halfoor vorbea în șoapte, abia auzit: Lyung Bjorn înțelegea cu greu.

—„Ne-au aruncat morții afară din gropi.

Zac acum acolo în Gheena sub cerul liber.

Trebuie s-o porniți într-acolo chiar în noaptea aceasta, ca să-i aduceți încoace".

—„Ce tot spui?", întrebă Bjorn. Nu înțelegea deloc despre ce e vorba.

Muribundul se ridică într-o ultimă încordare.

—„Ne-au scos morții din gropi și ni i-au aruncat. Chiar în noaptea aceasta trebuie să mergeți să-i aduceți din cimitir".

Halfoor se prăbuși la pământ.

—„Mi-e așa de rău, Bjorn, inima mea nu e cuminte. Mi-era teamă că am să mor înainte de a-ți putea aduce vestea asta. Am adus-o pe micuța Greta acasă, dar pe ceilalți n-am putut să-i aduc".

Bjorn îngenunchiă:

—„Nu vrei să vii înăuntru, Halfoor?". Dar Halfoor nu-l mai auzea.

—„Promite-mi, Bjorn, că mica mea Greta va fi înmormântată cum se cuvine".

—„Da, da", îi șopti Bjorn, „dar nu vrei să încerci să intri?"

—„Îngrijește să aibă mormântul sub o colină verde. Și îngroapă-mă și pe mine sub aceeași colină, alături de ea".

FÂNTÂNILE PARADISULUI

În acest an vara fu groaznică la Ierusalim. Iarna plouase puțin în cetatea sfântă, care nu avea altă apă decât aceea strânsă, după ploaie, în rezervoare. Și în timp ce oamenii erau siliți să bea apa stătută din puțuri, epidemiile se dezlănțuiră cu furie. Gordoniștii erau mai toți la pat. Aceia dintre ei, care locuiau mai de mult în Palestina, sufereau mai puțin, dar sărmanii darlecarlieni se îmbolnăviră aproape toți. La început nu li se păru așa de periculos. Deși aveau mai toți friguri, umblau pe picioare.

După trecerea câtorva săptămâni, muri văduva lui Birger Larsson și, în scurt timp, după ea unul din fiii săi. Părea la un moment dat că toți darlecarlienii se vor prăpădi. Toți sufereau de același dor: dorul unui pahar de apă curată și proaspătă.

De câte ori li se aducea apa puturoasă a puțurilor, o refuzau cu scârbă. Câțiva dintre ei care o băuseră se îmbolnăviră mai rău.

Într-o după amiază, când boala atinsese punctul culminant, țăranii darlecarlieni ședeau în fâșia îngustă de umbră din fața casei și pălăvrăgeau. Aveau cu toții friguri, erau livizi și cu obrajii scofâlciți. Dar nici unul din ei nu făcea ceva ca să combată boala. Nici măcar nu fumau. Singura lor ocupație era aceea de a privi cerul implorându-l, doar, doar va cădea un strop de ploaie. Se gândeau ce bine ar fi să vadă apele ploii izbindu-se despletite de ziduri și inundând drumurile. Știau bine că dacă ar fi venit potop de ploaie, nu ar fi căutat adăpost niciunul, ci ar fi stat acolo în drum, să-i spele apele dragi ale ploii și să se scurgă pe ei ca pe niște jgheaburi.

Lyung Bjorn care, de la moartea lui Tims Halfoor, preluase conducerea suedezilor, simțea nevoia să-i invioreze din când în când cu câte o nădejde. Începu să le povestească despre pârâul Chidron care umezise pe timpuri străvechi valea Iosafat, făcând din Ierusalim unul din orașele cele mai bogate în apă. Lyung Bjorn scoase Biblia din buzunar și citi pasajul unde se vorbea despre pârâul Chidron.

Fusese o apă mare care pusese în mișcare nenumărate mori, iar în timpul iernii crescuse atât de mult încât inundă împrejurimile. Lyung Bjorn părea sincer înviorat de faptul că vorbea despre acest torent de

apă care făcu fertil pentru prima dată pământul Ierusalimul. Gunar îl întrerupse spunându-i că nu are nici o încredere în apa Chidronului, însă el se gândește, de la o vreme încoace, mereu la profeția lui Iezechiel despre un râu ce izvorăște chiar din pragul templului și se revarsă peste câmpii până în Marea Moartă. Povestitorul însoțea amintirile sale cu atâtea amănunte încât țăranii și vedeau râul izbucnind sprinten dintre stânci, făcându-și albie printre livezi, printre sălcii și plopi, fertil și binecuvântat.

Atunci interveni Hellgum și le citi un pasagiu din „Cronica" Bibliei care povestea că pe vremea când Sanherib pornise să cucerească Ierusalimul, regele Ezechia ținu consiliu mare cu generalii săi și hotărâră că asirienii trebuiesc privați de sursele de apă.

Când vor veni, să găsească țara pustie și în plină secetă. Astfel ei astupară sursele, secând râurile.

„Eu m-am gândit mult asupra acestei chestiuni și am cerut părerea americanilor. Mi-au confirmat și ei că, într-adevăr, pe vremea regelui Ezechia erau aici platouri cu nenumărate câmpuri roditoare și râuri. Grâu nu putea să crească pe aceste platouri, dar înfloreau o mulțime de grădini pline de rodii și caiși, de șofran și scorțișoară; era o abundență de plante și fructe, de copaci care aveau la timp apă din abundență, datorită apelor râurilor".

Hellgum continuă:

„După aceea veni războiul peste Ierusalim cu nenumăratele sale răni și mizerii și nimeni nu se mai gândi să întrețină sursele de apă, astfel încât grădinile și copacii se uscară, platourile se ofiliră și orașul se pustii. Și jur împrejurul Ierusalimului totul se uscă și împietri cum este și în ziua de astăzi. Iar atunci când evreii reveniră din exilul babilonian, nu mai știură să găsească locul de unde izvora râul. Nici până astăzi, oamenii nu au fost în stare să-l găsească. Dar noi care suntem însetați, de ce nu căutăm sursele de apă ale regelui Ezechia? Dacă le-am găsi, această țară ar înflori din nou cu pomi și grădini". Totuși, nici unul nu se urni din loc, nici chiar Hellgum.

Bo Ingmar Maansson care tot timpul vorbise undeva prin spate, era singurul dintre toți care nu suferea de friguri. În schimb era însetat ca nimeni altul, mai ales că și Gertruda suferea din cauza apei stătute. „Eu nu mă gândesc la ape proaspete și virgine ca voi, eu mă gândesc, de dimineață până în seară, la fluviul care curge cu ape albastre și unde sclipitoare". Țăranii priviră nerăbdători în gura lui. „Mă gândesc la Elful nostru care primește în apele sale brațele atâtor râuri și vine din pădurea întunecoasă, chicotind și care este atât de limpede încât îi poți vedea pietricelele din funduri. Și Elful nu este un fluviu astupat și secat cum e Chidronul, sau numai un vis ca râul lui Iezechiel, ci curge viu și neastâmpărat și astăzi".

Eu mă gândesc la Elful nostru!...

Oamenii rămaseră gânditori. După evocarea Elfului, nimeni nu se mai gândea la izvoarele și râurile Palestinei.

Către amiază, muri încă unul. Era un copil a lui Kolas Gunnar. Un băiețel vioi și drăguț pe care îl iubea toată lumea. Nimeni însă nu mai păru întristat de moartea copilului. Dimpotrivă, toți darlecarlienii erau cuprinși de o groază mută. Simțeau că acest copil este dovada supremă că soarta lor era să nu spravițuiască nici unul bolii. Se pregătiră imediat de înmormântare, dar fiecare se gândea la propriul lui sfârșit atunci când îi va veni rândul. Nu știau cine va supraviețui pentru a le face și lor pregătirea și ceremonia înmormântării. În mijlocul acestor pregătiri trecu un freamăt printre coloniști. Nimeni nu știa cine pronunțase la început cuvintele, dar ele răspundeau gândurilor și simțurilor tuturor. Se zvonise în colonie că nu ar fi rău dacă, în loc să moară ca muștele în orașul sfânt, coloniștii suedezi s-ar întoarce în Suedia să slujească Domnului acolo, în țara lor.

Peste un ceas erau în sala de conferințe, convocați de doamna Gordon, ca să hotărască asupra celor ce aveau de gând să facă. În sală nu mai domnea liniștea de altă dată. Toți umblau de colo până colo, agitați. Cel mai agitat dintre toți era Hellgum. Era vădit că se simțea copleșit de remușcarea de a-i fi adus în Palestina. Mergea din om în om și îi sfătuia să se întoarcă acasă.

Doamna Gordon era foarte palidă și părea suferindă. Darlecarlienii tăceau cu toții. Erau așa de obosiți de boală că nici nu mai aveau puterea de a lua o hotărâre. Câteva din fetele americane, fiindu-le milă de acești nenorociți, se rugară să fie trimiși acasă neîntârziat și să nu fie lăsați să moară.

În timp ce se discuta chestiunea reîntoarcerii, ușa se deschise și Karin, fiica marelui Ingmar intră. Era îmbătrânită și prăbușită în sine, părul îi albise complet.

După moartea lui Halfoor părăsea rareori camera și zăcea ceasuri întregi într-un fotoliu. Din când în când mai cosea câte ceva pentru cei doi copii ai ei.

Karin păși tăcută prin sală până la doamna Gordon.

Aceasta îi întinse mâna.

—„Ne-am adunat aici ca să discutăm întoarcerea dumneavoastră în patrie. Ce ai de spus, Karin?"

Karin se înfioră o clipă de parcă primise o lovitură. Se văzu iar în curtea dragă de la Ingmar, în mijlocul oamenilor și locurilor iubite. Dar asta dură o clipă: Karin se îndreptă deodată și obrazul ei luă expresia obișnuită.

—„Vreau să întreb numai un singur lucru:

Glasul lui Dumnezeu ne-a cerut să venim aici, la Ierusalim. Oare glasul Domnului ne-a ordonat să ne întoarcem acolo de unde am plecat?"

Se făcu tăcere. Nimeni nu îndrăzni să răspundă o vorbă. Dar Karin avea ca și ceilalți, friguri și de abia pronunțase cuvintele că se și clătină, gata să cadă. Doamna Gordon o sprijini. Când Karin veni din nou printre suedezi, îi mulțumiră cu toții. Erau lămuriți și nu mai doreau să se întoarcă niciunul în patrie. Gertruda era bolnavă și zăcea în odăița pe care o împărțise înainte vreme cu Gunhilda. Acum, după moartea acesteia, se mutase cu Gertruda, o tânără fată suedeză din America. Erau prietene bune și Betsy Nelson o îngrijea ca pe o soră.

Gertruda avea febră mare și vorbea întruna. Deodată ușa se deschise și Bo vârî capul în cameră. Apoi intră și rămase lângă ușă. Betsy se întoarse către el, gata-gata, să-l dea afară. Dar când surprinse privirea lui, i se făcu milă. Bo era sigur că pentru iubita lui nu mai există scăpare dacă rămâne în Palestina. Betsy își dădu imediat seama că Bo o iubește pe Gertruda și îi îngădui să rămână în cameră. Bo rămase deci lângă ușă și auzi tot ce spunea Gertruda în delirul ei.

Vorbea într-una de izvoare și de râuri și se plângea de sete. Betsy încearcă să-i dea un pahar cu apă, dar când Gertruda îl duse la buze i-l înapoie înainte de a fi gustat din el.

—„Nu-ți dai seama că e sălcie și miroase? Ce vrei, să mă otrăvești?"

Betsy mai încercă să-i ducă paharul la gură, dar Gertruda îl azvârli și începu să plângă.

—„Dar bine, copilule, de ce plângi? Știi bine că noi, toți, dorim să-ți ușurăm suferința".

—„Atunci de ce nu-mi dați apă? Eu am să mă însănătoșesc în clipa când buzele mele vor atinge iar un pahar cu apă proaspătă și curată".

—„Nu există apă mai bună ca asta în tot Ierusalimul".

Gertruda nu o asculta.

—„Să stai și să bolești de sete când știi că la Ierusalim e o fântână cu apă proaspătă și bună".

—„Eu nu cred că undeva în Ierusalim se găsește apă mai bună ca asta".

—„E ciudat cum nu-ți mai aduci aminte, sau poate n-ai fost atunci cu noi când am vizitat piața veche? Acolo unde a fost pe vremuri templul evreilor și astăzi se ridică o moschee arabă?"

—„Da, am fost acolo".

—„Atunci, nu-ți amintești că era acolo o fântână?"

—„Da, dar nu înțeleg de ce fântâna aceea are apă mai bună ca toate celelalte".

—„Amintește-ți ce povestea doamna Joung despre ea.

Fântâna asta este singura în tot Ierusalimul care are apă bună și proaspătă. Și asta e din pricină că izvorul ei este în Paradis".

—„De unde ești atât de sigură?", spuse Betsy cu un surâs.

—„O știu din povestirea doamnei Joung. Dânsa ne-a istorisit că un biet sacagiu care își purta gălețile de apă cu o cobiliță în spate, s-a dus într-o vară foarte călduroasă să ia apă de la fântână. Atârnă găleata de

cârligul sforii și o lăsă în fântână. Dar când cârligul ajunse jos de tot, scăpă găleata care rămase în fundul puțului.

Sacagiul chemă câțiva muncitori în ajutor și se lăsă pe sfoara lungă în fântână".

Gertruda se opri și o privi pe Betsy cu ochii strălucitori.

—„Jos de tot îl întâmpină o lumină palidă și străvezie, și când piciorul lui atinse fundul, apa se retrase și în locul ei se întindea o grădină minunată. Și toate păreau că dorm. Florile erau cu petalele închise, iarba odihnea moale și culcată la pământ, cele mai frumoase flori își împreunaseră frunzele și visau în somn, iar păsările încremeniseră și ele nemișcate în frunzare".

—„Ei și cum i-a mers omului acolo?"

—„Întâi, s-a recules o clipă, fiindcă nu înțelegea ce-i cu el și unde se găseste.

Apoi s-a temut că oamenii de sus s-ar putea să-și piardă răbdarea dacă el ar zăbovi prea mult în fântână. Dar înainte de a se ridica, merse la cel mai mare copac al grădinii, rupse o creangă și o luă cu el".

—„Putea să mai stea acolo, în grădina subpământeană", spuse Betsy zâmbind.

—„Când se întoarse sus la tovarășii lui, le arătă creanga, povestindu-le ce văzuse acolo în fund. Și în timp ce ascultau, când ajunse la lumină, creanga înflori pe loc. Frunzele înverziră și florile se învolburară. Când tovarășii lui văzură această minune, își dădură seama că sacagiul fusese în grădinile Paradisului.

Aceste grădini se întind sub întregul Ierusalim și dorm până în ziua judecății de apoi, când vor reînvia într-o nouă înflorire și o nouă sfințenie".

Gertruda respiră greu și capul îi căzu pe pernă.

—„Draga mea, obosești foarte rău când vorbești".

—„Bine, dar trebuia să vorbesc ca să-ți lămuresc de ce fântâna aceea are apa cea mai proaspătă din toate".

—„A mai văzut vreun alt sacagiu Paradisul?".

—„Nu, nici unul și niciodată, deși au mai coborât mulți în fântână. De atunci apa din puț nu s-a mai retras.

Gertruda suspină adânc.

—„Dumnezeu pesemne că nu vrea să ne arate Paradisul în această țară, dar principalul este că noi știm că el e sub noi, că doarme și ne așteaptă".

—„Da, acest lucru este cel mai important".

—„E firesc deci, ca fântâna aceasta să aibă veșnic apă proaspătă pentru că izvorăște chiar din Paradis".

—„Draga mea, vreau să-ți aduc apă din fântâna fermecată", spuse Betsy cu un surâs blajin.

În aceeași clipă intră sora mai mică pe care o avea Betsy și spuse că mama ei s-a îmbolnăvit și a trimis-o s-o cheme. Betsy ezită o clipă,

dar zărindu-l pe Bo îl rugă să vegheze lângă Gertruda până la întoarcerea ei.

—„Stau și mă gândesc să mă duc la Ierusalim și să-ți aduc apă din fântâna aceea minunată".

Gertruda sări speriată.

—„Nici să nu te gândești. Dacă mă plâng lui Betsy este fiindcă mor de sete. Eu însă știu că nu o să-mi aducă niciodată apă din fântâna Paradisului. Doamna Joung ne-a povestit că zi și noapte fântâna e păzită de mahomedani care nu lasă să se atingă nici un creștin de ea".

—„Am să mă îmbrac în mahomedan".

—„Nici să nu te gândești!"

Mâna Gertrudei prinse mâna lui Bo și începu să o mângâie cu duioșie.

INGMAR INGMARSSON

Darlecarlienii erau plecați de un an și jumătate de acasă. Aflați în Ierusalim, într-o după amiază de duminică, se adunaseră, ca de obicei la slujba religioasă. Era înainte de Crăciun și iarna începuse, dar ziua mai era călduță, așa că ferestrele sălii de rugăciune erau deschise. În mijlocul cântecelor religioase, străbătu deodată un sunet stins de clopot. Unul dintre tineri, ieși să deschidă poarta. Apoi nu se mai gândi nimeni la asta.

Peste un răstimp se auziră pași grei și rari pe treptele de marmură. Cel care urca făcea popasuri, iar când ajunse pe ultima treaptă făcu o oprire mai lungă. Părea că stă să se reculeagă înainte de a intra. Ușa se deschise în sfârșit și privirilor mirate ale coloniștilor li se înfățișă un om urât și murdar, într-o atitudine umilă și nesigură. Teama de a nu stânjeni slujba religioasă adăugă atitudinii de stângăcie, o neliniște. Purta haine de stofă bună, dar boțite și necurățite. Mâinile mari și groase îi ieșeau din niște manșete șifonate. Avea un obraz mare, plin de pistrui, sprâncenele albite și buza de jos ieșită în afară. În clipa când nouvenitul intră, Lyung Bjorn se ridică din locul lui și cântă mai departe în picioare, iar ceilalți darlecarlieni bătrâni și tineri îl urmară.

Țineau privirile ațintite asupra cărților de cântece și numai câteodată, furișau o ochire piezișă către cel care sta în pragul ușii. Cântecul urca din ce în ce mai ferm și mai clar și se înălța ca o flacără crescută de vânt. Cele patru fete ale marelui Ingmar care aveau toate voci frumoase, conduceau corul, și cântecul se înălță sărbătoresc cum nu fusese niciodată. Americanii priviră consternați la darlecarlieni care, fără să știe, începuseră a cânta în limba suedeză.

*
* *

În aceeași seară, cei mai mulți dintre coloniști, se adunară în sala cea mare. Unii supravegheau jocul copiilor, alții comentau cele întâmplate peste zi, iar alții citeau publicațiile americane. Când Ingmar pătrunse în sala luminoasă și largă, văzând mulțimea de oameni bucuroși și mulțumiți, se gândi: „desigur, darlecarlienii se simt foarte bine aici și nu le mai este dor de acasă.

Americanii se pricep destul de bine să le facă viața plăcută". Câțiva îl înconjurară.

—„Ei cum găsești că o ducem aici?"

—„Bine."

—„Credeai poate că locuim în iad?"

—„Nu, am știut eu că nu e așa de rău."

Ținură sfat până târziu noaptea, fiecare din ei interesându-se și cerând amănunte despre rudele, prietenii și vecinii lăsați acolo, în satul depărtat din Suedia.

BARBRO SVENSDOTTER

La începutul căsătoriei sale cu Barbro, Ingmar nici nu o lua în seamă. Atunci când renunțase la Gertruda, pentru a intra în posesia fermei, el nu văzuse în mintea lui decât case, mobile și cirezi, dar nu se gândise că mai există pe deasupra și o femeie.

Chiar după nuntă, la începutul vieții lor comune, era vădit că el nu se sinchisea că are lângă el o femeie tânără. N-a întrebat-o niciodată dacă îi place la Ingmarsgard sau nu. Rămânea indiferent la modul cum își făcea treaba nevastă-sa sau dacă gospodăria este bine sau rău condusă. Se gândea mereu la Gertruda de parcă Barbro nici n-ar fi existat. Ea intra în categoria mobilelor fără valoare care făceau parte din fermă. Nu se uita la ea decât ca s-o compare cu aceea pe care o pierduse. Era departe de a fi așa de frumoasă ca Gerturda: n-avea mersul zvelt al celeilalte, nici mișcarea grațioasă a brațelor. Tăcută și răbdătoare ea îl ajuta la treabă: era tot ce era ea capabilă să facă.

Două luni după căsătoria lor fură invitați de o rudă la o nuntă într-un sat din împrejurimi. Cum aveau de făcut un drum lung, poposiră pentru un ceas la primul han, ca să dea ovăz calului. Barbro se sui imediat în cameră să se odihnească puțin. Ingmar adăpă calul, îi făcu tainul de ovăz și apoi se urcă și el. De abia se așezase, că dintr-o cameră alăturată care servea și de sufragerie, auzi vorbindu-se despre ei. Cum peretele era foarte subțire, se deslușea tot ce discutau cei de dincolo.

—„Tare aș vrea să știu cum trăiesc ăștia doi", spuse o voce de bărbat.

—„N-aș fi crezut niciodată că Barbro, fata lui Sven, să găsească un bărbat", răspunse altul.

—„Era îndrăgostită lulea de Stig Börnjesson care slujea, acum vreo trei, patru ani, la curtea lui Berger".

Când Barbro auzi ce discutau cei din camera alăturată, spuse repede:

—„Cred că e timpul să plecăm".

Dar Ingmar găsi că ar fi fost urât dacă cei de dincolo ar fi constatat că ei au auzit totul.

Cei de dincolo continuau:

—„Acest Stig Börnjesson era o pușlama zdrențăroasă și când Sven află cum stă chestiunea, îl goni de la curte. Dar Barbro se îmbolnăvi de durere și bătrânul trebui să cedeze. Așa că îl luă pe sus și îl duse la popă. Partea cea mai minunată din toată povestea asta, este că Stig se răzgândi între timp și nu mai vrea să se însoare cu Barbro. Mai mult încă, Stig răspândi zvonul că el n-a iubit-o pe Barbro, ci că ea a alergat după el".

Oamenii tăcură. După un răstimp, Ingmar și Barbro s-au suit în trăsură și au plecat. Pe drum Ingmar observă că femeia lui plânge.

—„Nu trebuie să plângi pentru că iubești pe altul. Se mai întâmplă și altora".

Desigur că ar fi fost firesc ca din când în când Ingmar să se mai intereseze dacă soția sa mai iubea pe celălalt. Dar asta nu-i dădea prin cap. Nu-i păsa pe cine iubește și pe cine nu. Erau zile când uita complet de existența ei. Nici nu lua în seamă că ea era de multe ori atât de

delicată și de duioasă cu el. Și s-a întâmplat într-o toamnă, la un an și jumătate după căsătoria lor, pe vreme ploioasă și rece, că Ingmar veni târziu acasă. În camera slugilor era întuneric, dar în casă ardea un foc voios. Barbro era trează și preparase bucate mai bune ca de obicei. Când Ingmar intră, ea îi spuse:

—„Trebuie să-ți scoți haina că e udă toată. Îl ajută să și-o scoată și o puse lângă foc."

—„Doamne, ce udă e. Cred că nu are să se usuce până mâine".

—„Dar unde ai fost pe vremea asta păcătoasă?", mai spuse ea după o pauză.

El tace și tot ea mai întreabă:

—„Este oare adevărat?... Spun oamenii că în fiecare seară vâslești pe Elf până la școală și că ajuns acolo, te așezi pe o piatră de unde nu te urnești câteva ceasuri în șir".

—„Lasă lumea să vorbească".

—„Știu, dar nu prea e plăcut pentru o soție să asculte astfel de lucruri despre bărbatul ei".

—„Aș, cine își cumpără un bărbat nu poate pretinde mai mult".

Femeia era ocupată să întoarcă o mânecă a hainei ce se udase, ca s-o pună la uscat. Ingmar o privi cu atenție ca să vadă cum au impresionat-o cele spuse de el.

Peste buzele ei trecu un surâs ușor. Când isprăvi în cele din urmă cu mâneca spuse:

—„Eu nu eram așa de lacomă după măritiș, dar tata ținea morțiș să mă mărite".

—„Totuși îmi face impresia că nu prea erai dintre acele fete care pot fi ușor forțate".

—„O, nu, dar cu tatăl meu nu e bine să te certi. Când nu poate prinde vulpea, o omoară! Și trebuie să-ți mai spun că tata avea o dragoste mare pentru Ingmarsgard. Acolo și-a petrecut el copilăria și când putea, nu scăpa prilejul să laude Ingmarsgardul și pe Ingmarii. Nu l-am auzit niciodată vorbind cu mai multă duioșie despre altcineva și cred că știu mai multe lucruri despre Ingmarsgard decât știi tu". Femeia urmă: „Și după aceea mi-a mers cum știi"...

—„Nu este nevoie să-mi spui".

—„Trebuie să știi că după ce mă părăsise Stig, tata era atât de disperat, de teamă că nu m-ar mai putea lua nimeni, încât ar fi fost în stare să mă dea oricui i-ar fi ieșit în cale. Atunci m-am necăjit. Totuși, atât de decăzută nu eram, încât să pot fi oferită primului venit".

Spunând aceasta femeia se îndreptă din spate și îl privi drept în ochi.

—„Nu știam cum să ies din încurcătură când într-o noapte mi-a trăsnit în cap să spun tatei:

„Să știi că nu mă mărit niciodată dacă nu pot să-l capăt pe Ingmar Ingmarsson de la Ingmargard". Știam totuși că Ingmarsgardul aparține

lui Tims Halfoor și că tu ai să te căsătorești cu Gertruda. La început tata fu înspăimântat. „Atunci nu te mai măriți niciodată", îmi spuse el. Dar eu am văzut totuși că ideea i-a plăcut tatei. Desigur, mă gândeam că nu o să reușească niciodată să facă una ca asta. Era tot așa de irealizabil ca și cum aș fi dorit să mă mărit cu regele.

Așa am avut câțiva ani liniște în ce privește planurile de căsătorie. Mi-era așa de bine cum nu se mai poate... Gospodăream curtea tatei și puteam să fac ce doream fiindcă era văduv. Dar în mai tata veni într-una din nopți târziu acasă. Trimise să mă cheme și îmi spuse: „Ei acum poți să-l capeți pe Ingmar Ingmarsson de la Ingmarsgard". Tata nu-mi mai pomenise de doi ani de măritiș.

„Acum mă bizui pe tine, cred că ai să-ți ții cuvântul dat.

Am cumpărat ferma pentru 40.000 de coroane.

„Bine, dar Ingmar are o logodnică", i-am răspuns eu. „Nu-și face el prea mare brânză de ea", mi-a spus tata. Eram foarte necăjită că tata a cheltuit atâți bani pentru mine, așa că n-am putut zice nu. Tocmai pe atunci nu mă simțeam bine nici acasă. Tata se căsătorise între timp pentru a treia oară și nu aveam chef să mai mă cert cu o mamă vitregă și să împart rolurile unde eram obișnuită să stăpânesc singură".

—„Așadar, toate astea au fost o joacă pentru tine?"

—„N-am înțeles prea bine ce am făcut decât în ziua când am văzut-o pe Gertruda despărțindu-se de părinți și plecând la Ierusalim. Din ziua aceea nu am mai avut o singură clipă de bucurie. N-aș fi dorit niciodată să nenorocesc un om. Acum văd cum te chinui și tu și încep să cred că toate sunt din vina mea".

—„O, nu. E numai vina mea. Nu-mi mergea mai rău, decât am meritat".

—„În fiecare seară stau aici și mă aștept să pleci și să nu te mai întorci".

„De câte ori întârzii, mă gândesc: o să sfârșească acolo, în apă. Am impresia că aud pășind prin curte oameni care te aduc pe o targă, înecat".

—„Nu trebuie să te îngrijești de mine. N-am de gând să adaug încă o nelegiuire celor făcute până acum".

După conversația asta, Ingmar mai rămăsese acasă două nopți. Dar a treia era duminică. Și în duminica asta Barbo simți nevoia să cânte la chitară ca să-i mai treacă de urât. Cântă vreo două cantonete obișnuite și îi dădu prin gând să înceapă un cântec care îi aminti lui Ingmar de Gertruda. Iubita lui îl cânta adeseori. Ingmar nu mai putu suporta. Își luă pălăria și ieși. Afară era întuneric beznă și cădea o ploaie fină și deasă care te pătrundea. Era tocmai vremea care îi plăcea lui atât de mult. Vâsli până la școală și acolo coborî din barcă și se așeză pe o piatră, gândindu-se la Gertruda, la vremea promisiunilor sfinte, atunci când mai era un om cinstit și drept. De abia către ora unu el plecă spre casă.

Barbro sta la marginea râului și îl aștepta. Pe Ingmar îl supără această atenție. Nu-i spuse nimic femeii până ajunseră acasă. Dar aici nu se mai putu opri.

—„Te rog să mă lași să plec și să mă întorc după capul meu".

Femeia nu răspunse nimic și aprinse lampa. La lumina ei Ingmar observă că Barbro era udă leoarcă. Hainele i se lipiseră de trup.

Într-un târziu el se întoarse către ea.

—„Dacă m-aș fi purtat cu tine la fel cum m-am purtat cu Gertruda m-ai fi iertat?"

—„Nu", și ochii ei fulgerară.

Câteva zile mai târziu Ingmar pierdu o daltă. Căutând-o prin tot locul, nimeri într-o cameră de lângă spălătorie. Aici zăcea bătrâna Liza. Barbro stătea pe pat și îi citea dintr-o Biblie mare, legată în piele și cu închizător din alamă. Ingmar rămase locului. Se duse apoi la nevastă-sa, îi luă Biblia din mâini și deschise la prima pagină. Era una din Bibliile vechi care aparținuseră Ingmarilor și care s-au vândut odată cu celelalte lucruri scoase la mezat.

—„Cum a ajuns cartea asta aici?"

Barbro nu răspunse dar, în locul ei a vorbit Liza:

—„Nu ți-a povestit Barbro că a răscumpărat Bibliile?"

—„Cum a răscumpărat Barbro, Bibliile?"

—„A făcut ea mai mult decât atât. Du-te și deschide dulapul din camera cea mare și ai să vezi".

Ingmar ascultă sfatul bătrânei. Când deschise dulapul nu mică-i fu surpriza când găsi cele două cupe mari de argint străvechi ale Ingmarilor. Barbro intră și ea în cameră.

Părea intimidată.

—„Am mai avut câțiva bani puși deoparte..."

Ingmar însă se bucura așa cum nu i se mai întâmplase de mult. Îi întinse mâna lui Barbro.

—„Pentru fapta asta ți se cuvin multe, multe mulțumiri".

O săptămână după această întâmplare, Ingmar venea de la hambar îndreptându-se spre casă. Deodată poarta fu deschisă de un necunoscut. Când îl văzu pe Ingmar, necunoscutul îi dete bună ziua întrebând dacă Barbro, fiica lui Sven, este acasă.

—„Sunt un vechi prieten de al ei, adăugă el".

Ingmar își dădu imediat seama cine se află în fața lui.

—„Atunci ești Stig Börnjesson".

—„Cred că nu mă cunoaște nimeni pe aici. Da. Dar vreau să plec neîntârziat. Am numai două vorbe de schimbat cu Barbro și te rog ca nu cumva să-i pomenești lui Ingmar Ingmarsson că am fost pe aici. Nu cred că o să-i facă plăcere".

—„Ah, dimpotrivă, cred că lui Ingmar o să-i pară bine. De când dorea el să vadă cum arată un ticălos ca tine".

Ingmar era înfuriat de nerușinarea acestui netrebnic care umbla povestind, încă tuturor, că Barbro îl mai iubea.

—„După cât știu nimeni nu m-a făcut ticălos pe aici".

—„Bine, atunci te fac eu", și în același timp ridică mâna și îl pălmui.

Stig făcu câțiva pași înapoi și păli de mâine.

—„Lasă, văd eu că nu știi ce faci. Vream doar să-i cer niște bani lui Barbro, altceva nu aveam nimic cu ea".

Ingmar se rușină de ceea ce făcuse. Nu știa nici el de ce fusese agresiv.

—„Să nu crezi că-mi pare rău că Barbro te iubește, nu, dar palma ți-ai meritat-o fiindcă ai părăsit-o pe Barbro".

Stig Börnjesson veni aproape de Ingmar și îi spuse răspicat:

—„Și acum drept răsplată că mai bătut, vreau să-ți povestesc ceva care o să te doară mai rău decât dacă te-aș fi lovit. Pari foarte îndrăgostit de Barbro, de aceea țin să-ți spun că ea se înrudește cu geambașul de cai de a Sorgbacken. De acolo vine".

Stig se opri o clipă ca să vadă ce impresie i-au făcut spusele sale lui Ingmar.

La început nu i se păru nimic deosebit în relatarea lui Stig, dar nu trecu mai mult de o clipă și își aminti de poveștile ce le auzise când era copil: cum că toți urmașii familiei geambașului din Sorgbacken, de neam bărbătesc, se nasc idioți și orbi, pe când cei de neam femeiesc se nasc chipeși și inteligenți. Dar nu crezuse niciodată în această povestire

Văzând că Ingmar nu pare impresionat, Stig adăugă:

—„Așadar nu crezi în povestea asta? Ei bine, află că a doua soție a lui Sven Persson descinde din familia aceea de geambași. Mama mea știa lucrul acesta, dar nu-l spuse nimănui. De abia atunci când era să mă căsătoresc cu Barbro mi-a spus adevărul, ceea ce mă făcu să renunț la căsătoria cu ea. Bineînțeles că nu am destăinuit-o nimănui. Ori, dacă eram un ticălos cum ai spus, întâi asta făceam.

Dimpotrivă, am îndurat multă vreme nedreptăți din pricina tăcerii mele. Și am tăcut până m-ai bătut. Nici Sven Persson singur nu știe, fiindcă soția lui de a doua a murit imediat după ce i-a născut o fată. Și fetele din neamul geambașului se nasc frumoase și normale. Numai fiii se nasc orbi și idioți".

Barbro ascultase, din pragul ușii, toată convorbirea celor doi.

Ingmar se mâhni. Dacă Barbro a auzit totul, e o nenorocire. S-ar putea întâmpla ca, de ce i-a fost frică atâta timp, să se întâmple tocmai acum...

Să fie asta o pedeapsă cerească?

Ingmar simți pentru prima dată că are o soție pe care trebuie s-o ocrotească. Se străduí să zâmbească nepăsător la cele ce îi povestise Stig Börnjesson.

—„Ai făcut bine că mi-ai îndrugat povestea asta. De acum nu mai sunt deloc supărat pe tine".

—„Va să zică așa iei lucrurile?..."

—„Doar n-oi fi crezând că sunt atât de năred să mă iau după superstițiile unei bătrâne și să-mi stric fericirea casei".

—„Atunci nu mai zic nimic astăzi. Dar am să mă întorc peste un an să văd dacă ești tot atât de sigur".

—„Nu vrei să intri să mai stai de vorbă cu Barbro?"

—„Nu, e totuna". Și plecă.

Ingmar intră îndată la Barbro. Ea îl aștepta și cum îl văzu îi spuse liniștită:

—„Nu trebuie să dăm crezare unor astfel de baliverne".

—„Așadar ai auzit?"

—„Da, am auzit eu și altădată povestea asta caraghioasă, dar nu știam că mă privește pe mine".

—„Îmi pare rău că a trebuit s-o auzi încă odată".

—„Nu are nici o importanță, mai ales dacă tu nu crezi".

Femeia râse și continuă:

—„N-am observat niciodată urma vreunui blestem la mine".

—„Nici eu. Mai rar femeie care să fie așa de sănătoasă ca tine și la trup și la suflet".

*

* *

În primăvară Barbro născu un copil. Fusese în tot timpul sarcinii liniștită, iar Ingmar crezu că uitase povestea lui Stig. Pentru ca nu cumva să i se pară ei că el se gândește la blestem, căuta să se comporte cât mai drăguț cu ea și să fie tot timpul vesel. Dar în inima lui nu era liniștit. Se ocupă mai mult ca oricând de treburile fermei și ajuta oamenilor așa cum făcuse și tatăl lui. „De acum nu mai merge să umblu ca un om nenorocit, fiindcă atunci Barbro o să creadă că mă gândesc la blestem și o să se amărască", chibzui el.

Femeia era mulțumită de copil.

Era bine făcut și frumos. Avea fruntea înaltă și ochii mari și limpezi. Îl chema mereu pe Ingmar să i-l arate.

—„E un copil minunat, Ingmar, nu? Cred că nu-i lipsește nimic".

Ingmar sta jenat neîndrăznind să atingă copilul.

—„Nu, cred că nu-i lipsește nimic".

Câteva zile mai târziu veniră părinții lui Barbro să vadă copilul.

Mama vitregă luă copilul și îl cântări în mâini.

—„Da, frumos copil".

Dar peste o clipă, uitându-se mai atent la capul pruncului exclamă:

—„Nu e capul copilului puțin cam prea mare?"

—„Toți copiii în familia noastră au capetele mari", răspunse Ingmar.

—„În colo copilul e sănătos?", întrebă mama vitregă, peste un răstimp, punând copilul în leagăn.

—„Da, crește din zi în zi mai frumos".

—„Și știi sigur că copilașul vede? Am impresie că mișcă numai albul ochilor".

Barbro îngălbeni și începu să tremure.

—„Să încercăm cu un chibrit", spuse Ingmar.

Femeia aprinse un chibrit și ținu lumina în fața ochilor copilului.

—„Sigur că vede", spuse Barbro.

Și începu să zâmbească.

—„Ia priviți cum urmărește lumina".

Ceilalți nu spuneau un cuvânt.

—„Cum, nu vezi că mișcă privirea?", îi spuse Barbro mamei vitrege. Dar ea nu răspundea.

—„E obosit acum și pleopele îi cad de somn".

Dar după opt zile, într-o noapte, copilul fu cuprins de crampe și muri.

Ingmar era în ultimul timp foarte bun și atent cu Barbro și se purta cât se poate de frumos cu ea. O iubea pe Gertruda, dar își zicea că trebuie să fie drăguț cu Barbro care era copleșită de un destin atât de crud.

Barbro nu plânse copilul. Mai mult încă, părea bucuroasă că a scăpat de el. După câteva săptămâni se liniști complet. Nu se vedea în obrazul ei dacă se simte nefericită sau nu. Pe vară merseră cu vitele la stână, iar Ingmar rămase acasă.

Se petrecuse o schimbare ciudată cu el. De câte ori venea acasă seara din sat, ochii lui căutau însetați pe Barbro. La lucru rămânea de multe ori cu unealta în mână, adulmecând văzduhul și părându-i-se că aude glasul ei.

Casa i se părea pustie fără Barbro.

Sâmbătă seara el porni la pășune s-o vadă pe Barbro. Ea ședea pe pragul colibei de lângă pășune, cu mâinile în poală și, deși, îl văzu nu se ridică ca să-l întâmpine.

El se așeză lângă ea.

—Barbro, am venit să-ți spun că s-a întâmplat ceva minunat cu mine.

—Așa?

—Am început să te iubesc.

Ea îl privi tăcută. Ingmar observă că era obosită și de abia mai putea ridica privirea din pământ.

—Acum e prea târziu, zise ea.

Uitându-se atent, Ingmar își dădu seama că nu-i mergea prea bine la stână.

—Nu faci bine stând aici, singură în pădure.

—Mă simt totuși foarte bine. Așa de bine că aș vrea să-mi petrec tot restul vieții aici.

Ingmar încercă să-i vorbească de dragostea lui. Cum se născuse iubirea în el, din ziua când ea plecase, dar Barbro îi răspundea numai monosilabic.

—Toate astea ar fi trebuit să mi le spui în toamna trecută. Cu o singură vorbă de dragoste m-ai fi avut atunci la picioarele tale.

*
* *

Într-una din zile lui august, Ingmar veni iar la stână s-o anunțe pe Barbro că îi murise părintele.

Barbro se așeză pe o piatră de la marginea codrului și îi făcu semn să se așeze lângă ea.

—De acum suntem liberi. De acum putem să facem ce vrem.

Ingmar vru s-o întrerupă, dar ea continuă:

—Cât timp trăia tatăl meu, nu ne puteam gândi la așa ceva, dar acum trebuie să băgăm imediat actele de divorț. Cred că ai să fi și tu de aceeași părere.

—Nu, nu-s de loc de aceeași părere.

—Păi bine, ai văzut ce copil am făcut.

—Era un copil frumos.

—Era orb și dacă ar fi trăit, ar fi fost idiot.

—Mi-e indiferent cum a fost copilul, eu vreau totuși să rămâi a mea.

—Toată vara m-am rugat să fiu liberă.

—Cum, vrei să-mi distrugi fericirea din cauza unor basme?

—N-a fost un basm, copilul era orb.

—Dacă ar fi trăit, sunt convins că astăzi ar vedea.

—Și dacă al doilea copil ce îl voi naște va fi tot idiot? Nu, degeaba încerci să mă convingi. Mai bine caută să repari ceea ce ai stricat acum un an...

În privința Ingmarsgardului nu trebuie să te îngrijești, dacă vrei poți să-l cumperi de la mine...

Du-te mai bine la Ierusalim. Ai să vezi ce bine ai să te simți cu Gertruda acolo. Și tot timpul cât lipsești, îngrijesc eu de toate aici, până te întorci.

*
* *

Înapoiat acasă, Ingmar găsi o scrisoare de la cei plecați în Palestina. Îi anunțau moartea lui Halfoor și a Gunhildei și situația

îngrijorătoare a Gertrudei. Bo Ingmar Mansson îi scria și îi promitea că va veghea asupra Gertrudei. Dar printre rânduri se citea temerea că Gertruda nu mai e în toate mințile.

*
* *

Peste puțin timp începură formalitățile divorțului. Preotul îi chemă și încercă să vadă dacă nu poate să-i împace, deși în toamna trecută preotul hotărâse despărțirea lor trupească și sufletească pentru un an de zile. În ziua pronunțării despărțirii, Ingmar plecă în Palestina.

SCRISOAREA LUI INGMAR

A doua zi după sosirea la Ierusalim, Ingmar o vizită pe Karin. Ea ședea ca de obicei ghemuită într-un fotoliu. Ușa se deschise și Ingmar păși în cameră.

Se așeză pe un scaun și rămase multă vreme fără să spună un cuvânt. Nu îndrăznea să-și privească sora. Încercă de câteva ori să deschidă gura, dar nu reuși să articuleze un singur cuvânt. Karin îl privea. Ingmar i se părea că a îmbătrânit foarte mult. Pesemne a fost bolnav, sau a avut o mare durere.

Primul ei gând fu să-l întrebe ce caută la Ierusalim. Începu deci direct:

—Ce te aduce la noi?

—Am venit să-ți spun că Barbro și cu mine vrem să divorțăm.

—Ferească Dumnezeu! Nicicând nu s-ar fi gândit cineva din familia noastră la divorț.

—Nu se mai poate altfel. Din toamna trecută n-am mai împărțit cu ea masa și patul.

—Dar ce ai cu ea? Cred că era cea mai avută din toate femeile pe care ai fi putut să le iei în căsătorie.

—N-am nimic împotriva ei.

—Ea vrea să divorțeze?

—Da, vrea și ea.

—Dacă te-ai fi purtat cum trebuie, desigur că nu v-ați fi despărțit. Și acum ai venit pentru Gertruda, nu?

Ingmar dădu din cap.

—Mă mir că nu ți-a fost rușine!

—Nu am mai simțit rușinea, din ziua mezatului de la Ingmarsgard.

—Și ce crezi că o să spună oamenii când vor afla că alergi după o dragoste nouă, înainte încă de a fi bine despărțit de nevastă-ta?

—Am fost silit să vin încoace. Am primit o scrisoare în care mi se spunea că Gertruda este în pragul morții.

—Nu trebuia să te sinchisești de asta. Sunt aici destui oameni care se pot îngriji mai bine ca tine de Gertruda.

Dacă ar trăi Halfoor, desigur că te-ar sfătui să te întorci la soția ta.

—De mult nu mai ascult sfatul oamenilor.

—Crezi că Gertruda se mai gândește la tine? Mai mult: află că ea se gândește acum la cu totul altcineva.

Ingmar se ridicase și stătea acum lângă ușă. Când auzi vorbele Karinei, se opri și bâjbâi clanța ușii de parcă n-o nimerea.

Karin se reculese.

—Dumnezeu să mă ierte dacă am zis că vreunul din noi încearcă față de celălalt o iubire pământească. Vream să zic că Gertruda și-a găsit aici un adevărat frate.

Ingmar oftă din rărunchi și ieși repede.

*
* *

În aceeași noapte Ingmar scrise o lungă epistolă preotului din satul lor în care îi istorisea pe îndelete toată întâmplarea dintre el și Barbro. Îl ruga să-i explice femeii imposibilitatea unei căsătorii cu Gertruda și s-o convingă să-și schimbe gândul de la divorț.

Începuse scrisoarea la miezul nopții și când o termină, zorii mijeau în fereastră. Strânse hârtiile scrise, stinse lampa și ieși. Când ajunse în stradă, se luminase de-a binelea. Soarele strălucea sus pe deal răspândind razele sale peste toate colinele din jur. Din valurile de lumină ce se risipeau de pe Muntele Măslinilor, Ingmar o zări răsărind pe Gertruda. Razele soarelui o urmau și îi împleteau o pânză de aur împrejurul trupului.

Pășea încet și dulce, pătrunsă parcă de o mare fericire și lui Ingmar i se păru că mănunchiul de raze solare izvorăște din ea. În urma Gertrudei, Ingmar zări pășind un tânăr înalt și bine legat.

A doua zi, Ingmar n-a mai expediat scrisoarea.

DERVIȘUL

Într-un amurg, pe când Gertruda se plimba pe străzile Ierusalimului, observă înaintea ei un om înalt și zvelt, într-un veștmânt negru care îi cădea până la picioare. Purta un turban verde cum obișnuiesc urmașii profetului și de sub turban părul îi cădea bogat, în bucle, pe umeri. Din toată ființa lui respira ceva straniu și neobișnuit.

Gertruda păși în urma necunoscutului, urmărindu-l cu privirea.

Un tânăr, care venea din partea opusă a străzii, întâlnind străinul, se opri plin de respect, îi sărută mâna și o porni mai departe. Gertrudei i se tăie respirația de emoție. Rămase locului nemișcată și duse mâna la inimă.

„E Isus", își zise ea. „E Isus pe care l-am întâlnit atunci, de demult în pădure".

Străinul își continua drumul. Gertruda încercă să-l ajungă, dar el grăbi pasul, coti într-o stradă aglomerată de lume și acolo se învălmăși și se pierdu în mulțime.

Gertruda se întoarse și o luă spre colonie. Mergea încet, rezemându-se din când în când, de câte un zid și închizând ochii. „De i-aș putea păstra chipul și amintirea, de aș putea avea chipul lui mereu dinaintea ochilor mei!"

Căută să-și întipărească în minte chipul lui. Barba îi era puțin încărunțită, scurtă și desfăcută în două vârfuri, chipul oval, nasul lung, fruntea largă dar nu prea înaltă. Semăna cu Isus pe care-l văzuse zugrăvit pe tablouri.

Era aidoma ființei de vis întâlnită de demult într-o pădure, numai că acuma era minunat de frumos.

O lumină izvora din privirea lui și o mare putere. Toate păreau că se împreună în privirea lui: înțelepciune și dragoste, durere și milă. Și ceva mai mult. Acel ceva prin care el putea privi până în adâncul cerului, până la îngeri și până la Dumnezeu. Tot timpul drumlui Gertruda era încântată. De mult nu se mai simțise atât de fericită.

Simțea că plutește pe nori albaștri. Faptul că-l întâlnise pe Isus, dovedea că El a revenit pe pământ și s-a coborât din nou printre oameni. Și asta i se păru ceva atât de grandios, încât o copleșea o profuziune de sentimente: bucurie, pace, sfințenie. Când ajunse aproape de colonie, îl întâlni pe Ingmar. Purta același costum negru din care îi atârnau mâinile. Părea greoi și obosit.

Din prima clipă în care-l revăzuse, Gertruda nu-și putuse explica cum de fusese atât de îndrăgostită de acest om. Dar, în același timp, nu simțea nici aversiune pentru el. Ar fi vrut chiar să fie prietenoasă cu el. I se povestise că Ingmar se despărțise de soția sa și că venise în Palestina s-o recâștige pe ea. Asta o înspăimântase. „Așadar nu am să pot schimba nici măcar câteva cuvinte cu el", se gândi Gertruda: „Probabil că a venit să repare nedreptatea ce mi-a făcut. Dar când o să vadă că nu mă sinchisesc, el o să se răzgândească și o să se întoarcă acasă".

Acum însă, când îl văzuse dincolo de zidurile coloniei, ea nu se gândi decât la faptul că întâlnise un om căruia îi putea destăinui descoperirea miraculoasă.

Se opri înainte lui.

—L-am văzut pe Isus.

Un strigăt mai încântător ca acesta, nu răsunase pe câmpurile și colinele sterpe ale Ierusalimului, de când primii creștini întorși de la mormântul sfânt strigaseră: „Dumnezeu a înviat".

Ingmar se opri și închise ochii, rămânând gânditor o clipă.

—Cum? L-ai văzut pe Isus?

Îndoiala lui Ingmar o supăra. Așadar, el credea că ea a întâlnit un om oarecare și că l-a luat drept Isus!...

Totuși el o întrebă amănunțit: la ce oră îl întâlnise, cum arăta și ce haine purta Isus. Gertruda se despărți decepționată de Ingmar. Se simțea foarte obosită. „Văd bine că dorința lui Isus este să nu mai povestesc nimănui despre întâlnire", își zise ea. Și se hotărî să nu mai vorbească cu nimeni. Acum dorea să-l roage și pe Ingmar să tacă.

Câtva timp Gertruda pluti într-o mare tulburare. Într-una din zile, Ingmar veni și-i spuse că l-a întâlnit și el pe omul cu haina neagră.

—De când mi-ai povestit că L-ai întâlnit, m-am dus mereu în aceeași stradă și l-am așteptat.

—Atunci mă crezi?, zise veselă Gertruda.

—Tu știi că eu sunt dintr-acei oameni care nu se pripesc să spună ceva până când nu s-au convins că este temeinic.

—Ai mai văzut vreodată un astfel de chip?

—Nu, n-am întâlnit niciodată un astfel de chip.

—Nu-i așa că te urmărește acum, oriunde te duci?

—Da, așa e.

—Și nu-i așa că ești sigur că a fost într-adevăr Isus Hristos?

Ingmar ezită să răspundă.

—E datoria lui să ne arate dacă e Isus sau nu.

—Ah, dacă l-aș mai putea vedea odată!

—Eu știu unde este el astă seară, spuse Ingmar într-o doară.

Gertruda se înflăcără.

—Cum ai spus Ingmar? Știi unde se găsește?

Atunci ai să mă conduci la dânsul, nu?

—Nu prea e cuminte să mergem acum noaptea pe străzile Ierusalimului.

—Asta nu are importanță. Am fost eu alteori și mai târziu noaptea. Atunci când mă duceam să îngrijesc bolnavii. Sau poate mă crezi nebună? Poate că de aceea nu vrei să mergi cu mine?

—Am făcut rău când ți-am spus că l-am văzut, dar acum cred că e mai bine să te duc la el.

Ochii ei se iluminară de fericire.

—Dar trebuie să facem în așa fel ca să nu fim văzuți când plecăm.

Gertruda își făcu rost de o lanternă și o porniră.

Era ploaie și vânt afară, dar Gertruda nu le simți.

—Și ești sigur că am să-l văd astă seară?, îl întreba ea mereu.

Se simțea iar apropiată de Ingmar și, astfel, îi povesti toate întâmplările ultimelor luni. Îi vorbi despre toate diminețile petrecute pe Muntele Măslinilor în așteptarea marii minuni. După un răstimp, se opri. La lumina lanternei văzu chipul chinuit al lui Ingmar.

—Ce mult ai îmbătrânit în anul ăsta. Știu că te-ai frământat și te-ai amărât din cauza mea. Dar nu trebuie să te mai gândești la asta. A fost voia Domnului să ne despărțim ca să ne putem întâlni aici, în Palestina, în drumul adevărat și drept al credinței și al evlaviei. Acum când vor vedea intenția lui Dumnezeu se vor bucura și mama și tata.

Ingmar mergea alături de ea prin ploaie și vânt. Nu înțelegea nimic din halucinațiile Gertrudei.

—„Nu crede că l-am văzut pe Isus, dar mă duce totuși la el", gândi ea.

Ingmar coti pe o ulicioară îngustă și întunecoasă, luând-o spre cartierul musulman.

În sfârșit, se opriră în fața unei porți joase dinaintea unui zid mare, fără ferestre. Trecură printr-un gang întunecos pătrunzând într-o curte luminată. Aici se așezară pe o bancă și Gertruda se uită în jurul ei. Era o curte obișnuită cum se văd atâtea în Ierusalim. Grupuri de bătrâni ședeau turcește pe bănci joase de piatră de-a lungul zidurilor.

Gertruda îi șopti lui Ingmar: „Ești sigur că am să-l văd aici?"

Ingmar dădu din cap și arătând spre o mulțime de covorașe întinse în mijlocul curții îi spuse:

—„Aici l-am văzut ieri cu discipolii săi".

Peste o clipă sosiră și alți bărbați și se așezară turcește pe covorașele așternute în curte. Toți purtau costumul oriental, dar unii

purtau haine scumpe, iar alții haine sărăcăcioase de sacagii. Gertruda dădu fiecăruia un nume din Sfânta Scriptură.

—Vezi tu, Ingmar, acela de acolo este Nicodim care a venit noaptea la Isus, zise ea, arătând spre un venerabil bătrân.

—Și acela cu barba mare mare, e Petru, și cel de dincolo, Iosif din Arimateea.

—Acel de jos este Ioan, iar omul cu părul roșu din stânga este Iuda. Și acei doi care își fumează narghilele sunt cărturari. Ei nu cred în învățătura lui Isus, dar au venit să-l asculte din curiozitate.

În timp ce Gertruda vorbea, cercul se mărise. Sosi și omul pe care-l aștepta Gertruda. Luă loc în mijlocul celorlalți. Ea nu-l observase intrând și când îl zări dete un țipăt:

—Da, e el! El este! Și împreunând mâinile, îl privi îndelung cât timp el se ruga. Și cu cât îl privea mai mult, cu atât se simțea mai întărită în credința ei.

—Nu vezi, Ingmar că nu e un om!, îi șopti ea. Ingmar îi răspunse cu același ton.

—Ieri, când l-am văzut, am crezut și eu că e mai mult ca un om.

Omul despre care Gertruda credea că e Isus, sta, acum înalt și impunător în centrul cercului format din discipolii săi.

Făcu apoi un semn cu mâna și cei din jurul lui începură deodată toți în același glas un:

„Allah!, Allah!, Și în timp ce cântau, mișca capul când la dreapta, când la stânga.

Se mișcau toți în același ritm și spuneau mereu:

„Allah, Allah". Cel din mijlocul lor sta nemișcat și bătea ritmul.

—Ce-i asta?, întrebă Gertruda.

—Tu trebuie să știi mai bine, fiindcă tu ești de mai mult timp aici în Ierusalim.

—Am auzit că sunt oameni care se numesc dervișii.

Tăcu o clipă și apoi continuă.

—Pare-se că este o slujbă religioasă, ceva cam în felul cum spunem noi psalmii. Dar după asta cred că își începe predica. Ah, cu câtă nerăbdare aștept să-i aud învățătura sfântă.

Cei din curte însă continuau să dea din cap spunând: „Allah, Allah". La un moment dat, conducătorul le făcu un semn, și toată lumea se opri.

Gertruda a stat tot timpul cu ochii închiși. Când îi deschise, îi spuse lui Ingmar:

—Acum începe să vorbească!

Tăcerea nu dură decât o clipă. Conducătorul făcu din nou un semn, cerându-le credincioșilor să-și miște de astă dată și partea de sus a trupului, iar cântecul monoton reîncepu:

„Allah, Allah".

Omul părea absorbit de gândul de a stimula din ce în ce mai vârtos mișcările discipolilor și a-i sili să facă sforțări din ce în ce mai mari.

Ca sub un bici nevăzut, ei se chinuiau peste puterile omenești. Era neplăcut să vezi acești oameni chinuindu-se. Din când în când făceau o mică pauză, apoi mișcările reîncepeau.

Gertruda îl privi cu ochii rugători pe Ingmar:

—Ce spui, nu-i așa că încetează în curând?

Privi din nou silueta bărbatului impunător și autoritar care comanda acolo și o nouă nădejde îi lumină ochii.

—Ai să vezi, vor veni în curând bolnavii și schilozii să-l caute, ca să le aline rănile și să-i vindece, iar orbilor să le redea lumina ochilor.

Dar dervișul continua cum începuse. Făcea semne și bătea ritmul, iar cei din jur se mișcau din ce în ce mai sălbatic. Ședeau pe locurile lor, dar sărmanele lor mădulare se mișcau încolo și încoace cu putere. Ochii lor ficși și injectați de sânge păreau că nu mai văd.

După câteva ceasuri, pentru că dansul continua, Gertruda se adresă, înspăimântată, lui Ingmar:

—Cum, altceva nu-i învață?, șopti ea. Acum începea să priceapă că omul pe care îl luase drept Isus nu știa altă învățătură decât aceea a mișcărilor sălbatice și n-avea alt gând decât de a întărâta și a asmuți pe acești nefericiți.

Gertruda sta acolo disperată și lupta cu lacrimile. Toate speranțele și visurile ei se prăbușiră.

—Cum nu le poate dărui el o altă învățătură?...

Gertruda se ridică. Bucuria și entuziasmul îi pieriră. Ultima speranță muri. Rămase doar pe fund o drojdie și o silă. Ieși fără să mai întoarcă o singură privire înapoi.

O luară repede spre casă. Când ajunseră în preajma coloniei, Gertruda ridică lanterna și îl întrebă pe Ingmar, uitându-i-se drept în ochii lui:

—Și ieri tot așa l-ai văzut?

—Da.

—Și-ți pare rău că m-ai dus să-l văd? Asta nu ți-o iert niciodată!

—Nu te înțeleg. Am făcut ce era firesc să fac.

Se despărți de el cu un surâs amar.

—Dormi în pace. Ți-ai făcut bine treaba.

Eu nu mai cred că omul acela e Isus!

Ingmar urcă tăcut treptele ce duceau spre dormitorul bărbaților.

Glasul Gertrudei se mai auzi încă odată:

—Asta nu am să ți-o iert niciodată!

Gertruda intră în odaia ei și adormi plângând. În zorii zile se trezi și rămase mirată că nu simte nevoia să plece. Nu, nu mai simțea dorul de a urca Muntele Măslinilor. Nu îl mai aștepta pe Isus. Nu mai spera.

O săptămână în șir, Gertruda nu mai merse la Muntele Măslinilor.

Într-una din seri, pe când coloniștii erau adunați ca de obicei în sala cea mare, Ingmar zări pe Gertruda vorbind agitată cu Bo Ingmar Maarnsson.

Peste puțin timp Bo veni către Ingmar.

—Gertruda mi-a povesti chestia cu Isus din Ierusalim.

—Ți-a spus ea asta?, întrebă Ingmar neștiind unde vrea să ajungă celălalt.

—Să nu crezi că nu înțeleg. Știu, aveai intenția de a o aduce pe Gertruda pe drumul cel drept al rațiunii.

—Ei, nu era tocmai așa de grav.

Bo vru să se depărteze, dar Ingmar îi întinse mâna.

—Am fost cândva prieteni buni, eu și cu tine!

Bo păli. Strânse cu putere mâna lui Ingmar și se despărțiră.

ZILE DE SĂRĂCIE

Ingmar era de câteva luni în Ierusalim. Într-o zi de aprilie în fața porții Iaffa rămase locului gânditor. Era o vreme minunată și se distra privind mulțimea pestriță a oamenilor ce se perindau pe poarta Iaffa. Dar la un moment dat uită unde se afla și gândurile lui fugiră în altă parte. „Ah, dacă aș ști ce să fac, ca să o înduplec pe Gertruda să părăsească colonia". Își dădu bine seama că nu o mai putea lăsa în Palestina și că trebuie s-o ia acasă. S-o răpească din țara asta vitregă și plină de molimi, din țara asta de fanatici și exaltați. Mai aies că în ultimul timp colonia sărăcise cu totul și o așteptau vremuri grele. Masa era mai săracă acum ca în alte timpuri și nimeni nu-și mai permitea luxul unor haine noi. Ingmar observă în ultimul timp afecțiunea Gertrudei pentru Bo și ar fi fost fericit ca, odată ajunși în țară, cei doi să se căsătorească.

Pe când Ingmar sta adâncit în gânduri, zări pe unul din coloniști vorbind cu consulul american care părăsea consulatul.

Ingmar se miră. Știa pe consulul american, dușmanul declarat al coloniei. Colonistul care sta de vorbă cu el era un american numit Elliford. Ajunși în stradă cei doi oameni se despărțiră.

—Vasăzică ai să încerci! Pe mâine.

—Da, trebuie să caut să isprăvesc cât mai lipsește doamna Gordon.

—Ei, curaj! Oricum s-ar întâmpla, să știi că eu te apăr.

În același moment consulul îl zări pe Ingmar.

—Mi se pare că e unul din ei, șopti el.

Elliford se întoarse speriat, dar când îl văzu pe Ingmar se liniști.

—Ăsta e un adormit. Tot timpul face impresia că moțăie. E de curând venit și cred că nu înțelege englezește.

Consulul se liniști și el.

—Așadar, mâine scăpăm de banda asta?

—Da, răspunse Elliford, însă cu oarecare neliniște și tremurând. Lui Ingmar i se păru chiar că Elliford îngălbenise după plecarea consulului.

„Da are dreptate", gândi Ingmar „că eu nu înțeleg englezește".

Însă atâta lucru tot pot pricepe: că are de gând să-i azvârle pe coloniști din casa lor și că asta trebuia să se întâmple încă înainte de întoarcerea din Iaffa a doamnei Gordon. Tare aș vrea să știu ce au de gând. Acest Elliford a fost de la început unul din cei mai zeloși frați, dar în ultimul timp s-a mai domolit. Cine știe, poate s-a îndrăgostit de vreo fată și nu i se dă voie s-o ia în căsătorie. Și poate că e sărăcia lucie a coloniei care îl plictisește. Îmi pare chiar că l-am auzit plângându-se că doamna Joung primește mâncăruri mai alese și că se îmbracă mai bine ca celelalte surori.

Ingmar rămase locului gânditor. Ce bine îi venea în ajutor împrejurarea asta. Așadar, colonia odată dizolvată nimic nu-l mai împiedica s-o ia pe Gertruda și să plece în țara lor depărtată și dragă. Ce bine se vor simți toți ceilalți când vor păși pe câmpurile și pe ogoarele lor părăsite cu atâta ușurință.

Dar, în aceeași clipă se gândi că face un lucru foarte urât, dacă nu anunță pe coloniști de răul ce îi paște. Stând la răspântia acestor două gânduri, Ingmar nu știa ce să facă. Mergea câțiva pași, se oprea, o pornea apoi din nou neștiind ce trebuie să facă.

Cum mergea așa neliniștit și nehotărât, la răscrucea drumului care duce către Iaffa deslușì tropotul unui cal. Uitându-se cu atenție, zări galopând spre el pe dragomanul ce fusese de multe ori, în colonie. Era călare și îl mai însoțea un cal.

—Încotro?

—Mă duc la Iaffa.

La Iaffa? Merg și eu.

În această clipă îi venise ideea să folosească acest prilej pentru a o găsi pe doamna Gordon.

Încalecă pe cel de al doilea cal, felicitându-se pentru inspirația fericită. Cele șapte mile până la Iaffa, le fac peste noapte, gândi el. Dar

după un ceas de drum, calul începu să șchiopăteze. Ingmar descălecă și descoperi că animalul pierduse o potcoavă.

—Ce-i de făcut?

—N-ai ce să faci. Trebuie să te înapoiezi la Ierusalim, să-i bați potcoava.

Ingmar rămase o clipă în drum, dar se hotărî îndată să facă drumul pe jos până la Iaffa.

O porni deci cu pași mari și repezi. După o bucată de drum se opri. Dealuri și iar dealuri. De abia coborâse unul că se ivea altul. Orele zburau una după alta. Nu știa cât de mult mersese, dar se mai găsea tot pe coline. Luna răsări rotundă și luminoasă. Mergea respirând adânc. Sângele îi bătea ritmic în tâmple. La o cotitură mai întunecoasă se izbi de o piatră și căzu zdrelindu-și genunchiul.

Rămase o clipă locului să se odihnească și apoi o porni cu disperare mai departe. Dar durerea genunchiului îl împiedica. Trebuia să se așeze. „De acum nu mai merge înainte", gândi el. „Acum trebuie să implor harul Domnului pentru a putea să ajung la țintă".

Cum sta așa îngândurat, deslușì zgomotul unei căruțe. Se ridică să asculte mai bine. Într-adevăr: de pe colina de pe care el coborâse adineauri, venea o căruță simplă de țară. Nu părea să fie din partea locului. Când s-a apropiat, își dădu seama că seamănă chiar cu căruțele lor de acasă. Și căruțașul părea să nu fie băștinaș. Purta o pălărioară mică pe creștet și părea un darlecarlian. Parcă vrând să-i dovedească și mai mult că nu se înșală, căruțașul dezbrăcă haina și rămase numai într-o flanelă verde cu mâneci scurte. Era fără nici o îndoială, portul darlecarlienilor. Când căruța ajunse în dreptul lui Ingmar, căruțașul îi spuse:

—Urcă dacă vrei.

Ingmar ezită o clipă dar în cele din urmă primi. Porniră la vale peste câmpia Saronului într-o goană nebună.

*

* *

Doamna Gordon venise la Iaffa să-și îngrijească o prietenă bolnavă. În noaptea când Ingmar pornise s-o caute, doamna Gordon veghease până la miezul nopții niște bolnavi. Când ieși din cameră văzu noaptea clară și luminoasă cu o lună argintie cum numai la mare se poate vedea. Ieși în balconul suspendat peste grădina vastă de portocali unde aveai perspectiva străvechiului oraș, ridicat printre stânci aspre și mărginit de poalele mării. Cum sta așa în balcon, zări un om cum pășea încet de-a lungul drumului, privind cu atenție casele. Era un om înalt și zdravăn, iar lumina lunii căzută pe el, îl făcea și mai mare.

Doamna Gordon avu senzația că omul care se oprea în fața fiecărei case, avea ceva neobișnuit, ceva de stafie umblătoare. Când ajunse în

fața casei unde se afla doamna Gordon se opri, o examină atent și înconjurând-o, ciocăni la toate obloanele.

Doamna Gordon se aplecă, curioasă să vadă ce se va întâmpla.

Omul o văzu.

—Doamnă Gordon, spuse el cu vocea stinsă, aș vrea să vă spun ceva.

Doamna Gordon îl recunoscu pe Ingmar Ingmarsson.

—Doamnă Gordon, întâi trebuie să vă spun că am venit aici din inițiativă proprie. Niciunul din frați nu știe că sunt aici.

—S-a întâmplat ceva acasă?

—Nu, nu s-a întâmplat nimic. Dar ar fi totuși mai bine dacă v-ați întoarce acasă.

—Am să vin mâine.

Ingmar stătu o clipă pe gânduri, apoi răspunse:

—Ar fi mai bine dacă ați pleca acum, chiar acum.

Doamna Gordon se neliniști. Se gândea ce greu îi va fi să scoale toată casa și mai credea că nici nu trebuie să ia în seamă ceea ce spunea Ingmar.

—E cineva bolnav? Nu mai sunt bani?

Fără să dea un răspuns, Ingmar se întoarse și intenționa s-o pornească din nou la drum.

—Vor iar să plece?

—Eu v-am anunțat, acum puteți face ce doriți.

Doamna Gordon înțelese că lucrurile sunt mai serioase decât își închipuia.

—Atunci, dacă vrei să fii bun, așteaptă-mă să plecăm împreună.

—Mulțumesc, mă duc singur.

Doamna Gordon căpătă din partea gazdei doi cai iuți și o luă în galop peste câmpuri și dealuri. În pragul zorilor doamna Gordon ajunse la colina în preajma căreia se ridica odată lagărul banditului Abu Goș. Era nemulțumită că ascultase îndemnul acelui țăran și că o pornise spre casă. Tocmai când cobora o vale largă, observă un om șezând la marginea drumului. Părea că doarme. Când trăsura trecu pe lângă el, doamna Gordon îl recunoscu pe Ingmar.

Cum de ajunse atât de departe?, gândi ea. Apoi opri trăsura și îl strigă. Ingmar veni imediat.

—Mergeți la colonie doamnă Gordon?

—Da.

—E o mare fericire că v-am întâlnit. Am stat toată noaptea aici. M-am rănit la un genunchi când mergeam pe drum. Veneam la Iaffa ca să vă iau de acolo.

Doamna Gordon îl privi îngrozită.

Cum n-ai fost peste noapte-n Iaffa?, Ingmar Ingmarsson?

Nu, am fost numai în vis. Cum am ațipit, am visat că umblam din stradă în stradă, căutându-vă.

Doamna Gordon nu știa ce să mai creadă. Ingmar zâmbi.

—Sunteți așa de bună să mă luați și pe mine în trăsură? Nu mai pot să merg.

Doamna Gordon îl ajută să urce. E de neînțeles își zise ea, trebuie să-l trezesc îndată pe Ingmar.

—Să nu mi-o luați în nume de rău, dar ar fi bine să vă grăbiți cât puteți.

Doamna Gordon era nedumerită.

—Scuzați-mă, dar am să vă povestesc ceva. Ați primit ceva vești despre un anume Elliford?

—Nu.

—L-am auzit ieri pe când vorbea cu consulul american. Mă tem că au pus ceva la cale în lipsa dumneavoastră.

—Nu înțeleg ce vrei să spui!

—Cred că au intenția de a distruge colonia.

De abia acum doamna Gordon începu să înțeleagă ceva și încercă a-l descoase pe Ingmar.

După ce Ingmar îi istorisi totul, doamna Gordon rămase un răstimp gânditoare.

Se întoarse către el.

—Mă bucur că ai început să iubești colonia.

Ingmar se roși.

—De unde știți asta?

—O știu datorită faptului că ai fost peste noapte la Iaffa și m-ai convins să vin acasă.

Îi povesti lui Ingmar cum îl văzu peste noapte și ce îi spusese el.

—Asta este cea mai minunată întâmplare din câte am trăit eu!

—Dacă soarta ne va fi favorabilă, atunci sper că până diseară să mai trăim evenimente mari, spuse doamna Gordon, fiindcă acum sunt încredințată că Dumnezeu vrea să ne ajute. Ei, ce noutăți s-au petrecut în colonie, de când am plecat? întrebă ea căpătându-și liniștea și sângele rece.

—Nu prea știu bine englezește, așa că nu mă pot exprima clar.

—Aș, dumneata vorbești mai bine ca toții limba engleză. Te înțeleg perfect.

—A mers totul ca de obicei.

—Totuși ceva trebuie să se fi întâmplat.

—Nu știu dacă ați auzit de moara lui Baram Pascha...

—Nici nu știam că Baram Pascha are o moară. Ei, ce-i cu ea?

—Pe vremea când Baram Pascha era guvernator al Ierusalimului, când și-a dat seama că locuitorii acestui oraș nu au o moară cumsecade. Atunci și-a pus în gând să construiască o moară cu aburi într-una din văile vecine Ierusalimului.

Baram Pascha, însă, nu a avut timp să-și aleagă personal locul, așa că moara n-a cam mers. Ori, acum câteva zile Baram Pascha a

trimis să întrebe pe câțiva dintre coloniști dacă nu vor să se ocupe de moară. Și atunci s-au dus câțiva și au pus-o în mișcare. Baram Pascha le-a propus să lucreze cu plată la moara lui. În schimb, ei i-au răspuns că acceptă cu drag să lucreze, dar fără plată.

—Minunat.

—Nu prea e așa de minunat. Fiindcă acum, după ce i-au spus că nu vor să primească bani, Baram Pascha nu vrea să le mai dea moara. El zice că nu poate lucra cu oameni care nu primesc bani pentru munca lor.

Cu vremea oamenii de pe aici s-ar putea obișnui cu astfel de obiceiuri, dar proprietarii de mori de prin împrejurimi se vor plânge sultanului.

Doamna Gordon tăcu.

—Așa că din moară nu s-au ales cu nimic. Dacă ar fi preluat moara, aveau cel puțin asigurată pâinea zilnică.

—Ei și altceva, ce s-a mai întâmplat?

—Da, a mai fost ceva cu doamna Joung. Ați auzit de chestia cu școala?

—Nu, n-am auzit nimic.

—Ahmed Effendi, directorul tuturor școlilor musulmane din Ierusalim, a venit acum câteva zile pe la noi și ne-a spus:

„Avem aici în Ierusalim o școală de fete musulmane, unde se adună în fiecare zi mai bine de o sută de copii. Numai că în loc să învețe, țipă și se bat toată ziua. De câte ori merg acolo, școala vuiește ca o mare agitată. Nu știu dacă profesoarele știu sau nu știu carte, dar pot să spun că nu se învață nimic.

—Și cum legea noastră interzice bărbaților să intre într-o școală de fete, m-am gândit să propun doamnei Joung să preia conducerea școlii.

Știu că are cunoștințe multe și mai știu că vorbește bine limba arabă. Vă ofer cu plăcere orice salariu îmi cereți, dacă doriți să preluați conducere școlii.

—Ei și?

—S-a întâmplat exact așa cum s-a întâmplat cu moara: doamna Joung a spus că preia cu drag conducerea școlii, dar leafă nu poate să primească.

Ahmed Effendi a răspuns: „Obișnuiesc să plătesc totdeauna serviciile ce mi se fac. Cadouri nu primesc.“ Și a plecat furios.

Doamna Gordon tăcu un răstimp și apoi spuse:

—Observ că găsești ceva nelalocul lui în felul cum ne-am purtat în ambele cazuri, Ingmar Ingmarsson. Și cum mie întotdeauna mi-a plăcut să ascult sfatul unui om deștept, te rog să-mi spui ce nu îți convine în felul nostru de comportament.

Ingmar chibzui o clipă și răspunse:

—Da, cred că ar trebui să găsiți un mijloc de a nu mai trăi în sărăcie așa de mare.

—Și cum?

—Dacă coloniștii ar primi bani pentru munca lor, atunci n-ar mai trebui să trăiască în sărăcia asta.

Doamna Gordon se întoarse către el și îi spuse:

—De șaisprezece ani de când conduc colonia asta, am orânduit în așa fel lucrurile ca să trăim în armonie și dragoste. Și vii dumneata acum, un nou venit, să ne înveți cum să trăim?...

—Vedeți, acum v-ați supărat. Și doar dumneavoastră m-ați rugat să-mi spun părerea.

—Știu că dumneata ești de bună credință. Dar trebuie să mai cunoști că noi mai avem destulă avere, însă în ultimul timp bancherului nostru i s-au trimis informații rele despre noi. Dar vom primi bani foarte curând.

—Mă bucură ceea ce îmi spuneți. Numai că la noi acasă am fost obișnuiți să ne bizuim mai mult pe munca noastră, decât pe banii depuși la bancă...

Doamna Gordon ajunse la timp în colonie. Să fi fost cel mult 8 și jumătate dimineața. Ultima jumătate de oră fusese foarte neliniștită. Dar cum zări clădirea mare și observă că în jur e liniște, își recăpătă sângele rece. Se așteptase, ca în poveștile orientale, să treacă peste noapte un duh rău, care să șteargă casa de pe fața pământului.

Ajunsă în fața porții descuie cu cheia pe care o purta totdeauna asupra-i. Din colonie răsună cântecul rugăciunii de dimineață.

Înaintați și vedeți ce s-a întâmplat, doamnă Gordon.

—Înainte de a vedea ce-i pe acolo, trebuie să-ți ajut dumitale.

—Avem timp. Mai bine grăbiți-vă să vedeți ce s-a întâmplat.

Ingmar o urmări cu privirea pe doamna Gordon care urca treptele. Auzi ușa de la sala cea mare deschizându-se și un om care vorbea cu glas tare, dar care imediat amuți.

În mai puțin de zece minute ușa de la sala cea mare fu dată cu putere de perete și patru oameni coborâră purtând în brațe pe un al cincilea. Coborau treptele tăcuți și când ajunseră în curte, Ingmar se aplecă și privi pe cel purtat. Era Elliford.

—Ce vreți să faceți cu el?

—Îl ducem în camera mortuară.

—Dar cum a murit?

—Nu l-a atins nimeni, îi răspunse Lyung Bjorn.

Cei patru făcură un popas.

—Atunci cum de-a murit?

—Să vezi cum s-a întâmplat. După ce s-a isprăvit rugăciunea de dimineață, Elliford s-a ridicat și a cerut cuvântul. Spunea că vrea să ne anunțe o veste care o să ne bucure mult. Dar n-a mai putut continua. În clipa aceea s-a deschis ușa și doamna Gordon a pășit pragul. Cum a zărit-o, Elliford s-a îngălbenit. Când doamna Gordon ajunse aproape de

el, Elliford făcu câțiva pași înapoi și ridică brațul. Ni s-a părut ciudat și ne-am ridicat deodată cu toții.

Elliford strângea pumnii și respira greu precum cineva cuprins de o mare spaimă.

—Cum ați venit aici?, a îngăimat el

—Dumnezeu m-a trimis!

—Văd eu asta. Și văd și cine vă însoțește.

—Și eu văd cine te însoțește pe tine: Satan!

Și cum doamna Gordon continua să înainteze, Elliford făcu câțiva pași înapoi acoperindu-și fața cu palmele. Doamna Gordon veni aproape de el și îi mai spuse:

—Îl văd pe Satan stând înapoia ta! Glasul ei răsuna ca o dojană grea și zdrobitoare.

Atunci ni s-a părut și nouă că îl vedem pe Satan în spatele lui Elliford și am strigat cu toții într-un glas: „Satan, Satan, Satan!"

Atunci Elliford, ferindu-se de noi, începu să țipe și să urle de parcă îl loveam. S-a târât pe brânci până la ușă. Dar când a vrut s-o deschidă, am strigat iar în cor: „Satan, Satan, Satan!" Atunci s-a prăbușit pe dușumele și rămase acolo. Când ne-am dus să-l ridicăm, era mort.

—A fost un trădător care și-a căpătat pedeapsa meritată.

—Dar ce vrea să facă?, întrebă unul din cei patru.

—Nu știe nimeni, răspunse altul.

—Vrea să ne distrugă.

—Bine, dar cum?

—Asta nu știe nimeni.

—Și nimeni n-o să afle niciodată.

—E bine că e mort, spuse Ingmar, e foarte bine că a murit!

Toată ziua coloniștii o petrecură neliniștiți și nedumeriți. Enigma morții lui Elliford plana asupra lor. Adunați în jurul lui cu cântece și rugăciuni, își trecură toată ziua frământându-se să afle cauza morții. La un moment dat un grup de pelerini ruși se adunară în fața casei și coloniștii crezură că aceștia aveau intenția să atace căminul. Dar pelerinii se risipiră curând.

Pe seară doamna Gordon veni să-l vadă pe Ingmar. Ședea în pat cu genunchiul bandajat.

Îi mulțumi pentru ajutorul dat și fu foarte prietenoasă cu el.

—Ingmar Ingmarsson, țin să-ți spun că dacă te pot servi cu ceva, îți stau cu plăcere la dispoziție.

—Spune-mi dacă ai vreo durere la suflet și te voi ajuta.

Ingmar chibzui o clipă:

—Dar întâi să-mi promiteți că nu mi-o luați în nume de rău.

Doamna Gordon îl asigură.

—Greutatea care îmi stă la inimă este următoarea: mă simt tare prost că stau aici fără să lucrez, așa cum am fost eu obișnuit acasă. Și

v-aș fi foarte recunoscător, dacă mi-ați îngădui să preiau eu moara lui Baram Pascha.

Doamna Gordon îl privi mirată. Credea că o să-i ceară cu totul altceva.

—Nu văd pentru ce nu ți-aș ajuta să împlinești voința lui Baram Pascha.

—Știam eu că o să mă ajutați.

Ingmar îi mulțumi călduros și se despărțiră mulțumiți amândoi.

LUPTA LUI INGMAR

Ingmar a preluat moara lui Baram Pascha și e acum morarul coloniei... Din când în când vine câte unul din coloniști de-l mai ajută la treabă. Dar e știut că morile sunt bântuite de stafii și venind tot timpul la moară și ascultând huruitul pietrelor, coloniștii aud stafiile cântând și acompaniând pietrele. Și ele spun:

„Noi măcinăm făină, facem parale, dar ce faci tu cu mâinile tale?"

Și cel care ascultă cântecul ăsta simte o nevoie cumplită de aș câștiga și el pâinea din sudoarea frunții sale.

Toți care au lucrat la moară nu vorbesc decât despre văile sterpe și nisipoase care stau nelucrate. Vorbesc despre dealurile care trebuie împădurite și despre viile părăsite care plâng după lucrători. Și după ce moara și-a zumzăit câteva săptămâni cântecul, vine o zi când țăranii suedezi au purces să semene o bucată de ogor sau o fâșie de câmp jos, la valea Saronului.

Curând luară o pereche de vii, sus pe Muntele Măslinilor. Și imediat după aceasta preluară canalizarea unei vii din apropiere.

După începutul făcut de suedezi, îi urmară și americanii și sirienii.

Începură să predea lecții în școli, colindară cu aparate fotografice întreg ținutul, îmbiând străinii să cumpere vederi pitorești ale Ierusalimului, și instalară o mică giuvaergerie în colonie.

Doamna Joung e de mult directoare în școala lui Ahmed Effendi și tinerele fete suedeze și-au găsit fiecare câte o meditație la copiii musulmani.

În toamnă, colonia huruie de mișcare și activitate. E un adevărat mușuroi de furnici. Și când stai să te gândești, nu s-a întâmplat în tot timpul verii nici o nenorocire.

De când Ingmar a preluat moara, nu a mai murit nimeni în colonie, nici nu s-a mai plâns nimeni de vitregia solului palestinian. Toți strălucesc de bucurie și tinerețe, își iubesc colonia mai mult ca oricând, făuresc planuri, preiau noi lucrări.

Toate contribuie să-i facă fericiți. Și sunt toți convinși că așa e voia Domnului, ca ei să-și câștige de aici înainte pâinea prin sudoarea frunții lor.

În cursul toamnei Ingmar predă moara lui Lyung Bjorn. El și cu Bo au preluat o vie din apropiere.

Într-o dimineață timpurie de septembrie, Ingmar și Bo plecară împreună la lucru, la via din apropiere. Nu se prea înțelegeau ei bine. Nu că era dușmănie între ei, dar niciodată nu se întâlneau în aceeași părere. Cum urcau Muntele Măslinilor începură să se certe. Bo ar fi vrut să meargă peste coline și Ingmar ținea să meargă pe un drum mai greu, dar mai scurt. După ce se certară o bucată de drum, Ingmar fu de părere ca fiecare să se ducă pe drumul care îl crede cel mai bun și să se întâlnească sus pe deal și apoi vor vedea cine a avut dreptate. Bo fu de aceeași părere.

După plecarea lui Bo, Ingmar fu cuprins de o grea melancolie care îl chinuia totdeauna de câte ori rămânea singur.

„Oare nu vrea să se îndure Dumnezeu de mine și să mă trimită acasă? Oare nu vrea să-mi ajute s-o salvez pe Gertruda înainte de aș pierde complet mințile? E ciudat că tocmai pentru ce am venit aici, asta mi-a reușit mai puțin. Fiindcă nu m-am apropiat nici cu un pas de Gertruda. Cu toate celelalte mi-a mers mult mai bine decât mă așteptam. Gânditor și distrat cum mergea Ingmar, nici nu observă că ajunsese pe locul cimitirelor. Ridică ochii și când văzu unde se află își aminti de o poveste lugubră auzită zilele trecute. Era vorba de un sanatoriu renumit în tot orașul fiindcă era totdeauna gol. De câte ori trecuse Ingmar pe acolo, prin ferestrele larg deschise, nu zărise nici un bolnav. Și asta din următoarea pricină: sanatoriul fusese clădit de o societate englezească pentru pacienți evrei. Însă evreii, temându-se că ar putea fi siliți să mănânce bucate interzise de ritualul lor, nu doreau să intre în acest sanatoriu.

Totuși, în ultimele zile sanatoriul căpătă un pacient. Era o bătrână evreică care fusese găsită pe stradă cu un picior rupt. Două zile după ce fusese internată, muri.

Înainte de a muri îl rugă pe doctorul englez să vegheze ca să fie înmormântată în cimitirul evreiesc din valea Iosafat. Povesti cum emigrase la adânci bătrâneți în Ierusalim numai pentru a-și împlini această dorință.

După moartea bătrânei, englezii anunțară comunitatea evreiască despre doleanțele ei. Însă evreii răspunseră că bătrâna nu poate fi înmormântată într-un cimitir evreiesc, deoarece murise într-un sanatoriu creștin. Misionarii încercară, în fel și chip, să-i înduplece pe evrei. Nu le rămase altceva de făcut decât să o îngroape ei singuri moartă. Astfel că săpară o groapă în cimitirul din valea Iosafat și o înmormântară acolo. Evreii nu îi împiedicară, dar în aceeași noapte, veniră și o dezgropară. Când englezii aflară că evreii dezgropaseră sicriul, veniră în noaptea următoare și îl îngropară din nou în același loc. A treia noapte sicriul fu iar aruncat din groapă. Englezii îl reîngropară pentru a treia oară.

Ingmar se opri și ascultă. Auzea lovituri de sapă în apropiere. „Să știi că sunt hienele", își zise el. Tot sângele i se sui la cap; simțea că se sufocă. Indignat până în adâncul sufletului, Ingmar se grăbi către locul de unde se auzeau loviturile de sapă. Se opri. Era la marginea unui mormânt unde lucrau de zor câțiva bărbați. Lucrau fără lumină, pe întuneric, grăbiți. Ingmar nu putu să vadă câți erau și nici nu întrebă. Rupse sapa din mâna unuia și îi croi pe toți deodată învârtindu-se. Atacul lui a fost atât de neașteptat încât oamenii înspăimântați o luară la fugă. Rămas câteva clipe singur, primul lucru pe care îl făcu Ingmar, fu să azvârle la loc pământul scos din groapă. Apoi chibzui ce e de făcut. Dacă ar pleca hienele s-ar fi întors să-și continue lucrul. Trebuia deci să rămâie. Ascultă cu atenție.

Peste puțin deslușì un zgomot pe pietrișul din apropiere. I se păru că distinge și câteva mogâldețe negre. Gluma părea că se îngroașe. Ingmar ridică sapa. Deodată fu copleșit de o ploaie de pietre care îl asurziră. În aceeași clipă câțiva bărbați năvăliră asupra lui și o luptă crâncenă se încinse. Ingmar era zdravăn și tare ca un căpcăun și îi azvârli unul după altul la pământ. Dar adversarii erau și ei voinici și nu se lăsară. Tocmai când se înverșunase mai tare, Ingmar căzu peste unul din adversari și în cădere simți o lovitură ascuțită în ochi. Durerea îl paralizează. Simți cum ceilalți năvălesc asupra lui, dar nu mai avea putere să se împotrivească. Avea senzația că trebuie să moară, așa de tare îl durea ochiul.

În timpul ăsta Bo își continuase drumul și odată ajuns pe deal îl aștepta zadarnic pe Ingmar. După un ceas de așteptare și când se luminase de-a binelea, Bo, neliniștit, porni să-l caute pe Ingmar. Când îl găsi rămase zăpăcit.

—Ce-i cu tine, omule?

—M-am încăierat cu pângăritorii ăștia de morminte și în luptă am căzut peste unul care avea un cuțit în mână și mi-a intrat în ochi.

—Ei și cum de-ai ajuns să te bați cu ei?

—Treceam tocmai prin vale când i-am auzit săpând.

—Și n-ai putut suferi că o dezgroapă iar pe biata moartă?

—Da, asta a fost.

—Ai făcut o faptă curajoasă pentru care meriți toate laudele.

—Da de unde! A fost un act destul de nechibzuit și prostesc din partea mea, dar nu m-am putut reține.

—Oricum socoți tu că te-ai purtat, de aici înainte să știi că sunt prietenul tău nedespărțit până la moarte.

PE MUNTELE MĂSLINILOR

Ingmar a fost îngrijit de un medic al spitalului englez. Acesta venea în fiecare zi în colonie ca să-l panseze. Ochiul lui Ingmar se vindecă repede, așa că în curând el părăsi patul. Însă într-una din zile doctorul observă că ochiul sănătos se roșește și se umflă. După ce-i dădu instrucțiunile necesare cum să fie tratat ochiul bolnav, doctorul îi recomandă să părăsească în cel mai scurt timp Palestina.

—Am impresia că te-ai molipsit de teribila boală de ochi egipteană, care bântuie prin aceste locuri. Am să încerc să fac cu dumneata tot ce se poate, dar nu mai ai decât un singur ochi sănătos și acela nu-i destul de rezistent ca să poată suporta eventuala boală. Dacă rămâi aici, ești amenințat ca, în cel mult două săptămâni să orbești complet.

Colonia a fost foarte mâhnită de această nenorocire. Cu atât mai mult cu cât Ingmar era acela care le descoperise marea revelație potrivit căreia fiecare dintre ei trebuie să-și câștige pâinea cu sudoarea frunții lor. Un astfel de om nu trebuia să părăsească niciodată colonia.

Și totuși, fiecare își dădea seama că Ingmar trebuie să plece. Doamna Gordon dispuse chiar că un frate trebuie să-l însoțească pe Ingmar în călătoria spre Suedia.

Ingmar ascultă toată zarva provocată de plecarea lui și îi spuse în cele din urmă doamnei Gordon:

—Nu e sigur că dacă rămân aici orbesc, așa că...

—Cum, ai de gând să nu pleci?

—Nu, dar îmi vine greu să plec înainte de a-mi fi isprăvit toate treburile.

Devotată lui Ingmar și dornică de a-i înțelege gândurile și dorințele, doamna Gordon știa ce îl reținea pe Ingmar. O căută deci pe Gertruda și îi povesti că Ingmar nu vrea să plece chiar cu riscul de a orbi.

—Tu știi din a cui pricină nu vrea să plece Ingmar de aici, nu-i așa?

—Da.

Gertruda o privi pe doamna Gordon cu ochii mari și nu spuse nimic altceva.

Doamna Gordon nu dorea s-o încurajeze pe față pe Gertruda ca să calce legea coloniei, dar fata înțelese că doamna Gordon ar îngădui de astă dată o abatere de la rânduiala stabilită.

În tot timpul zilei veniră la Gertruda ba unul, ba altul din țărani, vorbind cu ea despre Ingmar. Nu îndrăzneau să-i spună fățiș să plece cu el în Suedia, dar fiecare se întrecea în a lăuda eroul care se luptase cu pângăritorii de morminte din valea Iosafat și găseau că aceasta este un demn urmaș al unei rase alese.

—Ar fi o mare jale ca un astfel de om să orbească.

—L-am văzut pe Ingmar în ziua vânzării de la Ingmarsgard. Dacă l-ai fi văzut și tu, desigur că nu i-ai fi păstrat supărare, întări Lyung Bjorn.

Gertruda avu toată ziua senzația că luptă cu un vis de care vrei să scapi fără să poți. Dorea să-l ajute pe Ingmar, dar nu știa de unde să ia puterile necesare. Ce pot să fac acum pentru Ingmar, dacă nu-l mai iubesc? Și totuși cum să-l las, când știu bine că dacă rămâne aici, orbește?"

Pe seară, ședea tocmai cu sicomorul din fața coloniei, gândindu-se ce să facă. Atunci, Bo s-a apropiat de ea.

—Se întâmplă câteodată că omul se bucură de o nenorocire și alteori se întristează de un noroc.

Gertruda îl privi speriată.

—Vii și tu să mă îndemni să plec?

Bo își mușcă o buză.

—Când ai iubit pe cineva și când o să-l iubești toată viața, atunci te temi să nu-l pierzi, și te temi cu atât mai mult cu cât vezi că e aspru la suflet și nu e capabil să ierte.

Bo spuse acestea fără necaz, cu o voce cât se poate de domoală.

Gertruda nu se supără, dar începu să plângă. Visase cândva să se răzbune pe Ingmar înțepându-i ochii și acum visul se împlinise. Ingmar își pierde vederea din cauza mea, gândi ea. Simțea cum o mare povară o copleșește.

Seara veni, noaptea trecu și ea fără să-i aducă vreo ușurare.

În zorii zilei porni în hoinăreala ei zilnică spre Muntele Măslinilor.

Tot drumul a avut senzația unui leșin. Ajunsă sus, în locul unde aștepta de obicei răsăritul soarelui, îl văzu pe dervișul pe care îl

asemuise cu Isus. Venise acolo înaintea ei. Ședea turcește și ochii lui mari contemplau Ierusalimul.

Gertruda nu uită nici o clipă că omul dinaintea ei e un simplu derviș, dar revăzându-i chipul, cu umbra din jurul ochilor, expresia dureroasă a gurii, un fior o cutremură.

Împreună mâinile și rămase încremenită. Nu poate fi totuși un om ca toți ceilalți, gândi ea. Simt cum evlavia cerească pogoară asupră-mi atunci când îl privesc. Desigur că el a coborît printre oameni ca să se amestece cu ei și să-i învețe înțelepciunile toate câte le știe. Desigur că el stă față în față și vorbește adesea cu Dumnezeu. Și desigur că el a golit până la fund paharul tuturor amărăciunilor și deșertăciunilor". Își închipuie că dacă ar fi bolnavă, numai privirea acestor ochi ar vindeca-o.

Stătuse multă vreme în preajma dervișului fără ca el să întoarcă, o singură dată, capul și s-o privească. Dar de odată el se întoarse și o zări.

Gertruda se ghemui cutremurată. Nu-i putea suporta privirea. El o privi îndelung, în tăcere. Apoi îi întinse mâna ca să i-o sărute, așa cum obișnuiau discipolii săi. Gertruda îi sărută cu umilință mâna. El îi făcu semn să-și urmeze drumul spre a nu-i stânjeni contemplarea. Gertruda îl ascultă și coborî cuminte muntele. Simțea că e o sugestie profundă în felul cum dervișul se despărțise de ea. Părea că-i spune: „O clipă mi-ai aparținut și mi-ai slujit. Acum întoarce-te din nou pe pământ, la viața ta pământească printre oameni".

Când Gertruda ajunse acasă, se duse la Ingmar și îi spuse:

—Acum vreau să plec cu tine acasă, Ingmar.

Ingmar respiră adânc. I se luase o piatră de pe inimă. Luă mâinile Gertrudei între mâinile sale.

Ce e bun e Dumnezeu cu mine... Gertruda...

„NE VOM REVEDEA CÂNDVA“

olonia e în fierbere. Ingmar și Gertruda plecară peste două zile. Această plecare a fost un prilej minunat pentru coloniști, împrospătându-și amintirile din satul depărtat al Suediei. Fiecare lăsase acasă un părinte, o logodnică, un prieten, cărora cu prilejul călătoriei lui Ingmar și Gertruda le putea transmite salutări și câte o mică amintire.

Lyung Bjorn și Kolas Gunnar au scris toată ziua epistole lungi către rude și prieteni, în timp ce Gabriel cioplea cupe mici din lemn de măslin și împacheta fotografii de pe Ghetsimani sau de la mormântul sfânt. Și copiii lucrau de zor, desenând cu tuș pe bucăți din lemn de măslini, făcând rame pentru fotografii, lipind pe cartoane tot soiul de semințe de fructe și de flori din țara sfântă.

Cele două fiice ale marelui Ingmar, emigrate cu ani în urmă în America, umplură borcane de marmeladă din caise și piersici, iar pe borcane scriau nume dragi, de care nu-și pot aminti fără să le înece plânsul.

Femeia lui Israel Tomasson a făcut prăjituri de casă ca să le aibă Ingmar și Gertruda pe drum. Pe măsură ce pachetele sunt gata, Gertruda le împachetează frumos în cufăr.

Lyung Bjorusson Gunar vine cu un pachet adresat pentru „Karin cea care a stat la școală în aceeași bancă cu mine și care locuiește undeva, sus, în pădure“. Numele de familie l-a uitat. Pachetul conține o pereche frumoasă de pantofi de lac. „Și să-i dai multe salutări din partea mea, Gertruda. S-o întrebi dacă nu vrea cumva să vină încoace la mine, așa cum am vorbit la despărțire“.

*
* *

Din dimineața când Bo îl găsise pe Ingmar rănit în valea Iosafat, ei se împrieteniseră.

Cum avea un moment liber, Bo alerga să țină de urât lui Ingmar care zăcea într-un pat din camerele pentru musafiri. Totuși, din ziua

când Gertruda se întoarse de pe Muntele Măslinilor și-i promisese lui Ingmar că merge în Suedia, Bo nu mai venea în camera lui Ingmar.

Cu cât zilele treceau, cu atât Ingmar era mai neliniștit. În primul moment, când Gertruda îi promisese că vrea să plece cu el în Dalarne, se simțise bucuros și fericit. Era mulțumit că a reușit s-o înduplece să părăsească această țară periculoasă, de unde altminteri n-ar fi plecat niciodată.

Dar cu fiecare ceas care trecea, simțea cum îl cuprinde dorul de nevastă-sa. Erau clipe când ar fi dorit să-i destăinuiască totul Gertrudei, dar chibzuind mai pe îndelete, nu găsea puterea necesară. Se temea că atunci când va afla că nu o mai iubește se va răzgândi să mai plece.

El nu știa dacă Gertruda îl mai iubește. Un timp a avut impresia că Gertruda îl iubește pe Bo, dar cât timp a stat în colonie, s-a convins că ea a avut o singură dragoste: Isus. Dar s-ar putea întâmpla ca atunci când ar păși din nou în lume, iubirea ei să renască. Și dacă dragostea ei s-ar retrezi, atunci cel mai potrivit lucru ar fi să se însoare cu ea.

Ingmar lupta zadarnic cu sine. În fața ochilor îi revenea mereu imaginea soției. O iubea. Simțea că au fost făcuți unul pentru celălalt. Simțea că ea îl stăpânește.

„Știu că m-a făcut să mă port cu Gertruda așa cum m-am purtat. Am vrut să fiu la fel de iscusit cum a fost și tata. Așa cum a condus-o el pe mama de la închisoare acasă, așa vreau eu s-o iau pe Gertruda din Ierusalim și s-o conduc acasă".

În sfârșit, către seară, Bo veni să-l vadă pe Ingmar. Rămase însă lângă ușă cu intenția vădită de a pleca imediat.

—Am auzit că ai întrebat de mine.

—Da. Poate ai aflat că plec acasă...

—Am auzit că s-a decis acum, răspunse scurt Bo.

—Îmi pare că ești grăbit.

—Da, am foarte mult de lucru.

—Aș fi vrut să te întreb ceva. Ascultă Bo, nu ai avea chef să vii pentru o lună sau două, acasă? Cred că mama ta s-ar bucura grozav să te vadă.

—Nu înțeleg cum ți-a trecut așa ceva prin cap.

—Dacă ai vrea să mergi, ți-aș plăti cu drag călătoria.

—A... mulțumesc...

—Da, mi-ar face o mare plăcere să-i pot face mamei tale bucuria asta.

—Mi se pare că ai vrea să iei acasă toată colonia.

Ingmar tăcu. Speranța ca să-l convingă pe Bo să vină cu el acasă, s-a spulberat. Bănuia că Gertruda ar fi început să-l iubească pe Bo. I-a fost devotat și ea știe că a iubit-o.

—Trebuie să recunosc că am fost puțin cam egoist, deoarece atunci când te-am rugat să vii, m-am gândit numai la mine.

Bo nu replică nimic.

Ingmar continuă:

—Cred că o să-mi fie foarte greu cu Gertruda pe drum. cu ochii mei legați nu știu cum am să mă descurc printre vaporașele și bărcile ce trebuiesc schimbate până la vapor... Și apoi când va fi să ne urcăm... Am temerea că o să cad în apă. Ar fi fost bine dacă ne însoțea un bărbat.

—Da, cam așa e.

—Și Gertruda nu se pricepe să cumpere bilete de vapor.

—Da, sunt de aceeași părere că trebuie să-ți mai iei pe cineva cu tine. Cred că ar fi bine să-l rogi pe Gabriel să vă însoțească; tatăl lui o să se bucure când o să-l revadă.

—Îmi pusesem în gând că trebuie să te iau pe tine neapărat.

—Nici prin gând să nu-ți treacă. Eu mă simt foarte bine aici. Alege pe oricare altul.

—Nu-i același lucru. Pe tine te cunosc totuși cel mai bine dintre toți ceilalți.

—Nu pot.

—Sunt foarte necăjit. Credeam că ai fost sincer când ai spus că-mi ești prieten.

Bo îl întrerupse repede:

—Îți mulțumesc pentru bunăvoința ta, dar nimic nu mă poate face să-mi schimb hotărârea. Acum mă întorc la lucrul meu. Și părăsi camera fără să-i lase timp lui Ingmar să mai răspundă. După ce ieși, Bo își domoli pașii, se opri în fața porții și se așeză sub sicomorul bătrân de afară. Lumina zilei amurgise, dar stelele și luna încă se vedeau pe cer. Nu se așezase bine când poarta s-a deschis. Gertruda ieșea din curtea coloniei, dar nu l-a zărit pe Bo din prima clipă.

—Tu ești Bo? Și se așeză lângă el.

—Știam că am să te găsesc aici.

—Da, am mai fost și în alte seri.

—Astăzi suntem împreună poate pentru ultima dată.

—Da, așa este.

Bo era rigid. Glasul lui răsuna aspru și indiferent.

—Ingmar mi-a spus că și-ar fi dorit să ne însoțești în drumul către țară.

—Da, m-a rugat în privința asta, dar eu l-am refuzat.

—Știam că nu vei veni cu noi.

Tăcerea se așterne între cei doi. Într-un târziu Bo îi spuse:

—Nu e prea frig aici pentru tine?

—Ții ca să plec?

Bo făcu din cap un semn afirmativ, crezând că prin întuneric nu se vede gestul său.

—Din partea mea, poți să rămâi.

—Am venit fiindcă nu știu dacă o să ne mai putem vedea între patru ochi înaintea plecării mele. Țineam să-ți mulțumesc pentru toate diminețile când m-ai însoțit pe Muntele Măslinilor.

Gertruda își dorea să-i aducă o mângâiere. O durea că se desparte de acest băiat de treabă care o iubise tot timpul. Căuta o singură vorbă, un singur gest care să-l aline și să-i rămână o amintire caldă de câte ori se va odihni, seara, sub acest copac.

După un răstimp mai lung de meditație în care fiecare tăcuse, Bo reîncepu deodată:

—Mi-a venit în minte ceva la care m-am gândit toată seara.

—Spune-mi și mie despre ce este vorba.

—Ingmar mi-a povestit de un joagăr pe care îl are la Ingmarsgard. Cred că Ingmar intenționează să mi-l dea în arendă, dacă aș veni cu el acasă.

—Asta demonstrează că Ingmar are o mare afecțiune pentru tine, deoarece fierăstrăul ăsta îi este mai drag ca ochii din cap.

—Astă seară am auzit fierăstrăul umblând și vâjâind. Apa era învolburată, scripeții scârțâiau, iar grinzile se ciocneau una de alta în apa Elfului. Era așa de frumos cum nu-ți închipui.

Și m-am gândit că e tare bine să poți lucra pe cont propriu, să-ți poți agonisi ceva și să nu umbli hai-hui de colo până colo, ca în colonie.

—Vasăzică la asta te-ai gândit cât timp ai tăcut?, întrebă Gertruda oarecum dezamăgită. Păi bine, pentru asta nu trebuia să chibzuiești atât de mult. N-ai decât să mergi cu Ingmar.

—Mai e ceva. Ingmar mi-a povestit că are lemn pregătit pentru o casă pe care vrea s-o facă sus, lângă fierăstrău, între mesteceni. Și casa asta am văzut-o și m-a urmărit toată seara. O văd mereu, și pe dinăuntru și pe dinafară. Văd brazii verzi din fața casei, văd focul în sobă, și când mă întorc de la fierăstrău seara, o văd pe aceea care stă în pragul casei și mă așteaptă.

—Acum mi se pare că e cam rece, Bo. Nu găsești și tu? Nu crezi că ar trebui să intrăm?

—Prin urmare vrei să pleci?

Deși se îndemnau mereu să plece, nu se hotăra niciunul. Tăceau amândoi. După un răstimp Gertruda spuse:

—Și eu care credeam că iubești colonia mai mult ca orice pe lume și că nu te-ai putea despărți de ea...

—Există un lucru pentru care aș sacrifica-o.

—Spune-mi și mie care e acel lucru?

—Ți-l spun cu plăcere: aș renunța la orice pe lume dacă femeia care mi-e dragă ar veni și mi-ar spune că mă iubește.

Gertruda rămase tăcută și nu îndrăznea nici să mai respire. Dar deși tăcea, Bo părea că aude iubirea Gertrudei. Agitat, Bo începu să vorbească de astă dată repede.

—Ai să vezi, Gertruda că se va redeștepta în tine dragostea pentru Ingmar. Ai fost un timp supărată pe el fiindcă te-a părăsit, dar acum când l-ai iertat, ai să reîncepi să-l iubești.

Tăcu așteptând răspunsul, dar Gertruda rămase mută.

—Ar fi groaznic dacă nu l-ai iubi. Gândește-te la tot ce a făcut ca să te revadă și să te recâștige. Ar fi vrut mai bine să orbească decât să plece fără tine în țară.

—Da, ar fi groaznic dacă nu l-aș iubi, spuse și Gertruda cu vocea stinsă.

Își dădu seama că până în seara asta nu se gândise că n-ar mai putea iubi pe nimeni în afara lui Ingmar.

—Nu știu ce am în astă seară, Bo, dar mi-ai face un bine dacă nu-mi mai vorbești despre Ingmar.

Rămaseră afară până târziu, când Karin veni și îi chemă.

—V-a rugat Ingmar să veniți amândoi până la el.

Cât timp Gertruda și Bo stătuseră afară, Karin se întreținuse cu Ingmar. Îi dădu câteva comisioane, îl rugă să transmită complimente și salutări diverșilor prieteni și prelungi discuția, neîndrăznînând să-i spună ce o rodea.

În cele din urmă, cu vocea domoală, începu:

—Ia venit o scrisoare lui Lyung Bjorn din partea fratelui său.

—Da?

—Și țineam să-ți spun că am greșit atunci când te-am dojenit în privința nevestei tale.

—Mă rog, n-ai spus decât ceea ce gândeai.

—Acum știu că ai un motiv temeinic de a te despărți de Barbro. Lyung Per scrie că Barbro nu e o femeie cinstită.

—N-am spus niciodată vreun cuvânt rău despre Barbro!

Se spune că s-ar fi ivit un copil la Ingmarsgard.

—Ce vârstă are copilul?

—Se spune că ar fi născut prin august.

—E o minciună, răspunse Ingmar, bătând cu pumnul în masă și nimerind fără să vrea mâna Karinei.

—Mă bați?

—Nu știam că e mâna ta acolo. Și acum te rog să-i spui lui Lyung Bjorn să tacă din gură ca să nu se mai răspândească zvonul înainte de a cerceta dacă este întemeiat.

—Am să-l rog să tacă.

Când Bo și Gertruda intrară în cameră, Ingmar stătea ghemuit într-un colț al patului.

—Ce ai Ingmar?, îl întrebă Gertruda.

—Am primit o lovitură care întrece puterile mele...

—Ingmar!, spune-mi ce te chinuiește. Noi n-am avut niciodată secrete unul față de celălalt.

Se așeză lângă el și îi puse mâna pe frunte.

—Mi se pare că ghicesc ce te doare.

—Nu, Gertruda n-ai cum să ghicești! și Ingmar scoase o scrisoare mare din buzunar și i-o întinse Gertrudei.

—Uite aici e o scrisoare lungă pe care am scris-o mai de mult preotului. Te rog citește-o! Citiți-o împreună, tu și cu Bo.

Gertruda și Bo se așezară la masă și începură să citească.

Ingmar auzea cum cei doi întorc foile. „Acum citesc ***asta*** și acum citesc ***cealaltă***. Acum au ajuns acolo unde Barbro îmi povestește cum Sven Person ne-a silit să ne căsătorim. Acum citesc rândul unde scrie despre cupele de argint pe care le-a cumpărat Barbro. Și acum au ajuns acolo când Stig Börnjesson îmi povestește, iar Gertruda află că îmi este indiferentă persoana ei, fiind un netrebnic.

O tăcere mormântală domnea în cameră, întreruptă doar de fâșâitul filelor întoarse. Gertruda și Bo își țineau răsuflarea. Ingmar era conștient că Gertruda nu are cum să înțeleagă tocmai azi când ea a cedat, cum el poate să se gândească la cealaltă. Și poate nici eu nu înțeleg cum în ziua când o bârfesc pe Barbro, tocmai în ziua asta, mă simt mai aproape de ea.

Asculta atent să audă ce spun cei doi, însă Bo și Gertruda erau absorbiți de lectura scrisorii. În cele din urmă nu mai putu suporta... și înlătură cu băgare de seamă bandajul de pe ochi. Atunci văzu cum Gertruda și Bo stăteau alături și citeau. Capetele lor se apropiaseră atât de tare, încât obrajii se atingeau. Și pe măsură ce se afundau în lectură, ei se apropiau mai mult unul de altul. Obrajii le ardeau și atunci când ridicau ochii, privirile ei se îmbrățișau cu o strălucire și o dragoste nouă.

Când isprăviră scrisoarea, Gertruda se lipi de Bo și rămaseră așa multă vreme ghemuiți unul în celălalt și fericiți. Din lectura scrisorii, înțelegeau că nimic nu mai stătea în calea dragostei lor.

Ingmar își împreună încet mâinile și îi mulțumi lui Dumnezeu.

*
* *

Coloniștii se adunară în sala cea mare la rugăciunea de dimineață. Era ultima la care mai asista Ingmar. După câteva ceasuri, el, Gertruda și Bo trebuiau să plece la Iaffa. Bo o anunțase pe doamna Gordon cu o zi înainte de plecare lui și în același timp îi povesti întâmplarea lui Ingmar cu Barbro. Doamna Gordon cu o zi înainte ascultă în tăcere și rămase mult timp gânditoare. Într-un târziu spuse:

—Nu cred să existe cineva care să-și ia răspunderea de a-i provoca lui Ingmar încă o nenorocire pe lângă cele îndurate. De aceea nu te pot împiedica să-l însoțești. Dar am presimțirea că tu și Gertruda o să vă

mai întoarceți aici, fiindcă nicăieri nu o să vă simțiți mai fericiți decât ați fost în colonie.

Însă, pentru ca să nu se producă neînțelegeri, cei mai mulți dintre tovarășii trebuiau să știe că Bo pleacă numai ca să conducă pe Ingmar și Gertruda.

Înainte de începutul rugăciunii de dimineață, Ingmar fu adus în sală. Doamna Gordon îl întâmpină, luându-l de mână și-l invită să ia loc lângă ea pe un scaun.

Doamna Joung se așează la pian și rugăciunea începu.

Când doamna Gordon termină scurtul comentariu al Bibliei, bătrâna doamnă Hogs se ridică și se rugă la Dumnezeu să-i dăruiască lui Ingmar o călătorie fericită.

Îi urmară, un american și un sirian, implorându-l pe Dumnezeu să-i dăruiască lui Ingmar lumina dreaptă a adevărului. Unii dintre ei promiseră că se vor ruga în fiecare dimineață pentru Ingmar, întrucât a fost unul dintre cei mai iubiți frați. Cu toții sperau că își va recăpăta sănătatea și că se va reîntoarce odată în Palestina.

În timp ce străinii vorbeau, suedezii stăteau tăcuți, privindu-l pe Ingmar. Se gândeau la tot ce le făcuse el și la câte fapte bune îi îndemnase. Acum când pleca, se simțeau din nou părăsiți și fără ajutor între străinii nemiloși și neînțelegători. Și gândul li se întoarse cu mare durere către patrie. Revăzură cu ochii minții toată împărăția satului lor cu ogoarele și casele ei, cu oamenii ce umblau mulțumiți pe drumuri. Dar amintindu-și de liniștea de acasă își dădură seama că viața lor de aici are un înțeles și un scop mai frumos decât liniștea și siguranța tovarășilor lăsați la coarnele plugului, acolo, în Suedia. Unul dintre ei ridică glasul și se rugă în limba suedeză: „Îți mulțumesc ție, Doamne că m-ai făcut să vin în Ierusalim". Apoi se ridicară unul după altul și mulțumiră lui Dumnezeu că i-a adus în Ierusalim. Îi mulțumiră pentru copiii lor care vor trăi în pace și înțelegere cu oamenii așa cum trăiesc părinții lor astăzi. Îi mulțumiră și pentru persecuțiile și suferințele îndurate și pentru învățătura aleasă pe care erau sortiți s-o răspândească în lume de acum înainte, în toate zilele vieții lor. Toți țineau să-și arate mulțumirea sufletească și Ingmar înțelese că asta o făceau pentru a-i dovedi cât îi transformase și îi făcuse fericiți noua lor învățătură. Ei sperau că odată ajuns acasă, el o să spună tuturor vestea cea frumoasă despre renașterea lor spirituală.

În sfârșit doamna Gordon se ridică și spuse:

—Astăzi vom cânta un cântec suedez.

Și suedezii cântară cu toții cântecul spus atunci, de mult, când și-au părăsit patria:

„Ne vom revedea cândva, ne vom revedea cândva, ne vom revedea cândva în paradis". Când isprăviră de cântat erau atât de impresionați încât izbucniră în lacrimi.

Se gândeau acum din nou la cei pe care i-au părăsit și pe care îi vor revedea de abia în cer. Înainte de plecare, Ingmar se ridică și le adresă câteva vorbe.

—Țin să vă spun că ne faceți mare cinste, nouă, celor din Suedia. Cred că trebuie să ne bucurăm cu toții și să fim fericiți, pentru că ne-am întâlnit acum pe pământ iar, în viitor, în cer. Cred că nu-i nimic mai frumos pe lume decât să vezi oameni care se jertfesc pentru o viață aleasă și curată.

COPILUL

Și acum să ne întoarcem la Barbro și să vă vedem cum i-a mers după plecarea la Ierusalim a lui Ingmar. O lună după ce Ingmar plecase, bătrâna Liza observă la Barbro o neliniște ciudată. „Are niște priviri așa de sălbatice", gândi bătrâna. „Nu m-ar mira dacă într-o bună zi ar înnebuni".

Într-o seară încercă s-o descoase pe Barbro.

—Ce ai? În tinerețea mea am mai văzut ochii ăștia numai la femeia bătrânului Ingmar.

—La aceea care și-a omorît copilul?

—Da. Și încep să cred că și tu nutrești aceleași gânduri.

Barbro nu răspunse de-a dreptul.

—De câte ori mă gândesc la afacerea asta, un singur lucru mă surprinde.

—Ce?

—De ce nu s-a omorît și ea!

Bătrâna care torcea, se opri o clipă și o privi pe Barbro.

—Nu mă mir că te simți prost. Să aștepți un prunc în lipsa bărbatului nu prea e un lucru plăcut.

Dar ia spune-mi, el n-a știut nimic când a plecat?

—Nici eu, nici el, nu am știut nimic, spuse Barbro cu vocea sugrumată de o apăsare grea.

—Și acum vrei să-i scrii?

—Nu. Singura mea mângâiere este că el e plecat.

—Este asta o mângâiere?

Barbro sta la fereatră și se uită afară.

—Cum, tu nu știi că asupra mea apasă un blestem?

—Da, am cam auzit și eu, pe aici prin casă, că te tragi din familia geambașului.

Se făcu tăcere. Liza lucra utându-se pe furiș la Barbro care sta mereu aplecată la fereastră și tremura ca scuturată de friguri.

Peste un răstimp bătrâna se sculă și se îndreptă spre ușă.

—Încotro vrei să te duci?

—Uite, îți spun. Mă duc să caut pe cineva care să-i scrie lui Ingmar.

Barbro i se așeză în față blocându-i drumul.

—Renunță la gândul ăsta. Înainte ca scrisoarea să-i parvină lui Ingmar, mă arunc în apă. Femeile rămaseră una în fața celeilalte și se priviră o clipă. Barbro era mare și zdravănă, bătrâna era mică și neînsemnată. Deodată Barbro izbucni într-un hohot de râs.

—La urma urmei, scrie-i. E totuna. Mai devreme sau mai târziu...

—Nu, nu scriu. N-aș vrea să te îndemn la un act disperat.

—Scrie! Nu-mi pasă. Eu oricum, trebuie s-o sfârșesc.

Bătrâna și-a reluat lucrul, continunând conversația.

—Vreau să-ți spun câteva gânduri mai chibzuite.

—Spune!

—Uite, îți promit să nu divulg secretul tău, cu condiția să-mi promiți și tu că n-ai să faci nimic rău, nici ție și nici copilului, înainte de a fi sigură că se naște așa cum bănuiești.

—Astfel, în caz contrar o să-mi lași mână liberă să fac ce vreau?

—Da.

Bătrâna își ținu promisiunea și nu destăinui nimănui secretul lui Barbro.

Norocul a făcut ca anul acesta primăvara să fie foarte timpurie. Zăpada se topi încă din martie și cum încolți firul de iarbă, Barbro porni cu o parte din cireadă la pășune.

Liza o urmă și ea.

La sfârșitul lui mai Barbro născu un băiat. Era un copil mult mai slab și mai micuț în comparație cu celălalt și țipa încontinuu.

—Mai bine nu mă mai chinuiam să-l fac.

—Nu poți să știi ce iese din el.

—Amintește-ți de promisiunea ta și știi că de aici înainte am voie să fac ce vreau.

—Da, dar trebuie să mă convingi întâi că e orb.

—Ei, n-ai vrea să mă faci să cred că nu vezi în ce hal e copilul...

Barbro era tare slăbită și n-a putut părăsi patul toată săptămâna. Bătrâna luă copilul de lângă ea și îi făcu un culcuș în șura de paie. Se străduia să-l țină în viață și îl hrănea cu lapte de capră.

De câteva ori pe zi îl aducea la maică-sa, dar Babro întorcea capul la perete ca să nu-l vadă.

Într-una din zile, pe când bătrâna sta la geam, deodată copilul scoase un țipăt.

—Vai, vin oameni încoace.

În aceeași clipă aduse copilul la Barbro.

—Trebuie să ții copilul aici până pleacă lumea. Mă duc și le spun oamenilor că ești bolnavă și că nu se poate intra la tine.

Puse copilul în pat și ieși. Barbro nici nu se uită la el. Tot timpul, plodul a țipat cât putea de tare. Bătrâna se întoarse îndată.

—Bine, dar copilul zbiară de se aude în tot codrul. Nu poți să-l faci să tacă?, și ieși iarăși.

Barbro nu avea încotro. Luă deci copilul și îi dădu să sugă.

Bătrâna rămase cam mult timp afară. Când se întoarse, copilul adormise și Barbro îl privea.

—Nu-ți fie teamă, n-au auzit nimic. Au cotit pe alt drum.

Barbro o privi plictisită.

—Crezi, așadar, că ai fost șireată? Chiar îți închipui că eu n-am înțeles că n-a fost nimeni afară și de fapt n-ai vrut decât să mă păcălești pentru a mă face să iau copilul.

—Pot să ți-l iau din nou, dacă nu-l vrei.

—Nu, acum poate să rămână aici până se trezește.

Spre seară bătrâna a încercat să ia copilul. În casă, fusese liniștit și blând, fremătându-și din când în când mânuțele firave.

—Ce faci noaptea cu el?

—Îl țin afară, în șura cu fân.

—Ca pe un câine...

—Nu știam că te sinchisești așa de tare de copilul ăsta. Dar n-ai decât să-l lași în casă, dacă vrei.

A doua zi, Barbro sta și se uita cum Liza înfășa copilul.

—Ai început pe dos. Nu e de mirare că țipă așa de tare când e atât de prost înfășat.

—Am mai îngrijit eu și alți copii, așa că mă pricep cel puțin cât te pricepi și tu.

—Bine, dar îl ții în așa fel încât îi vine tot sângele în cap.

—Nu știam că trebuie să umblu cu el de parcă ar fi un prinț.

Dar la urma urmei, dacă nu ești mulțumită cum fac eu, poți să-ți faci singură treaba.

Barbro luă copilașul. îl înfășă încet și cu grijă.

—Vezi, acum stă liniștit.

De acum înainte Barbro îngriji zilnic copilul. Într-una din zile, ea ceru o fașă pentru copil. Bătrâna răspunse că nu mai are niciuna. Cele vechi trebuiau spălate.

Barbro se enervă:

—Parcă ar fi copilul unei cerșetoare.

—N-aveai decât să te gândești dinainte la toate astea. Vreau să știu ce te-ai fi făcut dacă nu m-aș fi cărat eu aici cu toate lucrurile mele pentru copil.

A doua zi Barbro, tăie un cearceaf și făcu scutece pentru copil. Lucrând o năpădiră iar gânduri negre. Ieși afară la bătrâna care mulgea vaca înainte de a o trimite la pășune.

—Liza, cât o să mai dureze până o să fim sigure că copilul vede?

—Cam între opt și patruzeci de zile. Bătrânei îi mergea cam greu, singură, în codru, cu vitele. Trebuia să ducă vacile la iarbă și să îngrijească singură de mulsul lor. Barbro nu se mai gândea la nimic altceva decât să aștepte ca să vadă ce se va întâmpla cu copilul. Într-una din zile Liza îi spuse:

—Doamne, Barbro, dar ai putea să-mi dai și tu o mână de ajutor. Stai toată ziua aplecată asupra copilului.

—Lasă, am să-ți ajut și eu mai târziu. Cele câteva zile câte le mai are de trăit, nu aș vrea să mă despart de el.

Copilul era plăpând și bolnăvicios. Nu lua deloc în greutate și nu era mult mai mare ca în ziua când venise pe lume. Ochii erau umflați și roșii și de abia putea ridica pleoapele.

—Sunt deja trei săptămâni, zise într-una din zile bătrâna Liza.

—Da, de unde, de abia mâine împlinește trei săptămâni.

Când bătrâna se îmbrăcă a doua zi să plece, îi spuse lui Barbro:

—Pășunea din apropiere nu mai e așa de bună. Trebuie să merg mai sus, în pădure cu vitele. Și cred că o să ne întoarcem de abia către seară.

În amurg, când bătrâna deschise ușa colibei de la stână, Barbro ținea copilașul în brațe și îi cânta.

—Doamne, Liza, dar de ce ai întârziat atât? Nu știu ce să mă fac. Ia te uită, copilul a căpătat o eczemă. Și Barbro îi arătă câteva pete roșii aflate pe gâtul copilului.

Bătrâna rămase în prag. Împreună mâinile și râse tare.

—Cum, nu crezi că petele sunt grave?

—Până mâine trec. Și continuă să râdă. Barbro era din ce în ce mai contrariată de râsul Lizei, dar în cele din urmă înțelese atitudinea bătrânei.

Pe seară, după ce isprăviră treaba și trebuiau să meargă la culcare, bătrâna întrebă:

—De acum îl lași să trăiască?

—Da, dacă bunul Dumnezeu ar vrea să-i dăruiască sănătate.

—Dar, dacă o să fie orb și pe deasupra idiot?

—Știu că e și una și alta, dar nu pot să-i fac nimic. Oricum ar fi, sunt mulțumită că-l pot crește.

—Ei, acum când lucrurile s-au întâmplat așa, mai vrei să-i scrii lui Ingmar?

Barbro păru îngrozită.

—Ai vrut să las copilul în viață. Dar, dacă îi scrii lui Ingmar, nu mai răspund de ceea ce am să fac.

—Nu înțeleg ce ai să faci. Primul om care o să afle că ai un copil, are să-i scrie.

—Gândeam să țin totul în taină până când Ingmar se va căsători cu Gertruda.

Bătrâna Liza amuți. Știa că Barbro era capabilă să facă o faptă necugetată. Vara trecu fără ca să se afle ceva despre nașterea copilului. De câte ori venea cineva la pășune ascundeau copilul în șura cu fân.

Dar cu fiecare ceas ce trecea, copilul le era mai drag. Băiatul se înzdrăvenea, deși creștea încet. Toată vara o duse în țipete. Pleoapele erau tot roșii și umflate și de abia le deschidea. Barbro nu se îndoia că era idiot și orb și totuși se hotărâse să-l lase să trăiască. Avea totuși momente de amară durere. Toată noaptea o chinuiau gândurile rele. Se scula și apropiindu-se de copil, îl privea îndelung, ceasuri întregi. Era un copil urât, cu fața palidă și părul subțire și roșcat. Nasul era prea scurt, iar buza de jos prea mare și ieșită în afară. Când dormea încrunta sprâncenele. De câte ori îl privea, Barbro avea impresia că vede un chip de idiot. Iar atunci ședea plângând nopți întregi, cutremurată de soarta acestei creaturi nenorocite. Și totuși, după o noapte de somn, copilul ședea acolo în coșul lui, vesel și nevinovat, întinzând mânuțele cu gingășie către Barbro.

Era pe la începutul lui septembrie. Într-una din nopțile întunecoase ploaia cădea torențial și vântul se tânguia pe la ferestre. Barbro și Liza ședeau la gura sobei și se încălzeau. Cum stăteau așa îngândurate, ușa se deschise și un om intră.

—Bine v-am găsit! Ce noroc pe mine că am dat peste coliba asta. N-am putut nimeri satul din cauza beznei de afară. Atunci mi-am amintit că stâna de la Ingmarsgard trebuie să fie prin apropiere. Era un biet vagabond care fusese în tinerețe negustor de haine vechi. Acum nu mai făcea nici un negoț, ci umbla după cerșit. Nu era tocmai așa de sărac ca să fie nevoit să cerșească, dar nu se putea dezbăra de vechiul obicei de a umbla din poartă în poartă pălăvrăgind. Bineînțeles că primul lucru pe care îl observă a fost copilul. Făcu ochii mari.

—Al cui e copilul?

Amândouă femeile tăcură. Apoi Liza spuse scurt și răspicat.

—Al lui Ingmar Ingmarsson.

Fostul negustor rămase surprins. Era și jenat că a nimerit într-un loc unde poate n-ar fi trebuit să intre. În zăpăceala lui se aplecă peste copil.

—Cam ce vârstă are?

—O lună, răspunse Barbro.

Omul era neînsurat, așa că nu se pricepea la copii. Nu-și dădu seama că Barbro îl minte.

—Așa, nu are mai mult de o lună?

—Nu, răspunse Barbro.

Omul se roși, intimidat, așa bătrân cum era. A doua zi dimineață, la plecare, drumețul luă mâna lui Barbro și o strânse cu recunoștință.

—Am să tac.

—Da, mă bizui pe dumneata.

După ce străinul plecă, Liza îi spuse lui Barbro:

—Nu știu ce ți-a venit. De ce te minți singură?

—Nu puteam să fac altfel.

—Păi bine, trebuie să știi că nepricopsitul ăsta nu o să tacă.

—Nici nu trebuie să tacă.

—Ce, ai vrea ca lumea să creadă că nu e copilul lui Ingmar?

—Da, nu mai putem tăinui multă vreme existența copilului. Nu ne rămâne altceva de făcut decât să-i lăsăm să creadă ce o vrea.

—Îți imaginezi că eu am să las una ca asta?, spuse Liza.

—Va trebui s-o faci pentru ca acest idiot să nu devină moștenitorul Ingmarsgardului.

*
* *

La mijlocul lui septembrie, cei de la pășune obișnuiau să vină cu vitele acasă.

Barbro și Liza veniră și ele. Observară imediat că vestea nașterii se răspândise ca fulgerul peste tot. Barbro nici nu mai încerca să tăgăduiască existența copilului, dar îi părea rău ori de câte ori îl vedea cineva. Îl ascundea mereu în odăița mică a Lizei. Barbro fu desigur foarte mult bârfită în toamna aceea. Sătenii nu se sfiau să spună ceea ce gândeau și Barbro deveni în curând atât de sălbatică, încât nu ieșea mai deloc din casă. Dar și servitorii se purtau cu ea, altfel ca de obicei. Erau obraznici și făceau aluzii nerușinate, ori de câte ori se găseau în preajma ei. Dar pe neașteptate lucrurile se schimbară. Ingmar cel zdravăn care se ocupa de moșie de la plecarea lui Ingmar Ingmarsson, auzind într-o zi pe un servitor răspunzând necuviincios stăpânei sale, îi trase câteva perechi de palme zdravene că-l izbi de zidul casei: „Dacă te mai prind o dată, te snopesc în bătaie".

Barbro îi mulțumi bătrânului Ingmar.

—Nu vreau să-mi mulțumești. Dar atâta timp cât ești stăpână la Ingmarsgard, servitorii trebuie să te respecte.

*
* *

Târziu, spre sfârșitul toamnei, veni o scrisoare din Ierusalim, anunțând plecarea din colonie a lui Ingmar și a Gertrudei. „Poate că-n clipa când primiți aceaste rânduri, ei au și sosit". Când Barbro citi

scrisoarea, simți mai întâi o mare ușurare. Acum era sigură că Ingmar va desăvârși divorțul. Dar când peste câteva zile porni din nou la treburi, lacrimile îi umplură iarăși ochii. La gândul că totul s-a sfârșit între ea și Ingmar, simțea o înjunghiere adâncă în inimă.

ÎNTOARCEREA DIN PELERINAJ

Într-o dimineață, către începutul iernii, era mare zarvă la școală. Gertruda, fata învățătorului, s-a întors din Ierusalim și a întins o masă mare în bucătărie. Pe masă erau frumos rânduite toate darurile aduse din Ierusalim. Copiii de școala au fost trimiși să anunțe pe cei care au de primit daruri și scrisori, ca să vină să și le ia.

Și vin cu toții. Vine Hok Matts și fratele lui Lyung Bjorn, Per, și mulți alții. Gertruda înmânează fiecăruia ce i-a adus și îi spune câteva cuvinte din partea a lor săi. Povestește viața și faptele celor din colonie și toate întâmplările lor minunate. Bo Mansson e și el la școală și îi ajută Gertrudei. Numai Ingmar nu se lasă văzut.

Tot timpul drumului a crezut că cele relatate de Karin sunt neadevărate. Dar când s-a întors în sat, și-a dat seama că sunt adevărate. La început a crezut că nu o să poată suporta nenorocirea și a tras la părinții lui Bo. Acolo putea să stea liniștit ferit de indiscreția oricui.

Către amiază mulțimea de la școală, se mai potolește și Gertruda e singură în bucătărie. O femeie grasă deschide ușa și intră. „Ciudat, să nu recunosc eu pe cineva de la noi din sat"?, își zise Gertruda. Femeia îi întinse mâna.

—Cred că ești Gertruda. Și vream să te întreb dacă este adevărat ce am auzit: Că Ingmar nu vrea să se căsătorească cu tine.

Gertruda e gata să se supere că o necunoscută își permite o astfel de întrebare, dar își dă imediat seama că femeia din fața ei trebuie să fie Barbro, fata lui Sven Persson, adică nevasta lui Ingmar.

—Nu, Ingmar nu are de gând să se căsătorească cu mine.

Barbro oftează și vrea să plece.

—N-am vrut să cred înainte de a auzi cu urechile mele.

Dar, înainte de a pleca mai pune o întrebare:

—Ingmar nu are de gând să vină acasă?

—Păi nu are voie să vină înainte ca divorțul să se fi terminat.

—Dar chiar și după aceea cred că nu o să-i facă plăcere să vină acasă.

Gertruda se apropie de Barbro.

—Cred că te înșeli. M-am gândit tot timpul de când m-am întors și acum îmi dau seama că te înșeli.

—Cum? Dar nu știi că am un copil!

—Ești nedreaptă cu Ingmar. Lui îi era așa dor de tine. Să știi că se prăpădește dacă nu îi spui adevărul.

—Nu e mult de spus.

Gertruda o privi rugătoare. Tăcerea se așternu pentru scurt timp.

—Vrei să-i transmiți ceva lui Ingmar?!

—Da, cu drag.

—Ei bine, atunci spune-i că Ingmar cel zdravăn e pe moarte. Trebuie să vină acasă să-și ia rămas bun de la el. Pe mine nu este nevoie să mă vadă.

Barbro a intenționat iar să iasă, dar se opri în prag.

—Nu-i așa, că Ingmar nu e orb?

—A pierdut un ochi, dar celălalt e sănătos și vede bine cu el.

—Îți mulțumesc.

—Îmi pare bine că te-am văzut.

Și se despărțiră.

Peste un ceas, Ingmar era în drum către Ingmarsgard. Mergea să-și ia rămas bun de la Ingmar cel zdravăn. Nu se grăbea. Părea că fiecare pas pe care îl face e numărat.

De-o parte a drumului zăcea o colibă sărăcăcioasă. De departe, Ingmar zări ieșind de acolo un om zdrențăros urmat de o femeie. Femeia înmână ceva omului și-și continuă drumul către Ingmarsgard. Când Ingmar trecu prin fața colibei, omul mai era acolo și număra în palmă câteva monede de argint. Era Stig Börnjesson. De abia când Ingmar trecuse de colibă, Stig îl văzu și îl strigă.

—Stai, Ingmar, așteaptă. Vreau să-ți spun ceva.

Ingmar însă își continuă drumul.

Câteva clipe mai târziu, Ingmar ajunse din urmă pe femeie. Părea grăbită. Când auzi pași în spatele ei, o luă la fugă. Credea că e Stig și spuse fără să se întoarcă:

—Fii mulțumit cu cât ți-am dat, n-am mai mult. Săptămâna viitoare o să-ți mai dau. Numai să nu-i pomenești nimic lui Ingmar.

Ingmar o ajunse și îi puse mâna pe umăr. Când se întoarse și văzu că nu era Stig, femeia își împreună mâinile cu bucurie. Dar când Ingmar îi întâlni privirea, recunoscând-o, ridică brațul gata s-o lovească.

Ea nu se sperie. Resemnată, rămase liniștită și neclintită.

—Nu, Ingmar, nu trebuie să te nenorocești din pricina mea.

Ingmar lăsă să-i cadă brațul.

—Iartă-mă, spuse el rece, nu pot suferi să te văd în tovărășia lui Stig.

—Crede-mă Ingmar, i-aș fi foarte recunoscător celui care m-ar scăpa de viață.

O luară înainte. Tăceau amândoi.

Lacrimile îi umezeau ochii lui Barbro. „Când mă gândesc că nu vrea nici să stea de vorbă cu mine, după ce nu ne-am văzut atâta timp... Poate că ar fi mai bine dacă i-aș spune adevărul și apoi să-mi iau viața", gândi ea.

—Nici nu mă întrebi ce face bătrânul Ingmar.

—Ajung îndată acasă și am să văd.

—A venit azi dimineață la mine și mi-a spus că peste noapte a primit vestea că trebuie să moară astăzi.

—E bolnav?

—La chinuit tot anul guta și se plângea adeseori că tu nu mai vii acasă ca să poată muri.

Spunea că nu poate să plece înainte de întoarcerea ta.

—Și astăzi s-a întâmplat ceva deosebit?

—Nu, nu e mai bolnav ca altădată, dar e convins că trebuie să moară și s-a așezat în pat. Și-a pus în cap că trebuie să aibă totul, așa cum a avut și tatăl tău. Am trimis după preot și doctor, așa cum s-a întâmplat și cu marele Ingmar. A întrebat și de cuvertura aceea frumoasă cu care fusese acoperit, la moartea sa, Ingmar. Dar nu se mai găsea în casă. A fost scoasă o dată cu celelalte lucruri la mezat. Una dintre servitoare a spus că s-ar putea găsi cuvertura la Stig Börnjesson. Și atunci m-am gândit să i-o procur bătrânului. Iată, o am aici în legătură.

—Ai fost totdeauna foarte bună cu bătrânii, spuse rece Ingmar, deși ar fi vrut să fie prietenos. Apoi, își continuară drumul în tăcere.

Ajunși în fața casei, Ingmar se opri.

—Vreau să-ți spun ce am hotărât în privința noastră și dacă nu consimți, atunci poate că nu ne vom mai vedea niciodată.

Glasul lui Ingmar era aspru, iar privirea lui rătăcea pe casă.

—M-am gândit tot timpul la viitorul nostru și mi-am zis: Nu pot s-o las pe Barbro să se prăpădească. Sunt dator s-o iau sub ocrotirea mea. Dar ca bărbat și femeie noi nu mai putem trăi. Și de aceea vream să te întreb dacă n-ai putea să mergi cu mine la Ierusalim. Acolo am intra amândoi în colonie. Gordoniștii sunt oameni de treabă și printre ei sunt mulți din satul nostru, așa că o să ne simțim ca acasă.

—Cum, vrei să părăsești ferma din cauza mea?

—Vreau să fac ceea ce este drept să fac.

—Ai pierdut deja un ochi acolo și am auzit că a trebuit să pleci din Ierusalim ca să nu-l pierzi și pe al doilea.

—Nu trebuie să te îngrijoreze asta. O să meargă totul bine.

Barbro se gândi iarăși că ar fi o adevărată binefacere pentru Ingmar, dacă i-ar spune adevărul. O durea lupta ce se purta în ea, dar avea tăria să tacă.

Înainte de a intra în curte, Ingmar îi luă mâna și cum o ținea în mâna lui, îl străbătu un fior.

O clipă părea că ar fi vrut s-o îmbrățișeze cu duioșie.

—Mă duc să-l anunț pe Ingmar cel zdravăn că ai venit.

—Da, du-te.

Și Ingmar își lăsă mâinile să-i alunece în jos.

*
* *

„Ingmar cel zdravăn" era în pat. N-avea dureri, dar inima îi era tare slăbită. Cu fiecare clipă care trecea respirația îi devenea mai anevoioasă. „Sunt convins că am să mor astăzi", își zise el. Cât timp zăcuse singur se mai mângâia cu vioara pe care o ținea lângă el. Din când în când ciupea strunele, părându-i-se că ascultă o melodie veche și rară. Era lesne de văzut că bătrânul este liniștit și convins că moare.

Preotul îi spuse:

—Nu prea pari așa bolnav.

Dar doctorul care îl consultase, răspunse foarte serios:

—Știe bătrânul Ingmar ce spune. Nu zace el aici degeaba, așteptându-și moartea.

Când Barbro intră și așternu pe pat cuvertura dorită, bătrânul păli.

—De acum s-a isprăvit cu mine.

Luă mâinile lui Barbro și i le mângâie ușor.

Îți mulțumesc Barbro, îți mulțumesc pentru toate.

Barbro izbucni în plâns. Prea se adunase multă amărăciune în inima ei și simțea nevoia să se descarce.

Bătrânul îi mângâie încă odată mâinile și spuse:

—Și acum îl putem aștepta în liniște pe Ingmar.

—A venit. E aici.

Când intră Ingmar, bătrânul se ridică cu greutate și îi întinse mâna.

—Fii binevenit!

—Niciodată nu mi-aș fi închipuit că ai putea să-mi aduci suferința, așezându-te în patul bolii, tocmai în ziua reîntoarcerii mele.

—Nu trebuie să fii mâniat pe mine. Însă tu știi că i-am promis marelui Ingmar să plec la el în cer, în ziua întoarcerii tale din pelerinaj.

Ingmar se așeză pe marginea patului.

Bătrânul îi mângâia ușor mâna, fără să spună o vorbă. Moartea venea treptat, treptat, și din chipul bătrânului sângele se retrăgea, iar respirația îi devenise greoaie.

Barbro părăsi camera.

—Ai avut o călătorie plăcută?

—Da, a fost plăcută.

—Mi s-a povestit că ai adus-o și pe Gertruda.

—Da, a venit cu mine. Și o să se mărite cu Bo Maansson.

—Și te bucuri?

—Foarte mult.

Bătrânul îl privi cercetător.

—Cu ochii cum îți merge?

—Unul l-am pierdut în Ierusalim.

Și te bucuri și de asta?

—Tu știi foarte bine, puternice Ingmar, că Dumnezeu îi cere un sacrificiu celui căruia îi este hărăzită fericirea cerească.

—Cum, ai dobândit într-adevăr o așa de mare fericire?

—Da, mie mi-a fost dăruit harul să pot drege ceea ce am stricat și să fac bine acolo unde făcusem rău.

Bolnavul se învârti în pat.

—Te doare ceva?

—Nu, sunt numai îngrijorat.

—Nu pot să-mi spui și mie de ce?

—Ascultă Ingmar, oare nu mă minți tu pe mine, numai ca să am o moarte ușoară?

Ingmar se fâstâci.

—Mai bine spune adevărul. Tu ai venit de curând aici și nu știu dacă ți s-au spus ultimele noutăți.

—Da, am aflat totul încă din Ierusalim.

—Da, trebuia să păzesc mai cu atenție avutul tău. Să știi că-ți faci păcat dacă gândești ceva rău despre Barbro.

În aceeași clipă intră și Barbro. Auzise discuția, ușa fiind întredeschisă.

—Cum îți mai este?

—Mi-e mai bine acum după ce am vorbit cu Ingmar.

—Da, e bine să vorbești cu el.

Și Barbro se așează tăcută la fereastră.

Ingmar cel zdravăn se pregătea pentru drumul de apoi. Sta cu ochii închiși și mâinile împreunate. Toți tăceau să nu-i tulbure pacea.

Gândurile bătrânului se întorceau spre ziua când murise marele Ingmar. Vedea casa așa cum fusese atunci. Își aminti de copiii pe care îi scăpase străbunul său de la moarte și care ședeau atunci pe marginea patului. Inima i se înmuie de duioșie și buzele lui șoptiră:

—Preotul și doctorul sunt lângă mine, cuvertura minunată e pe pat, numai un copilaș îmi lipsește pentru a fi asemeni marelui Ingmar.

Decum spuse aceste cuvinte auzi vocea bătrânei Liza, șoptindu-i.

—Dar noi avem aici în casă un copilaș căruia i-ai putea face un mare bine.

Bătrânul surâse. Înțelegea ce are de făcut. Începe a se tângui cu vocea stinsă:

—Vai ce mult trebuie să aștepte părintele și doctorul moartea mea. Dar fiindcă tot e prea sfinția sa aici, vreau să-l vestesc că în casa asta se găsește un copil nebotezat și să rog pe sfinția sa, să fie bun, și să-l boteze.

Fusese tăcere în cameră înainte de aceste vorbe. Dar după ele se făcu o tăcere și mai mare. Cel dintâi vorbi preotul.

—Bine, dar trebuia să se îngrijească alții mai de demult de chestia asta.

Barbro se ridică indignată.

—Nu-i acum timpul potrivit pentru asta. Știa că la botez ar fi trebuit să spună cine e tatăl copilului și asta nu-i convenea.

—Fă-mi bucuria să știu că, în ultima clipă a vieții mele, am făcut o faptă bună.

—Nu, nu se poate.

Doctorul interveni și el.

—Bine, dar dați-vă seama că nu se poate.

Preotul se apropie de Barbro.

—Ai să recunoști că copilul trebuie botezat.

—Da, dar îmi vine greu s-o fac astăzi. Am să aduc mâine copilul la parohie.

—Bine, dar n-ai auzit că Ingmar cel zdravăn s-ar bucura mult dacă botezul ăsta s-ar săvârși acum?

Ingmar Ingmarsson tăcuse tot timpul, dar inima lui bătea să se spargă când văzu ce umilită și nenorocită se simțea Barbro.

—Trebuie să renunți, bătrâne Ingmar, spuse preotul.

Bătrânul se ridică într-o ultimă sforțare.

—Cred, Ingmare, că o să-ți cadă greu pe inimă povara de a ști că nu mi-ai împlinit ultima dorință.

Ingmar se ridică.

—Aduceți copilul!

Se făcură în pripă pregătirile necesare. Imediat după aceea bătrâna Liza aduse copilul.

Preotul își puse gulerul alb și lat la gât.

—Și acum înainte de toate trebuie să știu ce nume îi dăm copilului.

Doctorul interveni:

—Să hotărască Barbro.

Toți ochii se întoarseră către Barbro, dar ea rămase mută. Tăcerea se prelungi. Ingmar avu o inspirație subită.

—Eu cred că, întrucât bătrânul a avut inițiativa botezului, copilul trebuie să-i poarte numele.

Și se uită la Barbro, să vadă dacă ea este de acord. Dar de abia pronunțase Ingmar aceste cuvinte, că Barbro se ridică de pe locul ei și se duse repede către preot:

—Ingmar e așa de bun cu mine, că nu mai pot răbda să-l chinui. Trebuie să mărturisesc: copilul e al lui. Dar n-aș vrea să-l cheme Ingmar, deoarece băiatul este orb și idiot.

Faptul că fusese nevoită să destăinuiască secretul, o făcu să izbucnească într-un plâns nestăvilit. Nevrând să stânjenească agonia muribundului părăsi odaia și se duse alături. Acolo se trânti pe o masă și hohotele de plâns îi scuturau tot trupul. De unde se afla auzea glasul preotului. Ajunsese cu ceremonia botezului la nume. Barbro asculta atentă. Îl botezau cu numele de Ingmar.

Plânsul o năpădi cu și mai mare disperare.

Ușa se deschise și Ingmar păși în camera unde se retrăsese Barbro.

—Vezi, Ingmar, toate trebuie să se întâmple așa cum am hotărât înainte de plecarea ta.

Ingmar îi mângâie părul.

—Nu, după cele ce ai făcut, acum înțeleg că mă iubești mai mult decât propria ta viață.

Ea îi luă mâna și o strânse între mâinile ei.

—Îmi promiți că-mi vei lăsa numai mie grija de a vedea de copil?

—Da, ai să faci cum ai să crezi de cuviință.

Bătrâna Liza ne-a povestit cum te-ai chinuit pentru copil.

Barbro îl privi uimită. Nu-și putea închipui cum, toată teama ei, să se spulbere într-o clipă. Ingmar zâmbi.

—De ce zâmbești, Ingmar?

Ingmar îi luă mâinile.

—Ei, acum am să-ți spun ceva foarte plăcut. După ce bătrâna ne-a povestit cum ați pătimit la pășune, l-am rugat pe doctor să vadă copilul. Doctorul a spus că băiatului nu-i lipsește nimic. E într-adevăr prea mic pentru vârsta lui, dar e un copil sănătos, întreg la minte și la fel ca toți copiii.

—Și nu i s-a părut doctorului că băiatul este prea urât?

—În familia noastră, n-au prea fost copii frumoși.

—Și doctorul crede că nu e orb?

Doctorul a spus că o să râdă toată viața lui de tine. O să-ți trimită mâine o soluție pentru ochi și după o săptămână de spălături, copilul nu o să mai aibă nimic.

Barbro vru să iasă repede din cameră.

—Acum nu poți să vezi copilul. Bătrânul Ingmar a spus să-l punem pe pat la picioarele lui și cred că nu o să se despartă de copil înainte de a muri.

—Nu vreau să iau copilul. Vreau să vorbesc numai cu doctorul.

Când se întoarse, Barbro se duse la fereastră unde sta Ingmar.

—Am întrebat doctorul și mi-a spus că este adevărat.

Barbro întinse mâinile către cer ca o pasăre eliberată dintr-o colivie.

—Ingmar, Ingmar, tu nu știi ce este nenorocirea, și nimeni nu știe!...

—Barbro spune-mi, pot să vorbesc acum cu tine despre viitorul nostru?

Ea nu-l auzea. Împreunase mâinile și se ruga fierbinte lui Dumnezeu. Îi mulțumea că i-a dat un copil ca toți copiii; care o să se joace, o să alerge și o să meargă la școală ca toți ceilalți copii de vârsta lui. Se întoarse apoi cu fața strălucitoare la Ingmar.

—Acum înțeleg de ce tata spunea că Ingmarii sunt fruntașii satului.

—E pentru că Dumnezeu e mai milostiv cu noi și mai puțin cu toți ceilalți. Dar acuma Barbro, aș vrea să stăm de vorbă.

Barbro îl întrerupse:

—Nu, asta din cauză că întotdeauna voi nu v-ați aflat liniștea sufletească până ce nu v-ați înfrățit cu Dumnezeu. Ce s-ar fi ales din băiatul meu dacă nu te-ar fi avut pe tine?...

—Eu nu l-am ajutat cu nimic.

—Ba da, datorită ție copilul a fost izbăvit de blestemul care apăsa asupra noastră. Pelerinajul tău l-a salvat. A fost singura mea speranță în toată larma aceasta. Mă gândeam că Dumnezeu va fi milostiv cu copilul pentru că tu ai plecat la Ierusalim.

—Eu nu știu mai mult, Barbro, decât că am fost toată viața mea un biet păcătos.

Ședeau împreună pe o laviță. Barbro se apropie cu duioșie de Ingmar, dar el părea necăjit.

—Îmi pare că ești supărat pe mine.

—Știu la ce te gândești: am fost rea cu tine pe drum, când ne-am întâlnit după reîntoarcearea ta. Cum să nu fiu necăjit când încă nu știu ce o să fie cu noi. Mi-ai spus atâtea lucruri frumoase, dar nu mi-ai spus încă dacă vrei să rămâi cu mine ca să-mi fii soție.

—Cum, încă nu ți-am pomenit despre asta?, răspunse Barbro cu un zâmbet.

În aceeași clipă o cuprinse iar teama veche și se înfricoșă. Dar când se uită împrejur și privirea ei îmbrățișă camera largă, ferestrele înalte și înguste, lavițele și căminul și când îl simți și pe Ingmar lângă ea, siguranța și încrederea îi reveniră.

—Cât oi fi, vreau să trăiesc numai sub acoperișul tău și în casa ta!...

În acea clipă, ochii lui Ingmar cel Zdravăn vedeau înaintea lor cum cerurile se deschideau.

- Sfârșit -